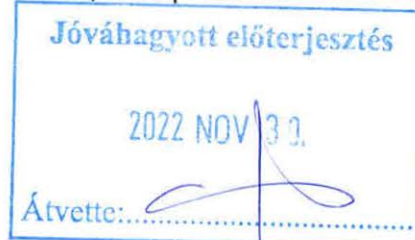

Hiv. szám: 5/4693- 15/2022

(Népjóléti és Intézményfelügyeleti Főosztály)

ELŐTERJESZTÉS
a Helyi Esélyegyenlőségi Program felülvizsgálatáról

Tisztelt Képviselő-testület!

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) 31. §-a rendelkezik a helyi esélyegyenlőségi programokról. A törvény szerint a települési önkormányzat öt évente, öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programot fogad el.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program (a továbbiakban: HEP) célja, hogy elemezze a településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének alakulását, és meghatározza ezen csoportok esélyegyenlőségét elősegítő célokat, kiemelt figyelmet fordítva a lakhatásra, oktatásra, egészségügyre, foglalkoztatásra, valamint a szociális helyzetre. Ennek érdekében két részre tagolódik, egy a mindenkori állapotok vizsgálatán, értékelésén alapuló helyzetelemzésre, és egy a helyzetelemzés figyelembevételével meghatározott célkitűzéseket tartalmazó intézkedési tervre.

A helyzetelemzés a HEP-ekben a társadalmi felzárkózás szempontjából kiemelt kockázatú célcsoportokra összpontosít, így a mélyszegénységben élők, romák, gyerekek, nők, idősek és fogyatékosokkal élők életkörülményeit tárja fel. Továbbá megvizsgálja az adott település oktatási, foglalkoztatási, lakhatási, egészségügyi és szociális területen jelentkező problémáit abból a szempontból, hogy adott 5 éves periódusban milyen beavatkozás lenne a leginkább indokolt azok kezelésére. A helyzetelemzést a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 4. §-a szerinti szempontrendszer alapján, a Belügyminisztérium által kiadott módszertani útmutató ajánlásának megfelelően szükséges elvégezni.

Az intézkedési tervben az önkormányzat az egyes célcsoportok tekintetében, a helyzetelemzés következtetései alapján feltárt problémákat megnevezve, azokhoz kapcsolódóan meghatározza a HEP céljait, valamint az azok elérését szolgáló intézkedéseket.

Az Ebktv. 31. §-a rendelkezik arról is, hogy a települési önkormányzat az államháztartás alrendszeréből, az európai uniós forrásokból, illetve a nemzetközi megállapodás alapján finanszírozott egyéb programokból származó, egyedi döntés alapján nyújtott, pályázati úton odaítélt támogatásban csak akkor részesülhet, ha rendelkezik hatályos HEP-pel.

Elkészítésének szempontjait, az esélyegyenlőségi területeket és a HEP célcsoportjait a Korm. rendelet tartalmazza.

A Képviselő-testület – a HEP elfogadásának kötelezővé tételét követően első ízben – a 488/2013. (VI. 26.) számú határozatával fogadta el öt év időtartamra a hatályos HEP-et. Az azóta eltelt időben, a vonatkozó jogszabályban meghatározott időközönként szerepelt a HEP áttekintése a képviselő-testület napirendjén annak felülvizsgálata céljából.

A módosított HEP a jelenlegi, aktualizált helyzetelemzés alapján, a Helyi Esélyegyenlőségi Fórumon elhangzottak figyelembevételével készült Intézkedési Tervet tartalmazza.

A XV. kerület az esélyegyenlőség szempontjából kedvezőnek tekinthető - 2014-ben az Önkormányzat elnyerte az Idősbarát Önkormányzat címet, majd 2017-ben a Befogadó település díjat -, ennek ellenére a kiemelt társadalmi csoportok életminőségének, helyzetének javítása céljából szükséges a kitzűött intézkedések végrehajtása. A módosított dokumentum intézkedési terve 36 ilyen intézkedést határoz meg.

Célkitűzések és végrehajtandó feladatok 2028. év végéig

I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége

1. Közfoglalkoztatás rendszerének fenntartása, a foglalkoztatottak számának növelése a mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlőségének fenntartása érdekében.
2. Évente több alkalommal lakáspályázat kiírása.
3. A leromlott, alacsony komfort fokozatú bérlakások tervezett felújítása.
4. A lakhatási bizonytalanság, az eladósodás veszélyének csökkentése az adósságkezelési program népszerűsítésével
5. Munkaerő-piaci integráció.
6. Rendszeres prevenciós szűrővizsgálatok.

II. A gyermekek esélyegyenlősége

7. Gyermekek mentálhigiénés központ létrehozásának kezdeményezése.
8. A jelzőrendszer tagjaival évente több alkalommal munkaértekezlet tartása.
9. A gyermekek felügyelete a nyári iskolai szünidő időtartama alatt, nyári napközis és nyári táborok fenntartása.
10. Ösztöndíj programok fenntartása.

III. A nők esélyegyenlősége

11. A családon belüli erőszak áldozatainak segítése.
12. A munkavállalás esélyeinek növelése.
13. Atipikus foglalkoztatás támogatása.

14. Szociális támogatási rendszer fenntartása.

IV. Az idősek esélyegyenlősége

15. Az idősek esélyegyenlőségének fenntartása érdekében programszervezés, programbővítés.
16. Bűnmegelőzési tájékoztatás, figyelem felhívás az áldozattá válás elkerülése érdekében.
17. Prevenció, rendszeres egészségügyi szűrés az egészség megőrzése érdekében.
18. Szociális támogatások igénybevétele esetén előnyben részesítés.
19. Szociális szolgáltatások bővítése, a területi gondozás megerősítése.
20. A kerületi idős korosztály digitális kompetenciájának fejlesztése.

V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége

21. Teljes akadálymentes környezet a kerületi intézményekben.
22. Az önkormányzati honlap akadálymentesítése.
23. Férőhelybővítés az ÉNO-ban.
24. Kerületben élő fogyatékosok foglalkoztatásának elősegítése.
25. A fogyatékkal élők egészségügyi szűrőprogramokra történő eljutásának segítése.
26. Támogatott lakhatás létrehozása.
27. Inkluzív játszóterek kialakítása.

VI. Településszintű problémák, célok

28. Az önkormányzati intézmények épületeinek fenntarthatóságának fejlesztése, energetikai korszerűsítése.
29. Lakásépítés ösztönzésével a kerületi népesség növekedésének elősegítése
30. Háziorvosi praxisok betöltésének támogatása szolgálati lakások építésével/kijelölésével.
31. A krónikus óvónőhiány orvoslása szolgálati lakások építésével/ kijelölésével.
32. A hátrányos helyzetű, elszegényedő kerületi lakosság támogatása.
33. Közterek megújítása, terek, parkok karbantartása, zöldítése, virágosítása.
34. Súlyos parkolási gondok enyhítése, parkolók kialakítása.
35. Belterületi utak felújítása.

A HEP felülvizsgálatával kapcsolatos munkafolyamatokat Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság (a továbbiakban: TEF) munkatársa mentorálja, akivel a szükséges szakmai egyeztetéseket lefolytattuk, és aki megfogalmazta az új dokumentum elkészítéséhez a követelményeket.

2022. november 10-én került sor a Helyi Esélyegyenlőségi Fórum megtartására, amely a HEP módosításával kapcsolatos konzultációt biztosította a meghívott intézményi, valamint társadalmi szervezetektől érkezett képviselők részvételével. A Fórumon elhangzott hozzászólásokról, javaslatokról, ötletekről, jegyzőkönyv készült, mely a további munka alapját képezte.

A munka során a helyzetelemzéshez szükséges aktuális adatokhoz forrásként felhasználásra kerültek – a forrás feltüntetésének jelölésével – az elérhető központi nyilvántartások (pl. TelR, KSH-TSTAR) adatai, helyi önkormányzati, intézményi adatok, továbbá a Kerületi Kormányhivatal adatszolgáltatásából származó adatok.

Az Ebktv. módosítása értelmében a HEP-et a települési önkormányzati köztisztviselők vagy közalkalmazottak készítik el az Ebktv. 31. § (5) bekezdésének előírása alapján.

Tájékoztatom a tisztelt Képviselő-testületet, hogy a kidolgozott HEP előzetes véleményezés céljából megküldésre került a helyi esélyegyenlőségi mentor részére, aki a programot megfelelőnek tartotta.

Kérem a tisztelt Képviselő-testületet, hogy az előterjesztést megtárgyalni és a határozati javaslatot elfogadni szíveskedjen.

Budapest, 2022. november 29.

Cserdiné Németh Angéla
polgármester

1. Mellékletek:

1. számú melléklet HEP Fórum jegyzőkönyve
2. számú melléklet Helyi Esélyegyenlőségi Program 2023-2028

2. Előkészítésért felelős szervezeti egység:

Népjóléti és Intézményfelügyeleti Főosztály 2022. november 29. Aláírás:

3. Bizottságok: Népjóléti Bizottság

4. Jegyzői láttamozás: 2022. november 29. Aláírás:

5. Meghívandó: intézmények-, gazdasági társaságok vezetői, nemzetiségi önkormányzatok

6. Háttéranyag a Népjóléti és Intézményfelügyeleti Főosztályon található.

Határozati javaslat:

A Képviselő-testület úgy dönt, hogy

- (1) a/2022. ikt. sz. előterjesztés 2. melléklete szerinti tartalommal elfogadja Budapest Főváros XV. Kerület Rákospalota, Pestújhely, Újpalota Önkormányzata Helyi

Esélyegyenlőségi Programját, és felkéri a polgármestert, hogy az elfogadott Helyi Esélyegyenlőségi Programot küldje meg a Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság részére.

Felelős: polgármester

Határidő: 2022. december 15. (döntésre)

2022. december 23. (határozat megküldése az TEF felé)

(2) felkéri a polgármestert, hogy gondoskodjon az Intézkedési Tervben foglalt feladatok végrehajtásáról és 2026. december 31-ig előterjesztés formájában számoljon be azok időarányos megvalósulásáról.

Felelős: polgármester

Határidő: 2022. december 15. (döntésre)

Jogszabályi hivatkozások:

- az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31. §-a,
- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. §-a.

A határozati javaslat elfogadásához egyszerű szavazattöbbség szükséges!

Képviselői Csoportnak
leadva:
2022 NOV 29.
Átvette:

.....nyességi
felülvizsgálatra érkezett:.....
2022 NOV 29.
.....hón

Jegyzőkönyv

a Helyi Esélyegyenlőségi Fórum 2022. évi tanácskozásáról

Időpont: 2022. november 10., 9.00 óra

Helyszín: Budapest Főváros XV. Kerület Polgármesteri Hivatal, Díszterem

Téma: Szakmai egyeztetés a 2023-2028 évre vonatkozó új HEP vonatkozásában.

Jelenlévők: - jelenléti ív mellékelve

Reiszné Naszádi Magdolna a Népjóléti és Intézményfelügyeleti Főosztályvezetője köszönti a meghívottakat, bemutatja a résztvevőket, valamint Lajtai-Kadocsa Klárát, a Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság esélyegyenlőségi referensét, akinek átadja a szót.

Lajtai-Kadocsa Klára köszönti a résztvevőket, bemutatkozik. Röviden tájékoztatja a megjelenteket az új HEP kapcsán arról, hogy szervezete a Belügyminisztérium háttérintézménye, melyhez tartozik a HEP, az önkormányzatok, illetve a pályázatok. 2013-ban, 5 évre készültek az első generációs Helyi Esélyegyenlőségi Programok, törvény és kormányrendeletek illetve BM módszertani útmutató szabályozza a célcsoportok, a célterületek vizsgálatát. Megvizsgáljuk azt, hogy milyen új problémák merülnek fel, melyekre új intézkedéseket szükséges hozni az elkövetkezendő 5 évre.

Reiszné Naszádi Magdolna Főosztályvezető asszony elmondja, hogy célcsoportonként haladva vizsgáljuk meg az adott területen tapasztalható nehézségeket, problémákat. Emellett az egész kerületet érintő, általános problémák megfogalmazása is szükséges.

I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége

Reiszné Naszádi Magdolna vázolja azt, hogy a kerületünkben, klasszikus értelemben vett mélyszegénység nem tapasztalható, mint pl. Borsod megye egy-egy településén, és ezzel kapcsolatban jelzés sem érkezett a jelzőrendszer tagjaitól. Természetesen vannak alacsony jövedelmi helyzetű családok, akik támogatásra szorulnak. A kerületben, ha a szegényebb, érintett lakosságot vizsgáljuk, akkor leginkább a lakhatási szegénység jellemző függetlenül attól, hogy ki minek vallja magát. Súlyos probléma viszont, a lakhatás megoldatlansága, ennek enyhítése érdekében az Önkormányzat évente több alkalommal hirdet lakáspályázatot. Kijelenthető, hogy a roma lakosság nem él ún. telepeken, hanem szórványban. Átadja a szót Czuczu Tamásnak, a Cigány Nemzetiségi Önkormányzat elnökének

Czuczu Tamás köszönti a megjelenteket. A kerületi lakosságról elmondja, hogy becslése szerint cca. 5-6 %-a roma származású, de ennél sokkal kevesebben vallják magukat cigánynak, ahogyan az a most folyó népszámlálás során is tapasztalható. Cigány emberek származásukat a mai napig hátránynak élik meg. A kerületi cigányság nem homogén, vannak hagyományaikat őrző oláh cigányok, illetve magyar cigányok, akik asszimilálódtak a magyar lakosságba. Beás cigányok kis számban vannak csak a kerületben. A lakhatással és az egészségügyben még mindig jelentős lemaradással van a többségi lakossággal szemben. Lakhatási problémák miatt a roma nagycsaládok szűkös helyen élnek, különböző nemű gyermekekkel is egy szobában. Sajnos, egészségi állapotuk nem jó, magas a rák előfordulása, szűrőprogramokra nem akarnak járni, Fontos célkitűzés, hogy a szűrőprogramokat elvigyék ezekhez a közösségekhez, ezen dolgoznak. Mindezek ellenére a kerületben élő roma kisebbség helyzetét jónak látja, vidéken sokkal rosszabb a helyzet. Kerületünkben nincs szegregátum, a többségi és nemzetiségi állampolgárok ugyanolyan megítélésben és szolgáltatásokban részesülhetnek.

Reiszné Naszádi Magdolna megerősíti a hallottakat azzal, hogy a rossz minőségű, leromlott állapotú lakások tervezett felújítása fontos célkitűzése az Önkormányzatnak. Annak érdekében, hogy a kerület morbiditási mutatói javuljanak, az intézkedési tervben szükséges erre kitérni, de sajnos nagyon nehéz az érintetteket bevonni a szűrővizsgálatokba. A rossz morbiditási adatok okai lehetnek a lakhatási nehézségek, valamint a nem megfelelő táplálkozás, erre fog fókuszálni az intézkedési terv. Ha a segélyezést nézzük, nem lehet kijelenteni, hogy azt főleg romák vennék igénybe. A kerületben nagyon sok a jó módban élő roma.

Réder Robertina, intézményvezető védőnő megjegyzi, hogy kettősséget tapasztal, a roma felnőttek nem mennek gyakran orvoshoz, de gyermekeikkel kapcsolatban a legkisebb tünetek kapcsán is jellemzően azonnal orvoshoz fordulnak, olykor túlaggódva a helyzetet.

II. A gyermekek esélyegyenlősége

Réder Robertina előadásában kitér arra, hogy a Védőnői Szolgálat kapcsán rengeteg változás történt az elmúlt időszakban. (Előadása- mellékelten csatolva.)

Fontosnak látja az egészségnapok hagyományának újbóli felélesztését, közös online felület létrehozását a gyermekek ellátását végző szervezetekkel, hangsúlyozza a szegényedés látható jeleinek megjelenését, valamint az anyák mentális állapotának változását. (Jellemzően az önálló, segítséget elfogadni nem tudó/nem akaró anyák helyzete nehéz, melyben a védőnők helyzetük révén segítséget tudnak nyújtani.)

Reiszné Naszádi Magdolna elmondja, hogy a mostani drasztikus rezsiár emelkedés és az infláció egy teljesen új helyzet teremt, ezért hogy mérsékeljük a lehetséges elszegényesedést a kerületi támogatási rendszer vizsgálata szükséges.

Százné Orosz Krisztina a Család- és Gyermejjóléti Központ egységvezetője hozzászólásában elmondja, hogy tapasztalataik szerint nemcsak a felnőttek, de a kamaszok, és a gyerekek is rettenetesen rossz mentális állapotban vannak. A járványveszély okozta elszigetelődés fokozta a szorongásos és a depresszív tüneteket. A látókörükbe kerülő, ilyen nehézségekkel küzdő családok segítése is nehéz, hiszen az az egészségügyi ellátáshoz való hozzájutással kapcsolatban komoly akadályokkal szembesülnek. A hosszú várólista mellett a két kerületet ellátó neuropszichiátriai ellátás, gyermekpszichiátriai ellátás komoly kapacitásproblémákkal küzd. A súlyos depressziós vagy egyéb tünetekkel bíró kerületi gyerekek, akik sajnos egyre többen vannak, 2-3 hónapot várnak az első vizsgálatra. Ez nagyon komoly probléma, nem tartozik a szakterületükhöz, ezért ezzel alapellátásukon belül nagyon óvatosan bánnak, ismelve a kompetenciahatárokat. Fontosnak látja gondolkodni azon, hogy hosszú távon hogyan lehet ezen segíteni, gondol az egyre gyakrabban felmerülő, hallható gyermekeket érintő szuicid kísérletekre. Ez a probléma a felnőttek kapcsolatosan is felmerül, de az ő ellátásuk szerencsésebb, hiszen az nagyobb kapacitással, és itt a kerületben is elérve működik. A középiskolás korosztály a Covid kapcsán kb. másfél évre kikerült a látótérből, körükben nőtt, illetve súlyosbodott a szorongásos, depresszióra hajlamos gyerekek száma. A gazdasági nehézségek is hatnak rájuk, ezekben a dolgokban teljesen kiszolgáltatottak, viszont napi szinten látják a szüleik egyre rosszabb reakcióit, indulatait, frusztráltságát.

Az elszegényedést ők is tapasztalják. Az energiaválság okozta gazdasági problémák miatt pánikreakcióval találkozhatnak. A lakásokat bérbeadók ennek hatására vagy kirakták az albérlőiket, vagy olyannyira megemelték a bérleti díjat, hogy azt már nem tudják fizetni. Ezeknek a családoknak néhány hónapon belül el kell hagyniuk az ingatlant, amiben laknak albérlőként. Ez az önkormányzat látókörébe nem kerül, mert ezek a helyzetek nem önkormányzati bérlakásra vonatkoznak. A most lakhatást kereső családok azzal szembesülnek, hogy olyan magas, 2-3 havi kauciót kérnek tőlük, amit az egyébként

középosztályba tartozó, alacsonyabb bérből, de rendszeres két keresetből élő családok nem tudnak kifizetni. A Családok Átmeneti Otthonai nem rendelkeznek kellő kapacitással. Egységvezető Asszony elmondja, hogy a háztartási adósságkezelésben nőtt az tanácsadást igénylők száma, novembertől félállásban foglalkoztatott szakemberrel bővítik a kapacitást. Amit még fontosnak lát, hogy minden lehetséges módon igyekeznek informálni a családokat arról, hogy az önkormányzati támogatások feltétele a bejelentett kerületi lakcím. A hozzájuk forduló családok körülbelül negyede ugyan életvitelszerűen a kerületben él, de nem rendelkezik bejelentéssel, ami nagyban megnehezíti a segítségüket.

Kovács Katalin az Észak-Pesti Tankerületi Központ igazgatója hozzászólásában elmondja, hogy a szoros együttműködés van a Népjóléti és Intézményfelügyeleti Főosztállyal, jó az együttműködés a Tankerületi Tanács és a mellette működő Antiszegregációs Munkacsoporttal is. A Tankerületi Központ 2020-ban elkészítette a helyi esélyegyenlőségi intézkedési tervet az Oktatási Hivataltól kapott adatok alapján készült helyzetelemzés eredményeképpen. Ebben az intézkedési tervben négy kerületi iskola szerepel, amelyek mutatóiban (úgy mint: kompetenciamérés eredményei, lemorzsolódás, továbbtanulás, hiányzás) nem érték el a meghatározott szintet.

A 4 érintett iskola: a Czabán Általános Iskola, Kontyfa Általános Iskola, a Pestújhelyi Általános Iskola és a Szent Korona Általános Iskola. Egy iskola esetében mind a 4 mutató (Czabán), a többi esetében két mutató marad el az elvárttól. Ezek az érintett intézmények 3 éves tervet készítettek arra vonatkozóan, hogy mutatóikat milyen tevékenységekkel, intézkedésekkel kívánják javítani.

Szeptemberben indult a megvalósítás időszaka, félévkor, a munkacsoport bevonásával történő monitorozás során lesz arról információ, hogy ezeket a rosszabbodó tendenciákat addig hogyan sikerül megállítani. Ezzel párhuzamosan a Tankerületi Központ a lehetőségeihez mérten kiveszi a részét a munkából, melynek egyik eredménye, hogy ezek az elmaradt mutatók a kerület iskoláiból mindössze 4 intézményt érintenek.

Eddigi folyamatos tevékenységük, többek között a

- fejlesztőpedagógusok, gyógypedagógusok bevonása,
- utazóhálózat fejlesztése,
- módszertani képzések szervezése,
- mediátor képzés az alsós és felsős pedagógusok részére,
- sajátos nevelési igényű együtt nevelhető gyermekek kapcsán jelzett módszertani hiányok pótlása.

Igazgató asszony elmondja, hogy 4 876 tanuló jár jelenleg a XV. kerület 12 köznevelési intézményébe, összesen 199 osztályba, (a Hubay Zeneiskolai tanulói nélkül).

A gyermeklétszám sajnos csökkenő tendenciát mutat évről évre. A sajátos nevelési igényű gyerekek száma az összes tanuló gyermek 4 %-a, (222 gyermek) a beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő gyerekek száma 11,5%, (560 gyermek). A pedagógusok ezen tanulók felkészítése kapcsán vettek részt továbbképzéseken.

Igazgató asszony nehézségnek látja, hogy a kerület nem rendelkezik szegregáltan nevelhető gyermekek oktatását ellátó intézménnyel. A korábbi iskola egyházi fenntartásba került. A XV. kerületi gyermekeket, akiket az egyházi intézmény nem tud fogadni, jelenleg a XVI. kerületi EGYMI látja el, ami nagy erőfeszítésbe kerül mind a családok, mind a Tankerület számára. Tervek szerint kialakításra kerülne a kerületben olyan tagintézmény ahol a kerületi, szegregáltan nevelhető gyermekek oktatása, fejlesztése megvalósulhat, reményei szerint már a következő tanév szeptemberétől. Ez jelentheti egy óvodai csoport vagy egy iskolai osztály elindítását a Göllesz Viktor EGYMI tagintézményeként. A jelenlegi tervek szerint helyileg a Czabán Általános Iskola egy részében kerülne ez kialakításra, ami nagy segítség lenne a jelenleg a XVI. kerületbe utazó helyi családoknak. Ezzel kapcsolatban megfogalmazza, hogy a fentiek érdekében fontosnak látja a Salkaházi Sára Általános Iskolával való közvetlenebb kapcsolat kialakítását.

Reiszné Naszádi Magdolna elmondja, hogy a csökkenő gyermekszám az az óvodai intézményhálózatot is érinti, részben ennek és az óvónőhiánynak a következménye, hogy óvodai csoportok megszüntetésére fog sor kerülni.

Kérdésre **Kovács Katalin** elmondja, hogy nekik és az iskolák igazgatóinak is komoly munkája van abban, hogy a kerületben közel 100 %-os a pedagóguslétszám, azaz nincs hiányzó pedagógus.

Czuczu Tamás elmondja, hogy a Czabán Általános Iskolába megnőtt a cigány származású gyermekek száma, szinte spontán szegregáció alakult ki. Mostanra ott tartunk, hogy sem a roma és sem a gyermekeket nem szívesen viszik oda, így érzékelhetően csökken az összlétszám. Első osztály idén nem is indult. Kérdése, hogy van-e valamilyen terve a Tankerületnek a tendencia megállítására?

Kovács Katalin elmondja, ez a helyzet nem az elmúlt évek alatt alakult ki, hanem már az önkormányzati fenntartás ideje alatt kezdődött. Mindent megpróbálnak megtenni annak érdekében, hogy változzon a helyzet, de a jövőt nem látja. Minden iskolára szükség van a kerületben, valóban kevesebben vannak gyerekek a Czabánban, de ez nem jelenti intézmény bezárását.

Százné Orosz Krisztina hozzáteszi, hogy a Czabán Általános Iskola kapcsán korszakokról lehet beszélni, 15-20 évvel ezelőtt komoly roma tehetséggondozó munka folyt, az ott dolgozó pedagógusok képzéseken vettek részt. Ebben az időszakban a felzárkóztatás jól működött. „Gyermejjóléti szemmel” akkor a Czabán Iskola problémamentes iskola volt a veszélyeztetettség, illetve iskolai magatartás tekintetében.

Tóth Veronika Alpolgármester asszony az eddigiekhez kapcsolódóan elmondja, hogy a szegénységet és a lakhatást érintő problémákkal nagyon sokat találkoznak. Ez egy összetett kérdés, féltő, hogy ezek a továbbiakban csak súlyosbodnak. Az ilyen mértékű gázáremelést az önkormányzat nem tud ellensúlyozni. Az emberek már most el vannak keseredve, de sok a látencia, sokan nem mernek beszélni a nehézségeikről.

Szükségesnek látja a roma lányok fogamzásgátlással, terhességgel kapcsolatos felvilágosítását. Ez a szűk életközösségekre, lakhatási nehézségekre is kihat. Az említett albérleti nehézségekkel kapcsolatban megállapítja, hogy az Önkormányzat tehetetlen. A pályázatokkal kapcsolatban találkoznak azzal, hogy eddigi erőfeszítéseik ellenére rengeteg érvénytelen pályázat érkezik.

Súlyos rendszerhibákat tapasztal; alapjogok tekintetében nem csak egyes csoportok, hanem a társadalom tagjainak esélyegyenlőségéről lehet beszélni. Elhibázott kormányzati lépésnek tartja a köznevelés területének az önkormányzatok kezeléséből való kivételét.

Naszekné Ladola Erika az Egyesített Bölcsődék igazgatója elmondja, hogy a tapasztalataik szerint a Covid óta a családok és a gyerekek bezártak, nehezebbé vált a beszoktatás. Egyre gyakrabban tapasztalják, hogy a többgyermekes családoknál a gyerekek otthoni jelenlétét az anya „nevelési teherként” éli meg. Amennyiben a védőnői hálózat vagy a Gyermejjóléti Szolgálat, Családok Átmeneti Otthona jelzi a gyermek bölcsődei ellátásának szükségességét, akkor intézik a felvételt.

A sajátos nevelési igényű gyerekek száma évről évre nő. A Pedagógiai Szakszolgálat a fejlesztést csak a Nádastó parki telephelyen tudja biztosítani, ha a gyermek másik tagbölcsődébe jár, a szülőnek munkaidején kívül kell hordania fejlesztésre. Ilyen esetben, ha van férőhely, átveszik a gyermeket a Nádastó parki bölcsődébe, ahol akkor a fejlesztés is meg tud valósulni. Nagyon jó a kerület azon igyekezete, hogy az SNI-s ellátás, a korai fejlesztés már kicsi korban is megvalósul. Jelenleg van olyan mozgássérült gyermek, aki szinte egy személy segítségét igényli, illetve súlyos egészségügyi problémával rendelkező gyermeket is felvesznek.

Balla Béláné a Rákospalotai Összevont Óvoda intézményvezetője elmondja, hogy Rákospalotán szintén elég sok roma gyermek van, ez realizálódik a Bocskai tagóvodában, ahol a gyerekek körülbelül a 70-80%-a roma származású. A spontán szegregáció elkerülése miatt az intézmény átszervezésére lesz szükség.

Tapasztalatai szerint az óvodákba is kezd begyűrűzni a szegénység, ami nemcsak a roma gyermekeket érinti. Egyre több szülő elhanyagoltabban hozza a gyermeket az intézménybe, ezt fokozottan figyelemmel kísérik. Sajnos, egyre kevesebb olyan rendezvény tudnak szervezni, mint az Állatkert vagy Bábszínház látogatása, mert a szülők ennek költségét nem tudják kifizetni. Emiatt próbálnak ingyenes programokat szervezni, hogy azon mindenki részt tudjon venni. Elmondása szerint egyre több az SNI-s és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek száma. 2020 óta az Önkormányzat jóvoltából minden összevont intézménybe gyógypedagógusok fejlesztik a sajátos nevelési igényű gyermekeket, a nagyszámú BTM-mel küzdő gyermek már nem fér bele a gyógypedagógusok órarendjébe így az óvodapszichológus is segíti az ellátásukat. A gyermekek létszámának csökkenése és az óvodapedagógus hiány náluk is tapasztalható.

Zsárecz Mónika a Hétszínvirág Összevont Óvoda intézményvezető helyettese csatlakozik az előtte szólókhoz. Hozzáteszi, hogy a BTM-es gyermekek száma jelentősen megszorodott köszönhetően a 2019-es beiskolázási törvény változásának, miszerint 6 éves korra csökkentették a beiskolázás korhatárát. Ők jellemző módon nevelési problémákkal is küzdenek a családok diszfunkcionális működése miatt. Elmondja, hogy míg 2020-ban 2, mostanra 17 ilyen nehézségekkel küzdő gyermeket tartanak nyilván, ami a csökkenő pedagógusszám, illetve a meglévő pedagógusok növekvő munkaterhei mellett komoly nehézséget okoz a minőségi ellátás tekintetében.

20 BTM-es gyermekből 16 gyermek készségfejlesztésére van kijelölve fejlesztőpedagógus. Az ellátást a gyógypedagógusokkal karöltve az óvodapedagógusok végzik, fejlesztőpedagógusuk nincs.

Turóczyné Ungvári Edit az Újpalotai Összevont Óvoda intézményvezetője elmondja, hogy nemcsak problémákkal találkozhatnak, sok örömet is megélnék. A szülőkkel való nehézségekben gyakran segítségükre vannak a Fióka Gyermejjóléti Szolgálat munkatársai.

Perczel Tímea az Újpalotai Nagycsaládos Egyesület vezetője elmondja, jelenleg 200-250 családdal vannak kapcsolatban, akik hozzájuk fordulnak, azoknak igyekeznek segíteni. Együttműködnek az Egyesített Szociális Intézménnyel, a Családok Átmeneti Otthonaival, védőnőkkel, Vöröskereszttel. A pandémia óta heti hétszer mentik az élelmiszert többek között a nagyáruházakból is, ami eddig kiszolgált napi 50-60 családot is, de ahogyan az adományok mennyisége is, ez is egyre csökken. A rászorult azonban egyre több. Az ünnepekre gyűjtve látják, hogy az élelmiszeradomány nagyon lecsökkent. A középréteg is már rászorul. A gyermekeknek szervezett programokkal igyekeznek segíteni a családokat. Emellett önkéntes szakemberek segítségével szervezik a gyermekek felzárkóztatását, korrepetálását.

Kormos Adrienn ifjúsági referens illetve a Kábítószerügyi Egyeztető Fórum koordinátora elmondta, hogy sajnos csatlakozni tud az előtte szólókhoz, az utóbbi két-három évben tapasztalataik szerint is romlott a fiatalok mentális állapota, illetve a gyermekpszichiátriai ellátás nehézségeit is látják. A családok nehezebb anyagi helyzete is nagy nyomás a fiatalokon, gyakorta előfordul, hogy iskola és tanulás után még esténként, vagy hétvégén munkájukkal próbálják a család nehéz anyagi körülményeit enyhíteni.

Rendezvények szervezésével próbálnak segíteni, melyek az Önkormányzat finanszírozásával valósulnak meg, a gyermekek számára ingyenesek. Az utóbbi hónapokban tábort szerveztek, augusztus végén 3 iskolában tartottak kiégés elleni tréninget, emellett ifjúsági fesztivált szerveztek 500 diák részvételével, ifjúsági prevenció konferenciát közel 100 szakember részvételével. Segítik a Gyermek- és Ifjúsági Önkormányzat munkáját illetve a Kábítószer Egyeztető Fórum működését is segítik. Ez a 15-20 fős szakember gárda szorosabb együttműködéssel segíti a kerület fiataljait.

Balogh Fruzsina ifjúsági referens az energiatartalom fogyasztás és a dohányzás növekedésére hívja fel a figyelmet.

Perczel Tímea is elmondja, hogy munkájuk során ők is gyakran találkoznak a gyermekek, fiatalok veszélyeztetettségével, ilyen esetben jeleznek a szakembereknek.

III. A nők esélyegyenlősége

Reiszné Naszádi Magdolna a blokk bevezetéseként elmondja, hogy kerületünkben nem készült kutatás a nők esélyegyenlőségével kapcsolatban, de az jól látszik, ami az önkormányzati szektort illeti a munkavállalók körében a nők túlsúlyban vannak. Ezen felül az intézményvezetők (GMK, egészségügy, óvoda, bölcsőde, ESZI) mindegyike nő. A Polgármesteri Hivatalban az összes főosztályvezető nő. A polgármester és az egyik alpolgármester nő, viszont a Képviselő-testület tagjai között csupán 5 nő található. Sajnos a kerületre is az a jellemző, hogy a családon belüli erőszak legtöbbször a nőket érinti.

Százné Orosz Krisztina a fentiekkel kapcsolatban elmondja, hogy fontos hangsúlyozni, hogy a családon belüli erőszak nemcsak párkapcsolati erőszakot jelent a Családsegítő látókörébe gyakran kerülnek erőszakot elszenvedett idősek vagy fogyatékkal élők is. Szükséges ezt a területet a maga komplexitásában kezelni. A korábbi intézkedési tervnek megfelelően munkacsoport jött létre minden érintett szakember bevonásával, hiszen a családon belüli erőszak kezelésében rendkívül fontos a prevenció, a különböző területen dolgozó szakemberek együttműködése. Elkészült egy tájékoztató anyag, ami információkat tartalmaz azzal kapcsolatban, hogy hová lehet fordulni segítségért ilyen helyzetben. Szerencsések a kerületben élők, mert nemcsak mentálhigiénés, hanem jogi segítségnyújtásban is részesülhetnek. Fontos feladat még a jelzőrendszer további érzékenyítése. Sajnos magas az esetek száma, ez köszönhető a látencia csökkenésének és a jelzőrendszer aktívabbá válásának, a lakosság, a szomszédság gyakoribb jelzésének, de még mindig van ezen a területen tennivaló. Fontos lenne többek között az egészségügyben dolgozók tájékoztatása, érzékenyítése ezzel kapcsolatban. A lakossági bejelentéseket minden esetben zártan kezelik.

Carlos Lattes Pavez a Szociális és Rehabilitációs Alapítvány vezetője elmondja, hogy nehéz helyzetben vannak, náluk csak diszfunkcionális és szegény családok vannak. Elméletileg adott esetben teljes ellátást kellene nyújtaniuk a családok számára, de az állami támogatás éppen a fennmaradásukra elegendő. 80 %-ban az Átmeneti Otthonokban lakó családok roma származásúak, ahol a nők jellemzően nem dolgoznak.

Alkalmassá kellene tenni a szülőket a gyermekük nevelésére, gondozására. A lakhatás hiánya csak a jéghegy csúcsa, ez számos egyéb problémának a következménye.

A családon belüli erőszakkal kapcsolatban elmondja, hogy az esetek túlnyomó többségében az apa a bántalmazó, akinek az azonnali eltávolítása a család anyagiak nélkül maradását is jelenti. Nagyobb felelősséget kell vállalniuk a családokkal kapcsolatban. Sok esetben az anya visszatér a bántalmazó férfihoz.

Nagy lehetőség a számukra, hogy önkormányzati lakásba tudnak családokat költöztetni, ami motivációt jelent a roma nők munkavállalása tekintetében is. Folyamatosan jelentkezik egyszülős illetve terhes anyukák is. Élelmiszereket kapcsolataik során tudnak biztosítani a családoknak.

Százné Orosz Krisztina hozzáteszi, hogy a Család- és Gyermejjóléti Központban két fejlesztőpedagógus segíti a magántanulókat, ahol magasan reprezentáltak a roma családokból származó lányok. Közreműködésükkel próbálják a családokat segíteni abban, hogy engedjék a lányok továbbtanulását, vizsgákra való felkészülését, ami lehetővé teszi a végzettség megszerzését, ezáltal későbbiekben a munkavállalás sikerességét.

IV. Az idősek esélyegyenlősége

Reiszné Naszádi Magdolna elmondja, hogy a kerületben kiemelt figyelmet kapnak az idősek. Az Önkormányzat kiemelt feladata, hogy az idős lakosságról megfelelően

gondoskodjon. Ezt megteszi a szociális szolgáltatásokon, a szociális támogatásokon keresztül. Az idősök előnybe részesítése mindig célunk volt, ezért az Idősök Világnapja hónapjában 15 ezer 65 éven felül idős személy tájékoztatása történt meg a kerületi és a fővárosi igénybe vehető támogatásokat illetően, tekintettel a tapasztalható gazdasági nehézségekre.

A kerületben igen magas az idősök aránya, cca. 20 ezer fő a 60 éven felüliek száma, mivel kevés gyermek születik előregedőnek tekinthető a kerület. Ami egy részt nagyon jó, hiszen a mai idősök egészségesebbek, tovább élnek, mint elődjeik. Viszont ez más kihívások elé állítja az Önkormányzatot.

Katonáné Jordáki Ildikó a Területi gondozás egységvezetője köszönti a résztvevőket. Elmondja, hogy közel 810 fő ellátottjuk van a házi segítségnyújtásban, a nappali ellátásban illetve a szociális étkeztetés területén. Szükségszerű átszervezés valósult meg a házi segítségnyújtásban, a Klebelsberg utcai telephely lett a központ, onnan indulnak a gondozónők napi munkájuk elvégzésére. Tapasztalatai szerint magas az egyszemélyes háztartásban élő idősök aránya, gyakran kerülnek olyan helyzetbe, hogy egy idős teljes életvitelét kellene felvállalniuk, amire nincs mód. Ellátatlanul nem maradhat senki, próbálják a lehető legideálisabb helyzetet megtalálni, ezzel kapcsolatban gyakran kerülnek szinte megoldhatatlan helyzetekbe, amelyek során igyekeznek együttműködni a házi orvosokkal, az egészségüggyel, ami súlyos leterheltségük mellett nagyon nehéz.

A nappali ellátás 3 telephelyen működik, ahol az idősök szabadidős tevékenységeket végeznek, ebben próbálják az aktuális igényeket kiszolgálni, a gyógytornára, mozgásos, zenés tevékenységekre van igény. Első körben a járvány okozta a nehézséget, akkor az idősök otthonában igyekeztek ellátást nyújtani, most a magas rezsiköltségek okozta nehézségeket kell áthidalniuk.

Reiszné Naszádi Magdolna biztosítja az Idősök Klubjaiból megjelent idősöket, hogy a klubok nyitva tartásának ideiglenes szüneteltetése csak időleges, oka a „brutális gáz-, távhő- és áramdíj emelés. Az idősök áldozattá válásával kapcsolatban fontos újra az idősök tájékoztatása, megelőző programok szervezése. Sajnos az „unokázós” családok még mindig becsapják az idősöket. Fontos az idősök számítástechnikai ismereteinek bővítése, ezzel kapcsolatban már korábban elkészült egy tananyag, ami jövőre már megtartásra kerülhet. Az egészségnapok, szűrőnapok továbbra is fontosak és szeretnék jövőre újból megszervezni. Időseink tovább élnek, ami nagyszerű dolog, de fontos, hogy egészségüket minél tovább meg tudják őrizni.

Katonáné Jordáki Ildikó hozzáteszi, hogy a Területi gondozáson belül működik az átmeneti Gondozóház, melynek ugyan a kapacitása nincsen teljesen kihasználva, de nagyon sokan jelentkeznek, olyan, már gondozást igénylő egészségi állapotban, vagy súlyosabb demenciával érintett személyek, akik állapotuk miatt már nem nyernek felvételt. A demencia egyre több idős személyt érint, a kerületben demens nappali ellátás is rendelkezésre áll. A házi segítségnyújtás szolgáltatás kapcsán is gyakorta találkozunk ilyen megbetegedéssel.

V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége

Reiszné Naszádi Magdolna a kerületben lakó, fogyatékkal élők helyzetével kapcsolatban elmondja, hogy nem véletlenül nyertük el a „Befogadó kerület” megtisztelő címet, hiszen a lehetőségeinkhez mérten próbálunk minden segítséget megadni a fogyatékkal élőknek. Működtetjük az ÉNO- és nem kötelező feladatként a FENO-t. Tóth Veronika alpolgármester asszony kezdeményezésére megépült egy befogadó, inkluzív játszótér, ami nagy öröm, de ennek számát szükséges lenne még növelni. A közintézmények nagy hányada már akadálymentes, de még nem mindegyik, ezért, azt is folyamatosan végzi az Önkormányzat. A járdák akadálymentesítése is folyamatos valósul meg. Jövő év elején megújul a honlapunk, ami végre akadálymentes lesz.

Némethné Varga Viktória a Fejlesztő Gondozó Központ (FENO) egységvezetője elmondja, hogy ez a kerület nagyon erős abban, hogy már egészen kicsi kortól nyomon követi a fogyatékos gyermekek sorsát, kezdve a korai fejlesztéstől egészen felnőtt korig. Intézményükben kifejezetten súlyosan, halmozottan fogyatékos felnőttek ellátása zajlik. A FENO arculata az elmúlt 5-10 évben sokat változott, kifejezetten a köznevelésből kikerült fogyatékos személyekre fókuszálnak olyan terápiákkal, módszertannal dolgoznak, amik őket illetve családjaikat segítik. Ők nem elválaszthatóak a gondozó családoktól, szülőktől, hozzátartozóktól, az oda begyűrűződő nehézségek kihatnak az ellátottakra is. Ahogyan idősödnek, egyre inkább felmerülő probléma, hogy az őket gondozó szülők idősödésével bizonytalanná válik a gondozásuk. A gyermekek életút tervezése teljesen kilátástalan. A szakosított ellátásba bekerülni lehetetlenség, létszámstop van, a szociális ellátórendszerben nincs szakember, aki ezt a feladatot elvégezné. Ezeket a családokat is súlyosan érinti a mostani helyzet szülte bizonytalanság, a rezsi, és az élelmiszer árak alakulása. A közgyógylista folyamatos változása is komoly nehézségeket okoz és megterheli a család költségvetését. Az intézmény igyekszik segíteni a családokat, próbál több forrásból hozzájutni pl. pelenkához.

Nagy igény jelentkezik a közszolgáltatások, illetve az egészségügyi szolgáltatások igénybevételével kapcsolatos kísérésre. Tapasztalatai szerint az egészségügyben dolgozók nincsenek felkészülve arra, hogy súlyosan fogyatékos személy jelenik meg a rendelésen. Átgondolásra érdemes lenne, az ő ellátásukat a rendelési időben elkülönítve vagy más időben szervezni. Vagy felkészült asszisztenciát biztosítani az ellátásuk során, attól függően, hogy mi lehet megvalósítható. Leginkább a szakrendeléseken jellemző ez, hatalmas várólista van náluk, köszönhetően az intézmény pozitív megítélésének; a családok már korábban vállalják a kerületbe költözést annak érdekében, hogy bekerülhessenek. 3-4 év alatt tudnak felvenni egy-egy fiataalt. Emiatt a kerületben nagyobb az otthon ápoló családok száma. Fontos lenne az alapellátás, a szállítás erősítése. Támogató szolgáltatásra nagy igény van.

Szabóné Busi Julianna, az Értelmi Fogyatékosok Napközi Otthona (ÉNO) egységvezetője elmondja, hogy célcsoportjuk a középfokban fogyatékos személyek ellátása, jelenleg 32 férőhelyen 33 személyt látnak el. Befogadó csoportjukba 5 főt tudnak fogadni, akik naponta 2-3 órában vehetnek részt a foglalkozásokon. A FENO-hoz hasonlóan náluk is magas a várakozók száma. Ő is azt tapasztalja, hogy túlterheltek a családok, a nagy bentlakásos intézmények nem tudnak felvenni fogyatékkal élőket, ami óriási probléma 80-90 éves gondozó szülőket látva. A vidéki intézmények is telítettek, nincs hely. Támogatott lakhatásra írtak ki pályázatot, ahová a budapesti kerületek sajnos nem csatlakozhatnak. Pedig ellátottjaik tevékenyen hozzá tudnának tenni a saját lakhatásukhoz, foglalkoztatásban vesznek részt, munkabérral rendelkeznek. Kulcsfontosságú lenne az ő tartós bentlakásuknak a megoldása.

A nők esélyegyenlőségéhez kapcsolódva elmondja, hogy jellemzően ezekben a családokban az anyukák maradnak, akik olyan szimbiózisban élnek a fogyatékkal élő gyermekeikkel, hogy az ő elhelyezésük esetén önmagukban életképtelenné válnak, nem csak anyagilag, de mentálisan is. Egész életükben a gyermeküket támogatják, nincsen munkatapasztalatuk sem, sok esetben a gyermekek nappali ellátása mellett sem tudnak munkát vállalni, illetve ha lenne lehetőség a gyermek elhelyezésére, azzal saját anyagi helyzetüket nehezítik. Ezeknek a szülőknél segítség lenne szükség, akár a családsegítő szolgálattal együttműködve. A 40-50 éves, még aktív korú szülők nehéz mentális állapota fizikálisan is hamar megmutatkozik.

Gráczer Irma az Egyesített Szociális Intézmény Igazgató asszonya zárásként elmondja, hogy nagyon örül, hogy ilyen nagyszámú közösség tagjaként vehet részt a megbeszélésen. Megerősíti a kollégáit abban, hogy fontos az együttműködések kiépítése, fenntartása, gondozása. Rámutat arra, hogy önmagában senki sem tudja megoldani a problémákat. Minden mindennel összefügg. Nagyon nagy erőssége a kerületnek, hogy az itt dolgozó szakemberek motiváltak, tehetségesek, sok a már működő jó gyakorlat. Hisznek a prevencióban, és az elmúlt évek válságos időszakai mellett is mindig fejlesztésen törik a

fejüket. Nehézségek mindig lesznek, de ha a problémákra közösségi szinten keresik a választ az szerencsére mindig valamilyen átalakításba, fejlesztésbe torkollik.

Reiszné Naszádi Magdolna megköszöni a megbeszélésen résztvevők konstruktív közreműködését. Elmondja, hogy a beküldött javaslatok, vélemények és a most elhangzottak alapján készül el az új Helyi Esélyegyenlőségi Program és az intézkedési terv, amelyet a Képviselő-testület a decemberi ülésén fog tárgyalni.

A jegyzőkönyvet készítette:

Boczkó Krisztina
intézményi referens

A jegyzőkönyvet jóváhagyta:

Reiszné Naszádi Magdolna
főosztályvezető

HEP Fórum
2022.11.10., 09:00

Meghívott	Meghívott képviselőjében	Aláírás
BRFK XV. Kerületi Rendőrkapitányság	VERDES EDINA	
Cigány Nemzetiségi Önkormányzat (CNO)	CZUCSU TAMÁS	
Gyermek- és Ifjúsági Önkormányzat (GYIÖK)	Balogh Fruzsina Kossuth	
Egyesített Szociális Intézmény (ESZI)	GRACZER ILONA	
Szociális és Rehabilitációs Alapítvány (SZÉRA)	Csiki László?	
Félúton Alapítvány	Kovács Csaba	
Pszichiátriai és szenvedélybetegek közösségi ellátása (Humán Sztráda Kft.)	—	—
„Aranyhíd” Gyermek Átmeneti Otthona	—	—
Dr. Vass László Egészségügyi Intézmény (EGI) és Védőnői Szolgálat	DEDEK DOBESZINA	
Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Hétszínvirág Összevont Óvoda	ZSÁRÉCZ MONIKA	
Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Rákospalotai Összevont Óvoda	BALLA BECCAILE	
Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Újpalotai Összevont Óvoda	Turcsányi Magdolna Edit	
Egyesített Bölcsődék	Nagy László Edit	
Észak-Pesti Tankerületi Központ	KOVÁCS KATALIN	
Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XV. kerületi Tagintézménye	—	—
PALOTA-15 Rehabilitációs és Közfoglalkoztatási Közhasznú Nonprofit Kft.	—	—
Nagycsaládosok Újpalotai Egyesülete	PERCZEL MÁRIA	
Hornyák Alapítvány (jelenleg horgászklub)	—	—
Budapest XV. ker. Idősek és Nyugdíjasok Egyesülete	—	—
Szolidáris Kisnyugdíjasok Egyesülete	—	—
Baptista Integrációs Központ	—	—
Ével - Pesti Tankerület	MAGYAR ROBERT	
Lajtai-Kadocsa Klára Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság esélyegyenlőségi referens		
Budapest Főváros XV. Kerületi Polgármesteri Hivatal	Aláírás	
Cserdiné Németh Angéla polgármester	—	
Tóth Veronika szociális ügyekért felelős alpolgármester		
Kevevári Edit jegyzői jogkörben eljáró aljegyző		
Király Csaba Népjóléti Bizottság elnöke		
Reiszné Naszádi Magdolna NIF főosztályvezető		
dr. Paréj-Varga Sára osztályvezető		
Pozsonyi Sándor Mária	Pozsonyi Sándor Mária	
Bocskó Katalin	Zoltán	

Védőnői szolgálat helye, struktúrája, feladatai

Réder Robertina
 XV. Kerületi Önkormányzat
 Dr. Vass László Egészségügyi Intézménye
 Intézmény vezető védőnő
rederr@xv-euint.hu
 30/578-91-82

Védőnői szolgálat szervezeti struktúrája

1. Belügyminisztérium - OKFŐ
2. Nemzeti Népegészségügyi Központ - szakmai felügyelet
3. Települési Önkormányzat - munkáltató
4. Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő - finanszírozás

Védőnői szolgálat helye 1.

Belügyminisztérium - Pintér Sándor

- ▶ Országos Kórház Főigazgatóság - Jenei Zoltán
- ▶ Népegészségügyért és Prevencióért Felelős Főigazgató-helyettes - Bábiné Szotzfried Gabriella
 - ▶ Védőnői Szakmai Osztály - Csósz Katalin
 - ▶ Mentor védőnői hálózat
 - ▶ Védőnői szolgálat

Védőnői szolgálat helye 2.

- ▶ Nemzeti Népegészségügyi Központ - szakmai felügyelet és irányítás
 Országos Tisztifőorvos - Dr. Müller Cecília
- ▶ Egészségügyi Igazgatási Főosztály - Odor Andrea, Országos Tiszti Vezető Védőnő
- ▶ Védőnői Módszertani Osztály - Kissné Garajszki Ildikó, Petrik Zita
 - ▶ Budapesti és Megyei Tiszti Vezető Védőnők
 - ▶ Járási Tiszti Vezető Védőnők
 - ▶ Védőnők

Védőnői szolgálat helye 2.

- ▶ Területi védőnők: 4950
- ▶ Iskolavédőnők: kb 1000
- ▶ Kórházi védőnők: ?
- ▶ Családvédelmi Szolgálat feladatait végző védőnő: kb 100 tanácsadó

Védőnői szolgálat 3.

Munkáltató - rengeteg

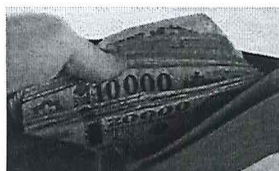
- ▶ Önkormányzat Egészségügyi Intézménye
- ▶ Önkormányzat alkalmazottai
- ▶ Vállalkozók
- ▶ Vállalkozás alkalmazottai
- ▶ ...

Védőnői szolgálat helye 4.

Nemzeti Egészségbiztosítási alapkezelő

- ▶ Finanszírozás

Védőnői szolgálat a XV. kerületben

Iskolavédőnői ellátás

- ▶ 8 iskolavédőnő
- ▶ 6219 iskolás gyermek
- ▶ Életkori szűrővizsgálatok
- ▶ Tisztasági vizsgálatok
- ▶ Egészségnevelés
- ▶ Védőoltások

Területi védőnői ellátás

- ▶ 19 területi védőnő
- ▶ 350 várandós, 3790, 0-6 éves gyermek
- ▶ Tanácsadás: várandós és gyermek
- ▶ Életkori szűrővizsgálatok
- ▶ Védőoltások
- ▶ Családlátogatások

Szűrővizsgálatok

- ▶ Életkorhoz kötöttek
- ▶ Kötelezőek
- ▶ Lelevezés
- ▶ Születésnap betöltéséig meg kell történnie, megelőzi a háziorvosi vizsgálatot
 - ▶ Adaptáció, gondolkodás, preverbális képességek, kommunikáció, szocializáció
 - ▶ Testi fejlődés és motoros képességek (nagymozgások, finommozgások/manipuláció) vizsgálata,
 - ▶ Érzékszervek, érzékelés, észlelés vizsgálata (látás, hallás vizsgálat eszközzel),
 - ▶ Testhossz, testtömeg, fejkörfogat mérése, a fejlődés és tápláltsági állapot értékelése a hazai standardok alapján,

Családlátogatások

49/2004. (V. 21.) ESzCsM rendelet a területi védőnői ellátásról

27 különböző feladatot nevesít

- ▶ Szülésre, anyaságra családi életre felkészítés
- ▶ Csecsemő és gyermek gondozás, nevelés segítése
- ▶ Egészséges életre nevelés
- ▶ Népegészségügyi szűrővizsgálatok népszerűsítése
- ▶ Fokozott gondozottak kísérése
- ▶ Védőoltásokkal kapcsolatos feladatok

Védőoltások

- ▶ Szülő írásos és szóbeli tájékoztatása a kötelező és választható oltásokról
 - ▶ Milyen oltás
 - ▶ Mi ellen kapja
 - ▶ Lehetséges szövődmények, mellékhatások
- ▶ Védőoltáson való megjelenés szervezése
- ▶ Oltási dokumentáció készítése, jelentése az NNK Járványügy felé minden hónap 5. napjáig
- ▶ Szülőnek felróható mulasztás esetén hatósági eljárás kezdeményezése

Jelzőrendszeri működés

- ▶ Gyermekvédelmi törvény: védőnői gondozásról nem mondhat le a szülő, gondviselő
- ▶ Ha a szülő nem működik együtt, hatósági eljárás kezdeményezése (15 nap)
- ▶ Alapellátási törvény: a gyermek alapellátásba be és kikerülése, azaz költözése esetén a háziorvossal kölcsönös értesítés 72 órán belül.
- ▶ Veszélyeztetés esetén a megfelelő szerv értesítése, azaz jelzés.

Hatósági eljárás kezdeményezése (81 oldalas)

- ▶ Gondozási esemény elmulasztásakor (védőoltás, családlátogatás, életkorhoz kötött szűrővizsgálat)
 - ▶ ha a szülő nem működik együtt,
 - ▶ 15 nap eltelt,
 - ▶ A szükséges intézkedéseket megtette a védőnő, de nem járt sikerrel, hatósági eljárást kezdeményez.
- ▶ Térítvényes jelzés a
 - ▶ Gyámhatóság
 - ▶ Gyermekjóléti szolgálat
 - ▶ Házi orvosi szolgálat
 - ▶ Kormányhivatal, Népjóléti Intézet, Tiszti Főorvos

Esélyegyenlőség

- ▶ Minden fajta megkülönböztető mentesen kapja a védőnői ellátást
- ▶ Nem TAJ alapú - mindenki kapja, aki kéri
- ▶ A szűrővizsgálatok a Covid vészhelyzet alatt is megtörténtek
- ▶ Távkommunikáció
- ▶ Egészségnapok - elmaradtak a járvány miatt
- ▶ Egyéb rendezvények - bababörze, Kismama torna, Szülésre felkészítés
- ▶ Gyermekjóléti Konferencia - Járvány alatt is, online

Nehézségeink

- ▶ **Jelzések esetlegesegek:**
 - ▶ Házi gyermekorvosok - visszajelzési is nehezen valósul meg, jelzést elvértve kapunk
 - ▶ A Gyermekjóléti alapellátások igénybevételéről nincs információnk, ha nem tőlünk indul. Pl. védelembe vétel
 - ▶ Egységes informatikai rendszer hiánya

Szeretnénk....

- ▶ **Ellátórendszeri Facebookot**
 - ▶ TAJ alapú megjelenés
 - ▶ Minden érintett szerv a jogosultságának megfelelően láthatná az egyént

Ez lenne az igazi esélyegyenlőség!

Köszönöm a figyelmet!

Kép forrás:
https://peda.blog.hu/2011/05/08/majus_5_sz_eselyyenlosog_napja

**Helyi
Esélyegyenlőségi
Program**

**Budapest Főváros XV. Kerület Rákospalota,
Pestújhely, Újpalota Önkormányzata**

2023-2028

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)	4
Bevezetés	4
A település bemutatása	6
Értékeink, küldetésünk.....	13
Célok	14
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)	16
1. Jogszabályi háttér bemutatása	16
1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása.....	16
2. Stratégiai környezet bemutatása	17
2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal	17
2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása	20
2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása.....	20
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége.....	20
3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet.....	23
3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció	24
3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások	33
3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció.....	37
E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.....	37
3.5 Telepek, szegregátumok helyzete	42
3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés	42
3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása	49
3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal	52
3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.	53
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység.....	53
4.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek	55
4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége ...	61
4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése	62
4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékkal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége.....	68
4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.	74
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	75
5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége.....	75
5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.).....	77
5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe.....	79
5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak	79

5.5	Krizishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaothton, családok átmeneti otthona).....	81
5.6	A nők szerepe a helyi közéletben.....	81
5.7	A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések.....	81
5.8	Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.	81
6.	Az idősek helyzete, esélyegyenlősége.....	82
6.1	Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.).....	82
6.2	Idősek munkaerő-piaci helyzete.....	85
6.3	A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés.....	86
6.4	Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen.....	91
6.5	Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.	92
7.	A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége.....	92
7.1	A településen fogyatékkal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái.....	92
7.2	Fogyatékkal élő személyek pénzügyi és természetbeni ellátása, kedvezményei.....	97
7.3	A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés.....	97
7.4	Fogyatékkal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen.....	98
7.5	A fogyatékkal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések.....	98
7.6	Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.....	99
8.	Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása.....	101
9.	A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága.....	102
1.	A HEP IT részletei.....	103
2.	Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	107
3.	Megvalósítás.....	114
3.1	A megvalósítás előkészítése.....	114
3.2	A megvalósítás folyamata.....	114
3.3	Monitoring és visszacsatolás.....	116
3.4	Nyilvánosság.....	116
3.5	Kötelezettségek és felelősség.....	117
3.6	Érvényesülés, módosítás.....	117
4.	Elfogadás módja és dátuma.....	118

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Helyi Esélyegyenlőségi Program (röviden HEP)

A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok életkörülményeinek javítását szolgáló helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) 31. §-a írja elő a települési önkormányzatok számára.

A HEP helyzetelemzésből és intézkedési tervből áll, amelyet a települési önkormányzat ötévente, öt év időtartamra fogad el. Elkészítésének szempontjait, az esélyegyenlőségi területeket és a HEP célcsoportjait a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet tartalmazza.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése értelmében a helyi esélyegyenlőségi programban helyzetelemzést kell készíteni a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok - különös tekintettel a nők, a mélyszegénységben élők, romák, a fogyatékkal élő személyek, valamint a gyermekek és idősek csoportjára - oktatási, lakhatási, foglalkoztatási, egészségügyi és szociális helyzetéről, illetve a helyzetelemzésen alapuló intézkedési tervben meg kell határozni a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A programalkotás során gondoskodni kell a helyi esélyegyenlőségi program és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és a településfejlesztési terv antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.

Az Ebktv. 31. § (4) bekezdése alapján a helyi esélyegyenlőségi program időarányos megvalósulását, illetve a (2) bekezdésben meghatározott helyzet esetleges megváltozását kétévente át kell tekinteni, az áttekintés alapján, szükség esetén a helyi esélyegyenlőségi programot felül kell vizsgálni, illetve a helyzetelemzést és az intézkedési tervet az új helyzetnek megfelelően kell módosítani.

Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (röviden: HEP IT)

A HEP IT a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket tartalmazza az Ebktv. 31. §-ának (2) bekezdése szerint. Az intézkedéseket a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rend. 4. §-ában foglalt célok figyelembe vételével kell meghatározni.

Helyi Esélyegyenlőségi Programért felelős Fórum (röviden: HEP Fórum)

A HEP-et - a TEF helyi esélyegyenlőségi programok írására felkészítő képzésének elvégzését tanúsító bizonyítvánnyal rendelkező - települési önkormányzati köztisztviselők vagy közalkalmazottak készítik el az Ebktv. 31. § (4)-(5) bekezdéseinek előírása alapján. Elfogadása során figyelembe kell venni a települési nemzetiségi önkormányzatok véleményét. A programalkotás során törekedni kell a települési önkormányzat egyéb fejlesztési terveinek, koncepcióival történő összhangra.

Mindezekre figyelemmel javasolt, hogy a HEP elkészítése széleskörű szakmai egyeztetés mellett történjék, bevonva a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok számára ellátást, szolgáltatást nyújtó önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, állami és civil szervezetek képviselőit, valamint - a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 58/B. §-a által a 2000 fő feletti települések esetében előírt - szociálpolitikai kerekasztal képviselőit.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program célcsoportjai

A. 1. § (2) bekezdése értelmében a HEP célcsoportjai a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, különösen a

- mélyszegénységben élők,
- romák,
- gyermekek,
- nők,
- idősek és
- fogyatékkal élők.

Az esélyegyenlőség javítása, az egyenlő bánásmód érvényesítése szempontjából releváns, a társadalom különböző csoportjainak együttélésére vonatkozó stratégiák:

Asszimiláció: A kisebbség beolvad a többségbe: önkéntesen vagy kívülről való nyomás hatására átvéve annak kulturális sajátosságait és elhagyva a sajátját.

Marginalizáció: Valamely társadalmi csoport önhibáján kívül a társadalom peremére kerül.

Szegregáció: A társadalom valamely szegmensében megvalósuló erőszakos és/vagy intézményi-strukturális, nyílt és/vagy rejtett elkülönítés.

Szeparáció: A társadalmi kirekesztéssel és/vagy a társadalmi asszimilációval szembeni védekezésnek megvalósuló önkéntes elkülönülés (pl. nemzetiségi intézmények).

Integráció: A társadalom különböző csoportjainak közös térben megvalósuló sikeres együttélése, illetve az együttélés feltételeinek megteremtése. Az integráció egyik változata a „rideg integráció”, mely fókuszában a csoportheterogenitás létrehozása áll, és amely nem tesz tartalmi beavatkozást a heterogén csoportban történő sikeres fejlesztésre.

Inklúzió: Alapértelmezése a befogadás, azaz az exklúzió (kirekesztés) ellentétes irányú folyamata. Azon a társadalmi felismerésen alapul, hogy különböző életmódok és identitások létezhetnek egy időben és egy helyen, és hogy a közöttük létrejövő kommunikáció gazdagítja mindegyik résztvevőt. Az inkluzív társadalom, mint szemlélet követői a kölcsönös befogadást tartják szem előtt minden területen.

Inkluzív (befogadó) nevelés: Az integráló nevelési térben a gyerekek/tanulók befogadó nevelése akkor tud megvalósulni, ha a gyerekek/tanulók társadalmi és kulturális háttéréből, valamint egyéni adottságaiból adódó különbségeire az intézmény komplexitásában képes reflektálni. Vagyis inkluzív az az oktatás- nevelést megvalósító intézmény, mely a gyerek/tanuló csak rá jellemző sajátosságait maximálisan figyelembe véve, azokból kiindulva, azokra értéként építve alakít ki befogadó környezetet.

Az esélyegyenlőségi program készítése során a Központi Statisztikai Hivatal (KSH), a Települési Információs Rendszer (TeIR), a 2011. évi népszámlálás rendelkezésre álló adatait valamint a helyi adatgyűjtésből származó adatokat használtuk fel.

A fogyatékossgal valamint a romákkal kapcsolatos adatgyűjtés hiányos, mert nem állnak rendelkezésre releváns adatok, mivel e témakörökben - szenzitív okok miatt - nyilvántartás nincs, vagy elenyésző mennyiségben található. Kerületünkben az érintett társadalmi csoportokkal kutatás nem történt, amely a jövőre nézve megfontolandó. Felhasználtuk továbbá az ágazati beszámolók megállapításait és szakemberek tapasztalatait.

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló **2021.06.30-án módosított 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján megjelent Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” c. dokumentum szerint átdolgozva**, Budapest Főváros XV. Kerület Rákospalota, Pestújhely, Újpalota Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

A kerület jelenlegi területe a történelmi Pest városától északra, a Pesti-síkságon terül el, amelyet a földtörténet egy jelentős korszakán át a Pannon tenger borított. Ennek üledékeire telepedett rá a - valaha keletebbre folyó - ős-Duna néhol 200 méter vastagságot is elérő hordaléka. A Dunába ömlő patakok mentén elhelyezkedő magasabb térszintek a mocsaras környezetből kiemelkedve alkalmas települési helyként jöttek számításba a történelem folyamán. Palota falu is egy ilyen magasabb dombhátra települt a Szilas-patak mentén. Tágabb környezetben a középkorból hat faluról van tudomásunk. Ezek az Árpád kori települések részben a XIII. századi tatár pusztítás után-, részben az azt követő két évszázad során elnéptelenedtek.

A Nyír, később Palota nevű falu 1200 körül épült templomának romjai, az 1735-ben felépített Kossuth utcai római katolikus műemléktemplom alapjainak részét képezik. Mellette egy XIV-XVII. századi temetőt is sikerült feltárni. A falu első ismert birtokosa a „*budai polgár*” Lóránd ispán, az 1347-ben választott budai bíró volt. Családja a XV. századig birtokolta Palotát, majd 1638-tól az Újfalusyaké lett. A török kiűzéséért folyó háború és a Rákóczi-szabadságharc viszontagságai során Palota többször is elnéptelenedett, de mindig újra benépesült. 1749-től a galántai Fekete család tulajdona lett a terület, majd elszegényedésük után, a XIX. század elejétől a Károlyi család birtokába került.

Pest városának közelségét kihasználva az 1730-as évektől kezdve virágzó kertkultúra bontakozott ki Palotán. Palotai birtokából gróf Károlyi István 1831-től 65 hold területet adott bérbe pesti polgároknak, akik nyaralókat, vincellérházakat és serföldéket építettek. Ezen a területen alakult meg később Újpest. Palotának újabb fellendülést az 1846- ban átadott Pest-Vác vasútvonal hozott. A település vasútállomása mellett „*frissítő- és mulatóhely*” épült társalgási és biliárdteremmel. A

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

már Rákos-Palotának nevezett községet a vasút kedvelt kiránduló- és nyaralóhellyé tette. Ebben az időszakban gyönyörű villák épültek a vasúti sínek mindkét oldalán.

A gazdagodás forrásául szolgáló zöldségtermelésnek az is kedvezett, hogy 1872-től lóvasút kapcsolta össze a falut a fővárossal, amely a piacozást is megkönnyítette. Rákospalota községi vezetésének hosszú ideig a jómódú gazdaréteg volt a meghatározó eleme.

Az 1890-es évektől kezdődően jelentős számú polgári- és munkáselem települ a községbe. A település fejlődésébe nagy lendületet hoz a MÁV Nyugati főműhelyének kitelepítése 1905-ben. Jelentősen megváltozik a helyi társadalom összetétele, fokozatosan kisebbségbe szorul a termelő őslakosság. A polgárság és a gazdák szervezetei - Rákospalotai Kaszinó, Társaskör, Függetlenségi Kör, stb. - mellett hamarosan kiépülnek a beköltöző iparos-munkás rétegek szervezetei is, a Munkáskaszinó és a szociáldemokrata irányultságú Petőfi Asztaltársaság. Az egyházak nagy templomokat építettek és szociális kölcsönügyletekbe fektették pénzüket.

A Városháza napjainkban.

A Városháza anno.

A falutól viszonylag távol eső községi földeket - Széchenyi-telep néven - 1897-ben kezdték el parcellázni. Ebből a településrészből jött létre Pestújhely, amely 1909-ben lett önálló község. A sajátos arculatú típusépületekből álló MÁV-telep is az 1900-as évek elején épült ki.

Pestújhely kiválása után tűzték ki célul Rákospalota várossá alakulását, amelyet végül 1923. június 20-án engedélyezett a Belügyminisztérium. A második világháború utáni újjáépítés során vetődött fel Rákospalota csatlakozása Nagy-Budapesthez: Rákospalota és Pestújhely egy kerületben fejlődött tovább (a történehez hozzátartozik, hogy Pestújhely nem akart Budapest részévé válni, ez a "központi akarat"-nak köszönhető, Rákospalota viszont nem lehetett tagja a fővárosnak Pestújhely beleegeyzése nélkül). Végül Rákospalotát és Pestújhelyet 1950. január elsején - a környező 21 településsel együtt - a kialakuló Nagy-Budapesthez csatolták, létrehozva belőlük a főváros XV. kerületét.

A kerület életében hatalmas változást hozott a rákospalotai területen 1968-tól felépült óriás lakótelep, Újpalota.

A telep fénykorában a mintegy 16 ezer lakásban 60 ezren éltek. Ez a szám 1990-re 45 ezerre csökkent és azóta is fogy az itt élő lakossága száma.

Ekkor Rákospalotán közel 50 ezren, Pestújhelyen pedig közel hétezeren laktak. Ma az egész kerületben kb. 78 ezren élnek.

A XV. kerület jelenleg három történetileg jól elkülöníthető, illetve megkülönböztetett területi egységből áll. Ez a három része a kerületnek – **Rákospalota, Pestújhely és Újpalota.** E területrészek azonban sem építészeti szempontból, sem az ott élő emberek társadalmi, szociális helyzetét figyelembe véve nem tekinthetők teljesen homogénnek. Ez még Újpalotára - amely egy tipikus nagyvárosi lakótelep - is igaz, mint az a későbbiekben felsorolt adatok tükrében is látható.

Meg kell még említeni, hogy létezik az egykori laktanyaépületekből kialakított Szilas-parki lakótelep, amely ugyan Újpalota mellett van, de több szempont miatt sem kapcsolódik szervesen az óriási lakótelephez. Ezt támasztják alá az ott élő emberek statisztikai adatai is, amelyek azt mutatják, hogy a Szilas-parkban letelepedett emberek átlagos életkora jóval fiatalabb, az átlagos iskolai végzettsége magasabb, a foglalkoztatottsági mutatóik pedig jobbak, mint az Újpalotán lakóké. Ennek a viszonylag kis területnek az adatai azért lehetnek érdekesek, mivel azt a körülményt látszanak alátámasztani, hogy a nemrégiben épült kisebb-nagyobb társasházak - részben a kerületen kívülről beköltözött - lakosai valószínűsíthetően a jobb társadalmi státuszú emberek közé tartoznak, és ezért kevésbé szorulnak rá a szociális ellátásokra.

Ez a homogenitás még kevésbé mondható el Rákospalotáról, ahol a családi házas kertvárosias lakóövezet (Rákospalota-kertváros) mellett, létezik az Öregfalu nevű terület, a maga régi építésű parasztházaival, illetve újonnan felépült lakótelepi lakásaival, társasházaival.

Emellett még sok különböző időszakban épült településrész alkotja Rákospalota egészét. Ilyen többek között a Rákospalota-Újfalú és az egyedi adottságokkal rendelkező MÁV-telep. Meg kell jegyezni, hogy pár éve jelentős építési kedv mutatkozik a kerület rákospalotai részén is, ahol a számos kisebb-nagyobb épülettömbök-, társasházak alkotta egységek megjelenése alapvetően más városképi jelleg ad/adhat a környéknek.

Talán Pestújhely térsége - családi házas, villaszerű épületekkel beépített településrészként - a leghomogénebb rész a XV. kerületet alkotó három városrész közül.

A kerület a főváros északkeleti kapuja. Az M3-as autópálya bevezető szakasza, az M0-ás észak-északkeleti vonala, a M2-es út városi becsatlakozása vonzóvá tette a kerületet a kereskedelmi nagyberuházások számára. Megépült a Pólus Center (felépülésekor Közép-Kelet-Európa legnagyobb bevásárlóközpontja) a Metro, a Praktiker, a Gulliver (mára Regio) és számos, autót forgalmazó cég, majd 2003-ban átadták az Ázsia Központ két fő épületét. Így az idetelepült áruházak, üzletek a „kereskedelem kerületévé” változtatták a főváros XV. kerületét.

A XV. kerület területe: 26,95 km². Belterületi közúti hálózata: 137 km, ebből burkolt: 119 km. Csatornahálózat hossza: 139 km. Népsűrűség 2965 fő/km². A XV. kerületi lakott lakások száma: 34 222 (a 2011-es népszámlálás adatai alapján). A kerületben található lakások száma 2014. december 31-i állapot szerint és azt követően is: 37 262, mely a népességet figyelembe véve, 2.1 fő/lakást jelent.

A kerület infrastrukturális állapota javulóban:

Megtörtént számos közösségi közlekedéssel érintett útvonal felújítása a fővárosi önkormányzat által. A szilárd burkolatú saját utak felújítása még várat magára. Hasonló megállapítás vonatkozik a járdák állapotára is.

A közműhálózatot jelentős lakossági önerő bevonásával sikerült fejleszteni. Mára teljes közműnek mondható a vezetékes földgáz és a közcsatorna hálózat. Az újpalotai lakótelepen teljes körű a távhő hálózat, amely azonban életkora miatt felújításra, cserére szorul. Van még feladat a csapadékvíz elvezetés és helyenként a szennyvízelvezetés terén is.

Az informatikai hálózatok (telefon, kábel tv.) tekintetében a szolgáltatóknak köszönhetően jól lefedett a kerület.

A kerület környezeti állapota javulóban: a XV. kerület a főváros már nem a legszennyezettebb levegőjű területe. (A szennyezésben döntő szerep játszik a szemétegető és az M3-as autópálya.)

A kerületen keresztül folyó vizek (Szilas és Csömöri patakok) szennyezettsége attól függ, hogy a folyamok eredeténél milyen mértékű a szennyezettség.

A kerületben a legsúlyosabb a közlekedésből adódó zajterhelés, amelynek szenvedő alanyai az intézmények és a lakások használói.

Az elmúlt években átadásra került az M3-as autópálya belterületi szakaszánál a meghosszabbított zajvédőfal.

Kórákás parki levegőszennyezettség mérőállomás

A meglévő zöldterületek arányának növelésére az önkormányzat kiemelt figyelmet fordít azzal, hogy évente több száz fát ültet, de a kívánt arány nem éri el a külső kerületeknek megfelelően kívánt mértéket. Mégis az állapítható meg, hogy a XV. kerület legmeghatározóbb alapadottsága a zöld jellege és főváros centrumába való bejutás gyorsasága. A zöld jelleg egyrészt a mezőgazdasági, kertvárosi hagyomány, másrészt Újpalota ötven éves növényállománya, a gazdag fa és cserjeállomány, és az újpalotai kiserdő jelenti, amely a levegő tisztaságát jelentősen befolyásolja.

Újpalota az 1970-es években

Újpalota felépítésével (1970-1980) a XV. kerületi lakosság majdnem duplájára nőtt. Ugyanakkor ezt a tetőzést követően a lakosságszámban folyamatos fogyás figyelhető meg.

Sajnálatos tény, hogy Budapest külső kerületei között a XV. kerület népességfogyása a legnagyobb mértékű. (Például a XVII. kerület nagyobb mértékben nőtt, mint amilyen

mértékben a XV. kerület csökkent, pedig a kerületnek megvannak az adottságai ahhoz, hogy a visszaáramló népet befogadja.)

A népsűrűség az elmúlt tíz évben Budapesten folyamatosan csökkent, de a városmagot alkotó - 1950 előtt Kis-Budapestet képező - terület népsűrűsége a több évtizede tartó népesség fogyás ellenére a legmagasabb, itt közel négyszer annyian élnek egy négyzetkilométeren, mint az 1950-ben a fővároshoz csatolt külső kerületekben.

Kerületünk lakossága – a KSH adatai szerint – az elmúlt években 78 ezer fő körül mozog, enyhe, ám folyamatos csökkenést mutat. 2015 és 2020 között a lakónépesség száma közel 3000 fővel csökkent.

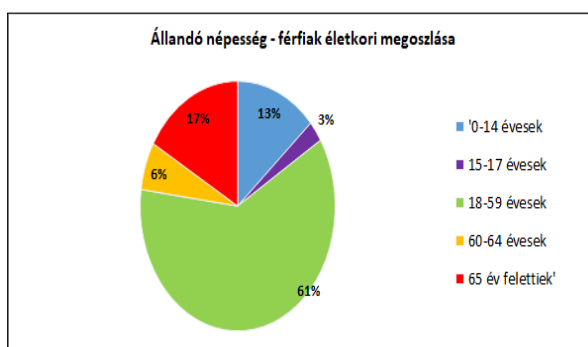
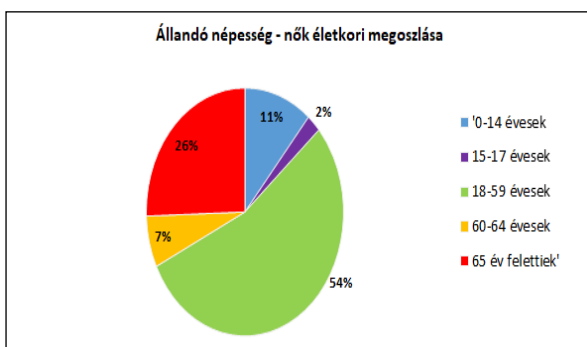
1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén		
Év	Fő (TS 001)	Változás
2015	80 573	bázis év
2016	80 061	99,36%
2017	79 966	99,88%
2018	79 675	99,64%
2019	79 033	99,19%
2020	77 845	98,50%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A lakosság korösszetétele az európai és a magyar trendet követi, az időskorúak száma kismértékben, de folyamatosan emelkedik, amíg a születések száma stagnál, amely hosszabb távon a népesség elöregedését jelentheti.

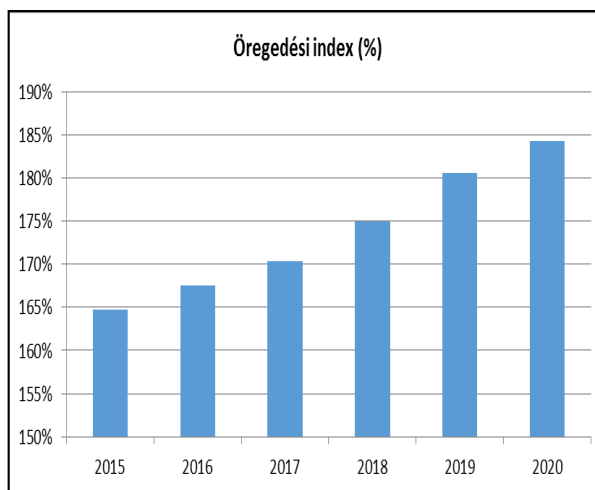
2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2018)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	36702	42111	78813	46,57%	53,43%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			1882	2,39%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	4943	4697	9640	6,27%	5,96%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	995	990	1985	1,26%	1,26%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	22370	22852	45222	28,38%	29,00%
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	2278	2823	5101	2,89%	3,58%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	6116	10749	16865	7,76%	13,64%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Kerületünkben egyre növekszik az idős-, egyszemélyes háztartások száma, valamint az egyedül élő, a különböző egészségügyi-, mentális- és szociális problémákkal küzdő emberek aránya. A demográfiai adatokból látható a lakosság elöregedése, így várhatóan nő az igény az idősellátás iránt, amely szociális segítségen túl az egészségügyi-, gondozási szolgáltatások iránti igény növekedését is jelenti.

3. számú táblázat - Öregedési index			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2015	16 215	9 844	164,72%
2016	16 413	9 796	167,55%
2017	16 542	9 708	170,40%
2018	16 865	9 640	174,95%
2019	17 177	9 512	180,58%
2020	17 232	9 347	184,36%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A 2011. évi népszámlálás megállapításai szerint a népesség idősödésének egyik jellemző mérőszáma a gyermek- és időskorúak egymáshoz viszonyított aránya. Budapesten a 15 évesnél fiatalabbak népességén belüli aránya 2001 és 2011 között 12,8 százalékról 12,2 százalékra változott, az időskorúaké 23,0 százalékról 25,4 százalékra nőtt, azaz az időskorú népességaránya a fővárosban már több mint kétszerese a gyermekkorúakénak. Az idősödés eltérő mértékben jellemezte a nemeket: a férfiaknál kisebb (21%) az időskorúak aránya, mint a nőknél (29 %).

A 2011. évi adatok szerint Budapesten száz aktívkorúra (15–59 évesre) 20 gyermekkorú eltartásának terhe jutott, ugyanannyié, mint tíz évvel korábban, azonban az időskorúak eltartottsági rátája 36-ról 41-re emelkedett.

Budapesten az egyik legidősebb korstruktúrája a XV. kerületnek van, ahol száz gyermekkorúra 208 idős személy jutott, amely sajnos az elmúlt években nem változott.

Részben az idősek, részben a jelentős lakossági csoportot képező hátrányos helyzetű személyek sorsa miatt, a szociálpolitika szempontjából kiemelt jelentőségű értékeként kerültek megfogalmazásra a kerületi szociális szolgáltatástervezési koncepció felülvizsgálata alkalmával az alábbiak:

- szociális biztonság – ne forduljon elő, hogy a szükségét szenvedők ellátás nélkül maradjanak,
- differenciált, az egyén szükségleteihez igazodó ellátás,
- az ellátások, szolgáltatások „kliensközeli” biztosítása,
- a társadalmi beilleszkedés, integráció erősítése,
- hatékony és minőségi szolgáltatások biztosítása.

Az önkormányzat érdeke, hogy a rendelkezésre álló gazdasági erőforrások minél hatékonyabban kerüljenek felhasználásra, az ellátórendszer költséghatékonyan működjön.

Magyarországon a bejelentkezések és kijelentkezések alapján rendszeresen gyűjtött adatokból lehet kiszámolni az odavándorlási és elvándorlási arányszámokat: az odavándorlók, illetve elvándorlók számát a település teljes népességéhez viszonyítjuk, és ezrelékben adjuk meg. Az odavándorlási és elvándorlási arányszám különbsége a belső vándorlási egyenleg, amely azt mutatja meg, hogy egy adott település népessége valamely évben hány ezrelékkal nőtt vagy csökkent a belső vándorlás következtében.

Kerületünkben az elmúlt évtizedben nagyon sokan költöztek ki a közeli agglomerációba, illetve más kerületekbe; azonban ez változni látszik, hiszen a 2008. évtől az elvándorlás számottevően csökken. Annak ellenére, hogy még mindig negatív az egyenleg, kerületünk vonzóbbá vált az itt maradók és az itt letelepedni kívánók számára.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő) (TS 031)
2015	0,18
2016	-4,05
2017	-3,36
2018	-6,99
2019	-8,38
2020	-8,15

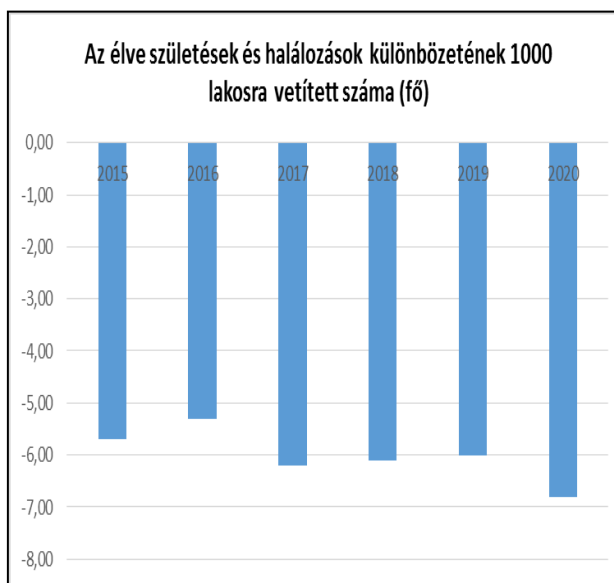
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az újszülött nemzedékek létszáma, illetve ennek változása alakítja, formálja a népesség korösszetételét, befolyásolja a fiatal, közép- és időskorú népesség egymáshoz viszonyított arányát. Kifejezi a népesség reprodukciós viszonyait és ezáltal jelzi a népesség létszámának hosszabb távú alakulását, a változások irányát és mértékét. A magyar termékenységet hosszú idő óta az egyszerű reprodukció alatti szint és a népesség lélekszámának tartós csökkenése jellemzi. Az elmúlt évtizedek termékenységét az alapvetően csökkenő irányzat, az alacsony szintű stagnálás, egy történelmi mélypont, majd az utóbbi években egy emelkedő trend jellemezte.

Sajnos, kerületünkben az újszülöttek száma továbbra is csökkenést mutat. Szükség van olyan intézkedésekre, melyek ösztönzik a gyermekvállalást, illetve javítják a családok általános helyzetét.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	Az élve születések és halálozások különbözetének 1000 lakosra vetített száma (fő) (TS 032)
2015	-5,70
2016	-5,30
2017	-6,20
2018	-6,10
2019	-6,00
2020	-6,80

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Értékeink, küldetésünk

Az egyenlő bánásmód követelménye a kötelezettektől azt kívánja meg, hogy tartózkodjanak minden olyan magatartástól, amely bizonyos tulajdonságaik alapján egyes személyek vagy személyek egyes csoportjaival szemben közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést, megtorlást, zaklatást vagy jogellenes elkülönítést eredményez. Alapvetően tehát az egyenlő bánásmód követelménye az egyik oldalon negatív kötelezettséget jelent: a kötelezettek nem sérthetik meg mások egyenlő emberi méltóságát. A jogosultak vonatkozásában ugyanakkor ez azt eredményezi, hogy mindenkinek jogosultságként kikényszeríthető igénye van arra, hogy őt egyenlő méltóságú személyként kezeljék. Ennek megfelelően az államnak az egyenlő bánásmód követelménye tekintetében a jogsérelmet elszenvedők számára elsősorban a jogsérelmekkel szembeni fellépés eszközrendszerét kell biztosítania.

Az egyenlő bánásmód követelménye alapján, a Magyarország területén tartózkodó természetes személyekkel, ezek csoportjaival, valamint a jogi személyekkel és a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekkel szemben azonos tisztelettel és körültekintéssel, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell eljárni.

Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat folyamatosan érvényesíti az esélyegyenlőségi szempontokat a kerület működését, fejlesztését meghatározó alapvető dokumentumaiban. Az esélyegyenlőség megvalósítását prioritásnak tekinti, amely áthatja valamennyi önkormányzati tevékenységet: a kötelező és önként vállalt feladatok ellátását a helyi szintű közpolitika alakítása során.

Az Önkormányzat az esélyegyenlőségi politikáját munkáltatói szerepkörben, közvetlen szolgáltatásai során és intézményfenntartói szerepkörben érvényesíti. Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége folyamán mindent megtesz annak érdekében, hogy az egyes projektek kidolgozásában az érdekelt civil szerveződések is aktív szerepet játsszanak, elősegítve ezzel a kerület lakosságának ilyen irányú szemléletváltását is. Ennek eszközei szabályozás, támogatás és a jó gyakorlatok bevezetése, bemutatása.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Budapest Főváros XV. Kerület Rákospalota, Pestújhely, Újpalota Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

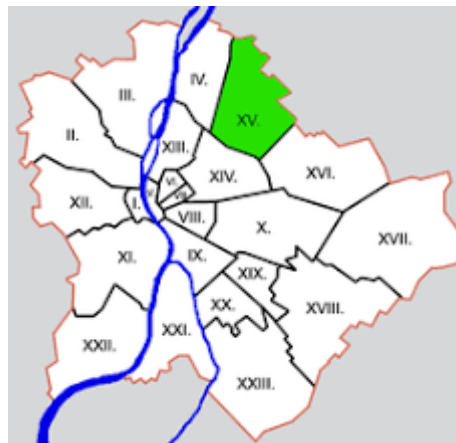
Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmasítására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan

A 2023-2028. évre szóló Helyi Esélyegyenlőségi Program a korábbiakhoz képest kiegészül a pandémia során szerzett tapasztalatokkal is. Megalkotása során fontos szempont volt, hogy az évek óta jól működő programokat, irányvonalakat a továbbiakban is megtartva, egyidejűleg reagálva az aktuális kihívásokra alkalmas legyen a célcsoportok helyzetének jobbítására.

A Program hangsúlyt fektet arra is, hogy a többségi társadalom tagjainak szemlélete, az elfogadással kapcsolatos attitűdje pozitív irányban, valódi megértés alapján fejlődjön, mert hisszük, hogy a különböző szempontok mentén hátrányos helyzetben lévő emberek életésélyeinek, kilátásainak javítása ösztársadalmi szinten is pozitív változásokat idéz elő.

1. Jogsabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Magyarország Alaptörvénye „Szabadság és felelősség” fejezetének XV. cikke kimondja:

- (1) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.
- (2) A nők és a férfiak egyenjogúak.
- (3) Magyarország az esélyegyenlőség megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.
- (4) Magyarország külön intézkedésekkel védi a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és 2021.06.30-i módosítása
- a Belügyminisztérium honlapján megjelent „MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény előírásaira.

Jelen Esélyegyenlőségi Program a fent említett jogszabályokon kívül a következő főbb hazai jogszabályok, valamint azok alapvetéseinek figyelembevételével született:

- 1969. évi 8. törvényerejű rendelet a faji megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről New Yorkban 1965. december 21-én elfogadott nemzetközi egyezmény kihirdetéséről;
- 1982. évi 10. törvényerejű rendelet a nőkkel szembeni megkülönböztetés minden formájának felszámolásáról 1979. december 18-án New Yorkban elfogadott egyezmény kihirdetéséről;
- 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról;
- 2007. évi XCII. törvény a Fogyatékosokkal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről;
- Magyarország Alaptörvényének Szabadság és felelősség című fejezet XV. cikke;
- 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól;

- 2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről;
- 327/2012. (XI. 16.) Korm. rendelet a megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató munkáltatók akkreditációjáról, valamint a megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatásához nyújtható költségvetési támogatásokról;
- 2016. évi CL. törvény az általános közigazgatási rendtartásról (15. és 16. pont).

2. Stratégiai környezet bemutatása

A felzárkózás politika alapdokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát [1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.], majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t [1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.] 2021-ben elkészült a **Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030** (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait.

- **Új Roma Stratégia (2019-2030)**
- **Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)**
- **„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)**
- **Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)**
- **Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)**
- **Országos Fogytékosságügyi Program (2015-2025)**
- **„Egészséges Magyarország 2021–2027” Egészségügyi Ágazati Stratégia**

A HEP-ekben leképeződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így azok a felzárkózás politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeiként működnek.

A helyi felzárkózás politika tervezési alapjaként épít a HEP-ekre a Pénzügyminisztérium összefogásában készült **Nemzeti Fejlesztés 2030, Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció** is.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése értelmében **a programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.**

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Kerületi koncepciók és tervek, amelyek elősegítik az esélyegyenlőség megvalósulását

- **Gazdasági program** - a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-a értelmében a képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit gazdasági programban, fejlesztési tervben rögzíti, melynek elkészítéséért a helyi önkormányzat felelős.
- **Szolgáltatástervezési koncepció** – a szociális igazgatásról és a szociális ellátásról szóló 1993. évi III. törvény 92. §-a szerint a legalább kétezer lakosú települési önkormányzat a településen, fővárosban élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében szolgáltatástervezési koncepciót készít.

- **Köznevelés-fejlesztési terv** – 2018. április 1-jén léptek hatályba a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 2017. évi LXX. törvénnyel módosult azon rendelkezései is, amelyekkel kikerültek a törvényből a köznevelés-fejlesztési tervre vonatkozó szakaszok, és ugyanakkor léptek hatályba a 307/2017. (X. 27.) kormányrendelet esélyegyenlőségi intézkedési tervet szabályozó előírásai. A köznevelés-fejlesztési terv megszüntével a közoktatás helyi szereplői, a nevelőtestületek, szülői- és diákszervezetek közvetett módon sem gyakorolhatnak véleményezési jogot a település köznevelési intézményrendszerének alakulását illetően. A települési önkormányzatok immár csak esélyegyenlőségi programjukon keresztül tudnak némi befolyást gyakorolni a helyi közoktatást érintő folyamatokra.

Az Nkt. 2018. április 1-jei hatállyal módosult 75. § (1) bekezdése alapján köznevelés-fejlesztési terv helyett az Oktatási Hivatalnak tankerületi központi bontásban, fenntartótípusonként évente jelentést kell készíteni az oktatási miniszter számára – a KIR-ben rendelkezésre álló adatok felhasználásával – a nevelési-oktatási intézményi férőhelyek és a nevelésben-oktatásban részt vevő gyermekek, tanulók létszámának alakulásáról.

A 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet 21. §-a alapján a tankerületi központ tankerületi szintű esélyegyenlőségi intézkedési tervet készít az állami köznevelési feladatellátás vonatkozásában, melyet megküld a Klebelsberg Központnak és az Oktatási Hivatalnak. Az esélyegyenlőségi intézkedési tervnek összhangban kell lennie a települési önkormányzat helyi esélyegyenlőségi programjával, értelemszerűen valamennyi önkormányzatéval, amely a tankerületi központ illetőségi területén működik.²

- **Településfejlesztési stratégia** –

A Fővárosi Közgyűlés 767/2013. (IV. 24.) számú határozatával hagyta jóvá Budapest új városfejlesztési koncepcióját „Budapest 2030 hosszú távú városfejlesztési koncepció” címmel, mely a főváros jövőképét, átfogó és hosszú távú fejlesztési céljait határozza meg. A hosszú távú városfejlesztési koncepció célkitűzéseivel összhangban az Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) feladata, hogy meghatározza Budapest Főváros Önkormányzata számára a város fejlesztésének középtávú feladatait, programját, s ennek keretében a megvalósítást biztosító kulcsprojekteket, integrált akcióterületi beavatkozásokat és keretfeltételeket. A 2014-ben elfogadott ITS céljai nem módosultak a felülvizsgálat során, az ott meghatározott célok továbbra is kijelölik a középtávú stratégia fő fejlesztési irányait. A célok száma, tartalma változatlan, ugyanakkor a kezdeményező, együttműködő városfejlesztés a továbbiakban kiemelt horizontális célként jelenik meg a stratégiában. Az 2014 óta hozott fővárosi fejlesztési és szervezeti vonatkozású döntések, valamint a jóváhagyott operatív programok nyújtotta finanszírozási feltételrendszer érinti, módosítja az egyes célok alatt előirányzott projektek körét, illetve azok tartalmát.³

- A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. Törvény 24. §-a értelmében a fővárosi közgyűlés a főváros egységes településpolitikájának biztosítása érdekében - a Kormány, valamint a kerületi képviselő-testületek véleményének kikérésével - a megalakulását követő egy éven belül minősített többséggel dönt a fővárosnak legalább az adott ciklusra szóló településfejlesztési stratégiájáról.

- **Településrendezési terv** – Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (továbbiakban Étv.) 6. §-a alapján a települési önkormányzat az épített környezet, a település tervszerű alakítása és védelme érdekében e törvény és végrehajtási rendeleteinek keretei között településfejlesztési és településrendezési feladatokat lát el. Az építésügynek és ezen belül a településrendezésnek a célja a települések fejlődésének az

² <https://www.iskolaszolga.hu/index.php?menu=cikk&id=337>

³ https://budapest.hu/Documents/ITS%20Integralt%20Városfejlesztési%20Strategia/BP_ITS_Strategia_Megalapoz.pdf

elősegítése. A települési önkormányzatoknak két, az önkormányzati törvényben nevesített feladata kapcsolódik ehhez: a településfejlesztés és a településrendezés. A törvény említi és definiálja az egyik - talán legátfogóbb - településfejlesztési dokumentumot, a településfejlesztési koncepciót, és rögzíti annak kapcsolatát a településrendezési tervezés eszközeihez. Az Étv. a településfejlesztési koncepciót a településrendezési eszközök közé sorolja. A településfejlesztési koncepció (amely a mit, miből és mikor kérdésekre ad választ) szoros összefüggésben van a településszerkezeti tervvel, a helyi építési szabályzattal, szabályozási tervvel (amely a hol és hogyan kérdésekre válaszol). A szerkezeti tervnek az Étv. 9. §-ának (2) bekezdése szerinti véleményezési eljárásához (előzetes véleményezés) a fejlesztési koncepciót is mellékelni kell - tájékoztatás céljából - az önkormányzatoknak. A településfejlesztési koncepció fogalma is pontosításra került, hogy egyértelművé váljon, hogy annak tartalma elsősorban nem műszaki, hanem gazdasági, szociálpolitikai és pénzügyi jellegű.

- **Településszerkezeti terv** - Az Étv. 10. §-a szerint a településfejlesztési tervben foglaltakkal összhangban, az abban meghatározott településfejlesztési célok megvalósítása érdekében önkormányzati rendeletként
 - a) a települési önkormányzat képviselő-testülete helyi építési szabályzatot,
 - b) a fővárosi kerületi önkormányzat képviselő-testülete kerületi építési szabályzat elnevezésű helyi építési szabályzatot,
 - c) a fővárosi önkormányzat közgyűlése fővárosi rendezési szabályzatot, valamint a helyi építési szabályzatnak minősülő Duna-parti építési szabályzatot és Városligeti építési szabályzatot (együtt: településrendezési terv) fogad el.

Településrendezési terv csak a településfejlesztési tervvel összhangban készülhet. A településrendezési terv módosításával egyidejűleg a képviselő testület dönt, hogy a településfejlesztési tervet változatlan tartalommal fenntartja, vagy a településrendezési tervre tekintettel módosítja.

- **Településfejlesztési koncepció** - az 1997. évi LXXVIII. törvény értelmében a fejlesztés összehangolt megvalósulását biztosító és a településrendezést is megalapozó, a település közigazgatási területére kiterjedő önkormányzati településfejlesztési döntéseket rendszerbe foglaló, önkormányzati határozattal elfogadott dokumentum, amely a település jövőbeni kialakítását tartalmazza. A fejlesztési koncepció elsősorban településpolitikai dokumentum, amelynek kidolgozásában a természeti-művi adottságok mellett a társadalmi, a gazdasági, a környezeti szempontoknak és az ezeket biztosító intézményi rendszernek van döntő szerepe. A törvény 7. §-a értelmében a településfejlesztési koncepcióban foglaltak megvalósítása érdekében a városok és több település közös fejlesztési tervezése esetén integrált településfejlesztési stratégiát kell készíteni. Az integrált településfejlesztési stratégia meghatározza a települések településfejlesztési tevékenységét, összehangolja a különböző szakpolitikai megközelítéseket, összefogja és ütközteti az érintett partnerek (üzleti szektor, civil szektor, közsféra szereplői, lakosság) céljait, elvárásait, meghatározza a fejlesztési célokat, azok finanszírozási módját, továbbá a megvalósítás és fenntartás módját is összefüggéseiben kezeli. A XV. kerület hosszú távú fejlesztési koncepciója 2009-ben készült el. A Koncepciót a 16/2010. (I.27.) sz. határozattal fogadta el Rákospalota, Pestújhely és Újpalota önkormányzata. A Koncepció a 2013. január 1. előtti jogszabályi környezetnek felel meg, mely a városfejlesztési koncepció részletes tartalmára vonatkozóan kötöttségeket nem írt elő. A Koncepció a kerület társadalmát állítja a középpontba. A jövőkép és az intézkedési terv meghatározása a városlakók igényeinek feltérképezésére alapszik, életminőségük javítása érdekében került meghatározásra. A Koncepció alapvetése szerint az intézkedési terv végrehajtásához szükséges a kerület „szellemi koncentrációjának” megteremtése, a közösség bevonása, egy együttműködő légkör kialakítása. Ezért a

Koncepció kidolgozására a széleskörű nyilvánosság bevonásával került sor. Ennek megfelelően a hosszú távú fejlesztési koncepció egyben egy, az operatív cselekvést segítő intézkedési tervet is tartalmaz. ⁴

- Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Gazdasági- és Társadalom-, Környezet és Területfejlesztési Programja 2015-2025. Közzétéve a Képviselő-testület 1183/2020.(XI.03.) számú határozata értelmében.
- Budapest Főváros XV. kerület Rákospalota, Pestújhely, Újpalota Kerületfejlesztési Koncepciójának és Integrált Területfejlesztési Stratégiájának felülvizsgálata folyamatban van. A fejlesztési dokumentumok felülvizsgálatának célja, elsősorban középtávra meghatározni a kerület fejlesztési irányait, lehetőségeit a változó kerületi, fővárosi, országos és európai uniós fejlesztéspolitikához igazodóan, és a hosszútávú fejlesztési koncepcióban szükségessé váló módosítások átvezetése. Kiemelt cél a kerületben élő és tevékenykedő társadalmi csoportok tervezésbe történő széles körű bevonása, a nyilvánosság teljeskörű biztosítása. A Településfejlesztési Koncepció és az Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) tervezetének véleményezése a partnerségi egyeztetés szabályairól szóló 8/2017. (III. 14.) ök. rendeletben előírtak szerint történik.
- Budapest Főváros XV. kerület Önkormányzat Lakásgazdálkodási/lakáspolitikai koncepciója, Közzétéve a Képviselő-testület 454/2016.(IX.6.) számú határozata értelmében.
- Budapest Főváros XV. kerületi Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció felülvizsgálata 2021. Közzétéve a Képviselő-testület 346/2021. (XII.16.) ök. számú határozata értelmében.
- Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat civil stratégiája. Közzétéve a Képviselő-testület 132/2009. (III. 11.) számú határozata értelmében.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Fővárosi kerület lévén nincs ilyen kapcsolatrendszer kialakítva.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

Az elmúlt években nem készült ilyen kutatás.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

A mélyszegénység fogalma a XX. század második felében jelent meg, mely fogalom alatt azt értjük, amikor valaki hosszú időn keresztül a relatív szegénységi küszöb alatt él, és nem látszik annak lehetősége, hogy helyzetéből önerővel, külső beavatkozás, segítség nélkül ki tudna törni.

A mélyszegénység összetett jelenség, amelynek okai többek között társadalmi és gazdasági hátrányok, iskolai, képzettségbeli és foglalkoztatottságbeli deficitekben mutatkoznak meg, és megélhetési zavarokhoz vezetnek. A mélyszegénység hatása az alapvető létfeltételekben, a lakhatási, táplálkozási körülményekben, az érintettek egészségi állapotában is jelentkezik.

⁴ https://www.bpxv.hu/r4wf434rf/uploads/2015/08/1_MEGALAPOZO-VIZSGALAT-TERVEZET_11-27.pdf

A mélyszegénységben élők helyzetének javítása kapcsán elsődleges cél, hogy a mélyszegénységben élő családokban növekedjen a munkajövedelemmel rendelkezők száma.

A roma népeiséget többségében az átöröklődő szegénység jellemzi. A szegénység mellett a cigányellenesség is nagyban hozzájárul a kirekesztődéshez és szegregációhoz, amelyek együttesen befolyásolják a roma népeiség társadalomban elfoglalt helyét.

Az elmúlt évtizedben lényegesen nem változott a hátrányos helyzetű lakosság által érzékelt megkülönböztetés mértéke. Mind a 2010-ben, illetve 2013-ban, mind a 2019-ben végzett kutatások azt igazolták, hogy az életkor után a nemzetiségi (elsősorban roma) származás a hátrányos megkülönböztetés legfőbb oka; egyben megerősítést nyert az a feltételezés is, hogy a társadalmi légkör nem kedvez az emberek bizonyos csoportjainak, akiknek jellemzően el kell viselniük a többségi megkülönböztetést.⁵

A következő jogszabályok a foglalkoztatási és szociális, valamint egészségügyi ellátásokhoz történő hozzáférés, a lakhatási körülmények javítását szolgálják:

- az Szt. meghatározza a pénzübeli, természetben nyújtott és a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások egyes formáit, a jogosultság feltételeit, annak megállapítását, a szociális ellátás finanszírozásának elveit és intézményrendszerét, a szociális ellátást nyújtó szervezet és a jogosult közötti jogviszony főbb elemeit, továbbá a fenntartónak a szolgáltatóval, illetve intézménnyel kapcsolatos feladat- és jogkörét, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális, gyermekjóléti, gyermekvédelmi tevékenységet végző személy adatainak működési nyilvántartására vonatkozó szabályokat,

- a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény (a továbbiakban: Cst.) meghatározza az állam által nyújtandó családtámogatási ellátások rendszerét, formáit, az ellátások jogosultsági feltételeit, valamint az ellátások megállapításával és folyósításával kapcsolatos legfontosabb hatásköri és eljárási szabályokat,

- az Flt. célja a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához való jog gyakorlásának elősegítése, a foglalkoztatási feszültségek feloldása, valamint az álláskereső támogatásának biztosítása,

- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény célja a nemzetiségek sajátos kultúrája megőrzésének, anyanyelvük ápolásának és fejlesztésének, egyéni és közösségi jogai széleskörű biztosításának elősegítése, figyelemmel Magyarország Alaptörvényében a magyarországi nemzetiségek ügye iránt kinyilvánított felelősségvállalásra, továbbá a nemzetiségek védelme érdekében.

A KSH adatfelvétele alapján Magyarországon a jövedelmi szegénységgel vagy társadalmi kirekesztettséggel érintett népeiség száma 1.752 ezer fő, ez a lakosság 18,2%-a, amely 2020-hoz viszonyítva 0,4 százalékpontos növekedés. A szegénységgel és társadalmi kirekesztettség kockázatával sújtott népeiségben belül a relatív jövedelmi szegénységben élők száma 1.219 ezer fő, arányuk 12,7%. A 65 évnél idősebbek körében a szegénység 2010 óta háromszorosára, 4,9%-ról 15,6%-ra nőtt. A munkanélküliek igen nehéz helyzetét mutatja, hogy körükben a szegénységi arány 45%, az országos átlag három és félszerese.

A COVID-19 okozta veszélyhelyzet erőteljesen rávilágított arra, hogy egy válsághelyzet teljesen eltérő mértékben érinti a társadalom különböző csoportjait. A veszélyhelyzet fontos tanulsága, hogy egyenlőbb esélyek mellett a válság is kevésbé tud elmélyülni, így elengedhetetlen az egyenlőség irányába ható törekvések folyamatos fenntartása. A különböző, leggyakrabban egymásra halmozódó hátrányokkal induló csoportok hatalmas károkat szenvedtek csupán amiatt is, mert nem álltak rendelkezésükre digitális eszközök, internet hozzáférés vagy tudás az eszközök használatához. Ez a

⁵ Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030
<https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/mntfs2030.pdf>

probléma egyaránt kihat az oktatás, a foglalkoztatás, az egészségügy és a szociális ügyek területére. Ugyanez igaz az alacsony iskolázottságú, alulszocializált emberekre is, akik a pandémia okozta krízis során elsőként veszítették el –jellemzően alkalmi– munkájukat. Az ő esetükben a munkaerőpiaci reintegráció kiemelten nehéz, és sokkal inkább kitétté válnak a mélyszegénységbe sodródás, valamint a társadalmi kirekesztődés veszélyének. Elengedhetetlen tehát, hogy a szociális védőháló erősítésének fókuszában a munkaerőpiaci szervezetek és a szociális ágazat szervezetei közös erővel dolgozzanak az állásukat elvesztő emberek támogatásán, munkaerőpiacra való visszasegítésük előmozdításán.

A magyarországi roma lakosság számára vonatkozóan felmérésektől függően különböző becsléseket találhatunk. Az 1984–87-es CIKOBÍ-felmérés óta 2018-ban jelent meg egy átfogó, a Debreceni Egyetem munkatársai által végzett, az ország összes településére kiterjedő, külső besorolással készült adatfelvétel eredményeit bemutató tanulmány.⁶

A 2018-as tanulmány összeveti a CIKOBÍ-felmérés⁷, valamint a népszámlálás eredményeit is, ami alapján arra a megállapításra jut, hogy a roma lakosság népességen belüli aránya még mindig a kistélepüléseken a legmagasabb, de a cigánynak tartott népesség egyre nagyobb hányada él Budapesten, illetve az 50 ezer főt meghaladó városokban.

A kutatás a roma népesség számát 2010-2013 közé keelve több mint 876 000 főre becsüli. Az adatfelvétel eredményei szerint a roma népesség aránya a teljes lakosságon belül országos szinten 8,82 százalék (a 2011-es népszámlálás adatai szerint ez az arány 3,10 százalék). Budapesten belül ez az arány elmarad az országos szinttől, 6,96 százalék (a 2011-es népszámlálás szerint 1,17 százalék), és a roma népesség 13,8 százaléka él a fővárosban.

A romák élethelyzetével, életminőségével kapcsolatban általánosságban elmondható, hogy gyakorlatilag minden hátrányos helyzetet jelző dimenzió mentén jelentősen nagyobb arányban jelennek meg a nem roma lakossághoz képest. Országos szinten a relatív jövedelmi szegénységi arány a roma és a nem roma népesség körében kiugró eltérést mutat: a romák 38,4 százaléka él relatív jövedelmi szegénységben szemben a nem romák 11,4 százalékos érintettségével.

A súlyos anyagi deprivációban élők arányát vizsgálva a roma és a nem roma népesség körében szintén olyan különbség figyelhető meg, ami súlyos társadalmi egyenlőtlenségre hívja fel a figyelmet: a romák 43,4 százalékát sújtja a probléma, szemben a nem romák 7,5 százalékos arányával, ez több mint 5,5-szeres eltérést jelent. A romák munkaerőpiaci helyzetét tekintve szintén jelentős problémákra és eltolódásra világít rá a nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők aránya, amely több mint négyszer olyan magas volt a romák (13,8 százalék), mint a nem romák (3,3 százalék) körében.

Fontos összefüggés mutatkozik a romák és a nők csoportjának metszetében például a foglalkoztatás tekintetében, ahol megállapítható, hogy az egyébként is hátrányban lévő nők foglalkoztatási arányát figyelembe véve a roma nők foglalkoztatása közel 10 százalékkal marad el nem roma társaikétól.

A 2016-os mikrocenzus adataiból az derül ki, hogy a 14 év feletti romák közel 80 százalékának legfeljebb általános iskolai végzettsége van, 17 százalékuk az általános iskolát sem fejezte be. A szakmunkás végzettségük 14 százalékos aránya is elmaradt a teljes népességben mérttől, emellett 6,9 százalékuknak az érettségi a legmagasabb végzettsége, szemben a népesség egészében mért 32

⁶ Péntes, János és Tátrai, Patrik és Pásztor, István Zoltán (2018) A roma népesség területi megoszlásának változása Magyarországon az elmúlt évtizedekben = Changes in the Spatial Distribution of the Roma Population in Hungary During the Last Decades. TERÜLETI STATISZTIKA, 58 (1). pp. 3-26. ISSN 0018-7828

⁷ Az 1984–87-ben lezajlott CIKOBÍ és a 2010–13-ban a Debreceni Egyetem által végrehajtott felmérés

százalékos aránnyal. 100 romából mindössze egy szerzett diplomát, míg a teljes népességben hússzor gyakoribb a felsőfokú végzettségű.⁸

A roma lakosság lakóhelytől független számottevő hátrányban van az iskolázottság, az egészségi állapot, a lakhatási helyzet, a foglalkoztatottság vagy a születéskor várható élettartam területein. Ezek a hátrányok, problémák jellemzően tovább örökítődnek, megfelelő támogatás hiányában számos más megkülönböztetéssel összefonódnak, ami osztályadalmi szinten is komoly károkat okoz. Fontos tehát, hogy ezen esélyegyenlőségi mutatók javítása kerületi szinten is több területet érintő intézkedésekkel valósuljon meg.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A szegénység fogalmáról általánosságban elmondható, hogy egy olyan helyzet, amely során az egyén nem rendelkezik azokkal az erőforrásokkal, amelyek segítségével a társadalom által is elfogadott életszínvonalon tudjon élni és ebből adódóan egyéb hátrányok is érik.

A szegények arányának meghatározása igen nehéz feladat, hiszen nem mindegy, hogy abszolút vagy relatív szegénységről beszélünk. Az előbbi esetben az egyén a saját létfenntartásához szükséges eszközeit sem tudja megteremteni és létminimum alatt él, utóbbinál pedig az egyén keresete nem elég arra, hogy továbbfejlessze magát.

A szegénység okai, illetve következményei lehetnek: alacsony iskolázottság, munkanélküliség, elszigeteltség, kirekesztődés, az anyagi terhek súlyossága miatt kialakult családon belüli nehézségek, tapasztalathiány, mobilitás hiány, depresszió, társadalmi kapcsolatok hiánya, illetve hasonló helyzetűekkel fenntartott kapcsolatok kizárólagossága.

Magyarországon a szegények többnyire a következő csoportokból kerülnek ki: tartósan munkanélküliek, részidőben foglalkoztatottak, tartós betegségben szenvedők, fogyatékossgal élők, nyugdíjasok, akik aktív korukat követően jelentős jövedelemcsökkenést szenvednek el, nagycsaládosok és egyszülős családok, romák, hajléktalanok.

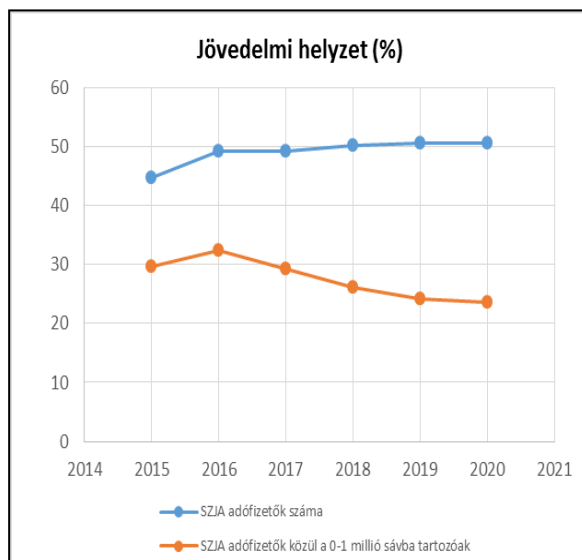
A statisztikai adatok és a segélyezési tapasztalatok alapján Budapest XV. kerületében a támogatásban részesítettek között különböző élethelyzetben lévő emberek találhatók meg: időszakosan megjelenő munkanélküliek, idősek, betegek, egyedülállók, egyedülálló szülők, többgyermekes családok.

Tapasztalataink szerint a munkaerő-piacra jutás fő akadályai: mentális és egyéb pszichés problémák, az alacsony iskolázottság, a tartós munkanélküli létből fakadó deprimáltság, később motivátlanság, a társadalmi előítélet jelenléte. A roma nők iskolai végzettsége, foglalkoztatottsági szintje, jövedelme még a roma férfiakénál is jelentősen alacsonyabb.

⁸ https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/mikrocenzus2016/mikrocenzus_2016_12.pdf

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet		
Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az állandó népesség %-ában (TS 060)
2015	44,60	29,60
2016	49,10	32,40
2017	49,20	29,30
2018	50,10	26,10
2019	50,60	24,20
2020	50,50	23,60

Forrás: TeIr

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A Policy Agenda kutatása szerint Magyarországon 2021-ben a foglalkoztatottak létszáma 4 millió 635 ezer. 58 ezer fővel emelkedett az elsődleges munkaerőpiacon dolgozók, 6 ezerrel a közfoglalkoztatottak létszáma, csökken viszont 21 ezer fővel a külföldi telephelyen munkát vállalóké. A foglalkoztatók 21 ezer új álláshelyet jelentettek be 2021 utolsó hónapjában, ez 2,7%-kal kevesebb, mint az előző hónapban, de 22,9%-kal több az előző decemberben. A piaci munkahelyek száma 68,4%-kal nőtt, a támogatott munkahelyeké viszont 11,2%-kal csökkent. A decemberi új bejelentett álláshelyek 41,3%-a közmunka volt.⁹

A HEP-ben elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.) és a MötV-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

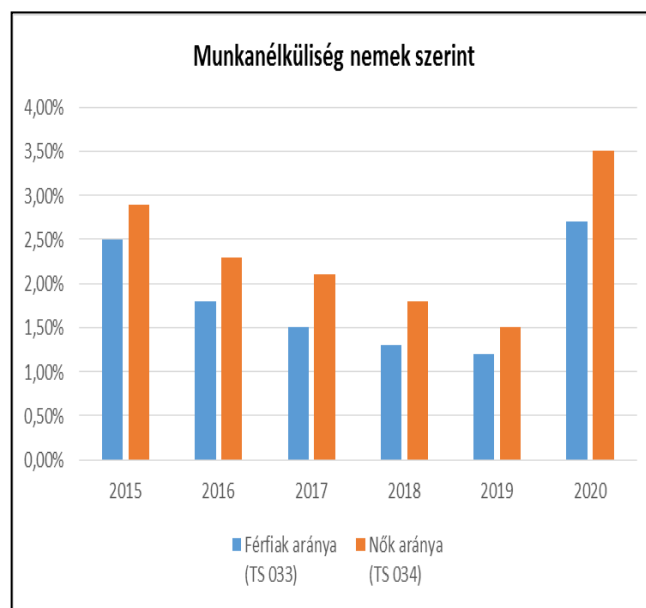
a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete;

A munkanélküliség mutatói kedvezőtlenebben alakulnak a XV. kerületben, mint a budapesti értékek. Ugyan a nyilvántartott álláskereső aránya a munkaképes korúak között fele az országos átlagnak, de ez kismértékben meghaladja a budapesti átlagot.

Kerületünkben 2019 és 2020 év adatai szerint az addig csökkenő tendenciát mutató álláskereső aránya mind a férfiak, mind a nők vonatkozásában több mint duplájára nőtt.

⁹ <https://policyagenda.hu/elemlzesek/gazdasag/2022/meredek-a-godor-fala-gfi/#.Y14Sn3bMLIU>

3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint			
Év	Nyilvántartott álláskereső aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2015	2,50%	2,90%	2,70%
2016	1,80%	2,30%	2,05%
2017	1,50%	2,10%	1,80%
2018	1,30%	1,80%	1,55%
2019	1,20%	1,50%	1,35%
2020	2,70%	3,50%	3,10%

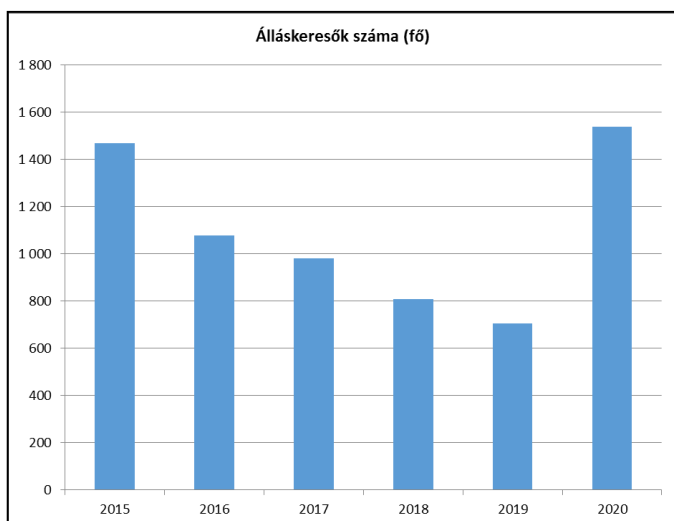

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott álláskereső száma korcsoportok szerint							
Nyilvántartott álláskereső száma összesen	Év	2015	2016	2017	2018	2019	2020
		Fő összesen	1 469	1 078	980	808	706
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	22,00	24,00	30,00	19,00	19,00	31,00
	%	1,50%	2,23%	3,06%	2,35%	2,69%	2,02%
21-25 év (TS 038)	Fő	114,00	77,00	66,00	58,00	46,00	123,00
	%	7,76%	7,14%	6,73%	7,18%	6,52%	8,00%
26-30 év (TS 039)	Fő	118,00	90,00	78,00	77,00	68,00	168,00
	%	8,03%	8,35%	7,96%	9,53%	9,63%	10,92%
31-35 év (TS 040)	Fő	118,00	85,00	94,00	69,00	61,00	166,00
	%	8,03%	7,88%	9,59%	8,54%	8,64%	10,79%
36-40 év (TS 041)	Fő	157,00	112,00	107,00	78,00	87,00	168,00
	%	10,69%	10,39%	10,92%	9,65%	12,32%	10,92%
41-45 év (TS 042)	Fő	200,00	134,00	113,00	104,00	87,00	203,00
	%	13,61%	12,43%	11,53%	12,87%	12,32%	13,20%
46-50 év (TS 043)	Fő	167,00	135,00	115,00	106,00	83,00	206,00
	%	11,37%	12,52%	11,73%	13,12%	11,76%	13,39%
51-55 év (TS 044)	Fő	183,00	120,00	112,00	79,00	88,00	173,00
	%	12,46%	11,13%	11,43%	9,78%	12,46%	11,25%
56-60 év (TS 045)	Fő	216,00	139,00	111,00	84,00	72,00	149,00
	%	14,70%	12,89%	11,33%	10,40%	10,20%	9,69%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	174,00	162,00	154,00	134,00	95,00	151,00
	%	11,84%	15,03%	15,71%	16,58%	13,46%	9,82%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az álláskereső száma, jórészt a koronavírus okozta járvány gazdasági következményeként 2019. évhez képest több mint duplájára emelkedett. Legnagyobb arányban a középkorúakat, a 46-50 év közöttieket sújtja.

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A tartós, tehát 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek (az összes munkanélküli százalékában) aránya a XV. kerületben kismértékben alacsonyabb volt az országosnál és a budapestinél is 2018-ban. Mindenféleképpen információhordozó, hogy a kerületben regisztrált munkanélküliek legalább fele minimum fél évig nem talál magának munkalehetőséget.

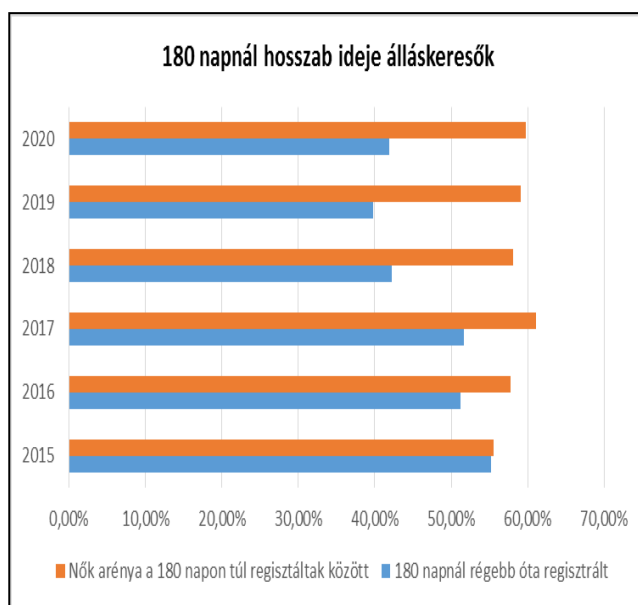
Foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolhatók az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztályok, a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők, valamint a megváltozott munkaképességű és fogyatékos emberek. Alacsony továbbá a 15–24 éves korosztály munkaerő-piaci részvétele is.

A fiatalok távolmaradását főként az oktatási, képzési idő meghosszabbodása indokolja, ugyanakkor jelentősen megnőtt az iskola befejezése utáni munkahelykeresés ideje is. A pályakezdő fiatalok elhelyezkedését elsősorban a munkalehetőségek száma, a nem megfelelő szakmaválasztás, a szakmai tapasztalat hiánya és az iskolai végzettség befolyásolja. Az ifjúsági munkanélküliség strukturális munkanélküliség, a munkaerőpiac elvárásai ma már nemcsak a végzettségre és a szakképzettségre, hanem a különböző személyes kompetenciákra, szakmai és gyakorlati tudásra vonatkoznak.

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya

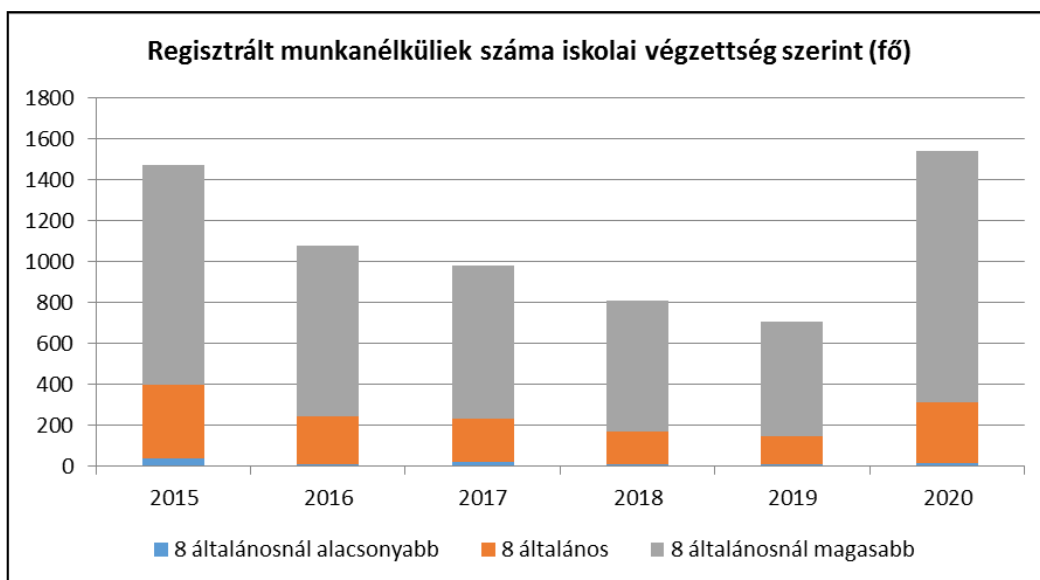
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2015	55,20%	55,50%
2016	51,20%	57,80%
2017	51,70%	61,10%
2018	42,20%	58,10%
2019	39,80%	59,10%
2020	41,90%	59,80%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága;

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint							
Év	Regisztrált munkanélküliek /nyilvántartott álláskeresők száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2015	1469	37	2,52%	361	24,57%	1 071	72,91%
2016	1078	12	1,11%	233	21,61%	833	77,27%
2017	980	21	2,14%	213	21,73%	746	76,12%
2018	808	11	1,36%	157	19,43%	640	79,21%
2019	706	11	1,56%	138	19,55%	557	78,90%
2020	1538	16	1,04%	294	19,12%	1 228	79,84%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A legfeljebb 8 általános iskolát végzett regisztrált munkanélküliek aránya (az összes munkanélküli százalékában) 2020-ban 20,1% volt a kerületben, ami nagyjából megfelel a fővárosi átlagnak, míg az országos átlag ennek a duplája. A mutató értéke 2009-ben még 26,3%, innen csökkent több, mint hat százalékponttal.

c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei;

A közfoglalkoztatás a munkaviszony egy speciális formája. Támogatott „tranzitfoglalkoztatás”, amelynek célja, hogy a közfoglalkoztatott sikeresen vissza-, illetve bekerüljön az elsődleges munkaerő-piacra. A közfoglalkoztatók támogatást vehetnek igénybe annak érdekében, hogy átmeneti munkalehetőséget biztosítsanak azok számára, akiknek az önálló álláskeresése hosszú ideig eredménytelen.

Ki lehet közfoglalkoztató és milyen tevékenységek végezhetők közfoglalkoztatás keretében?

A közfoglalkoztatás a jelenlegi piaci és gazdasági környezetben számottevő lehetőséget jelent a hátrányos helyzetű álláskeresők – kiemelten a foglalkoztatást helyettesítő támogatásra (a továbbiakban: FHT) jogosultak – átmeneti jellegű, határozott időtartamú foglalkoztatására. A foglalkoztatást elősegítő támogatások megállapításakor hátrányos helyzetű személynek kell tekinteni azt az álláskeresőt, aki legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik, vagy az ötvenedik életévét betöltötte, vagy 25. életévét nem töltötte be, vagy a munkaügyi központ legalább hat hónapja álláskeresőként tartja nyilván, vagy a saját háztartásában egy vagy több eltartott személlyel egyedül élő felnőtt, vagy 12 hónapon belül gyermekgondozási segélyben, gyermeknevelési támogatásban, illetőleg terhességi-gyermekágyi segélyben, gyermekgondozási díjban vagy ápolási díjban részesült, vagy 12 hónapon belül előzetes letartóztatásban volt, szabadságvesztés, vagy elzárás büntetését töltötte.

Azt, hogy kik lehetnek közfoglalkoztatók, a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény határozza meg.

Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma (TS 050)	Közfoglalkoztatottak száma (TS 055)
	Fő	(éves átlag - fő)
2015	247	173
2016	323	183
2017	191	114
2018	119	69
2019	113	43
2020	1395	26

Forrás: TEIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A foglalkoztatáspolitikai eszközrendszerét elsősorban aktív illetve passzív eszközök alkotják. Az aktív eszközök azok, amelyek leginkább a foglalkoztatás növelését célozzák meg. A munkahelyek és foglalkoztatási lehetőségek létrehozásának elősegítésére irányuló jogi, pénzügyi, beruházási konstrukciókat lehet ide sorolni, amelyek a munkaadók foglalkoztatási képességének, hajlandóságának és lehetőségének elősegítését célozzák.¹⁰

Az állami foglalkoztatási szerv által nyújtott munkaerőpiaci szolgáltatások: képzésekkel összefüggő támogatások, foglalkoztatás bővítését szolgáló támogatások, álláskeresők vállalkozóvá válását elősegítő támogatás, munkahelyteremtés és munkahelymegőrzés támogatása, munkaerőpiaci programok támogatása.

- d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői; közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok;**

¹⁰ Foglalkoztatáspolitikai – Csehné dr. Papp Imola (2011) – Szent István Egyetem – 42. p

A kerület földrajzi elhelyezkedése és közlekedési kapcsolatrendszere a gazdasági élet szereplőinek kedvelt célterülete. Tömegközlekedési eszközökkel is, jó minőségű úthálózaton, könnyen és gyorsan megközelíthető mind a belvárosból, mind az agglomerációból.

A kerületben épült fel Magyarország első bevásárló központja is, a Pólus Center, és a kerület keleti-délkeleti szélén rövid idő alatt számos kereskedelmi egység létesült (METRO, Praktiker, több jelentős autókereskedő telephely (pl. Gablini), RÉGIÓ játék-nagykereskedés)

A Szentmihályi úton található az első fővárosi ázsiai kereskedelmi központ, az Ázsia Center is, mely abból a célból jött létre, hogy az előbb kínai, később vietnami, indonéziai, indiai, thaiföldi és egyéb keleti kereskedők közép-kelet európai, ill. európai unióbeli terjeszkedését elősegítse. Budapest sok kerületében élnek kínaiak, de Rákospalotán egyféle „tömörülés” tapasztalható. A kínai-magyar két tannyelvű általános iskola létrejötte is azt jelzi, hogy a kerületben alakulhat ki leginkább Budapest „kínai negyede”.

A lakótelepi, elsősorban az élelmiszer kiskereskedelem privatizálása, illetve a multinacionális cégek tulajdonában lévő láncoknak történő bérbeadása magasabb minőséget hozott. Az üzletek kisebb-nagyobb mértékben megújultak, „cserébe” viszont ezek az üzletek akadálytalanul szorítják ki a hazai árut, elsorvasztva a hazai élelmiszertermelést és feldolgozást. Ennek a problémának a veszteségei közvetlenül nem a fővárosban, illetve a XV. kerületben jelentkeznek, viszont a faluváros hajdani egészségesebb és közvetlenebb kapcsolatával szemben rendkívüli mértékű árfelhajtó szereppel bír ez a jelenség.

A kereskedelmi központok nagyon sok munkalehetőséget biztosítanak a kerületi lakosságnak. Sokan is dolgoznak ezeken a munkahelyeken, de változatlanul probléma a feketemunka jelenléte.

A Pólus Center és az Ázsia Center két épülete, amelyek „ál-városközpontot” jelentenek az újpalotaiak – de az átmenő forgalom miatt távolabbi kerületekben és az agglomerációban élők – számára is. Ezen egységek miatt Újpalota városközpontja nehezebben tud kialakulni, mivel a két nagy pláza a központképző energiákat elszívja.

Az Önkormányzat kiemelt figyelmet fordít és arra törekszik, hogy a kerületrészekben közösségi városközpontok alakuljanak ki. Újpalotán az elmúlt években számos pályázati forrásból megvalósult fejlesztés történt. Sorra újultak, szépültek meg a panelházak, de ezek közül is kiemelkedik a Zsókavár utcában megvalósult, „Zsókavár-projekt”. Ennek első állomása a 2012-ben átadott és felújított Háziorvosi Rendelő volt, amely épület a tervezéséért rangos díjat nyert el.

A Zsókavár utcai projekt II. ütemében valósult meg a Szociális Városközpont, ahol újra gondoltuk a szociális munkában rejlő lehetőségeket, úgy hogy kiemeltük és a középpontban helyeztük el a gyermek- és családsegítő központot, a fiatalokat segítő tanácsadó irodát. Itt kapott elhelyezést egykoron az újpalotaiak kedvenc étterme, a Pajtás önkiszolgáló étterem. A projektben megújultak a környező közintézmények is.

A kerület mindhárom városrészében a parkolás gondot jelent, hogy nem áll rendelkezésre elegendő parkoló

– az akkori előírásoknak megfelelően fele annyi parkoló létesült, mint ahány lakás van. A lakótelepeink építése idején érvényes előírásoknak megfelelően kialakított parkolóhelyek számát a személygépkocsi állomány már régen meghaladta, és mára elfogytak az utólagosan parkolási célra átalakítható területek is, így parkoló szinte csak zöldfelület rovására létesíthető. A parkolási rendezetlenségek kihatással vannak az általános rendre és köztisztaságra is.

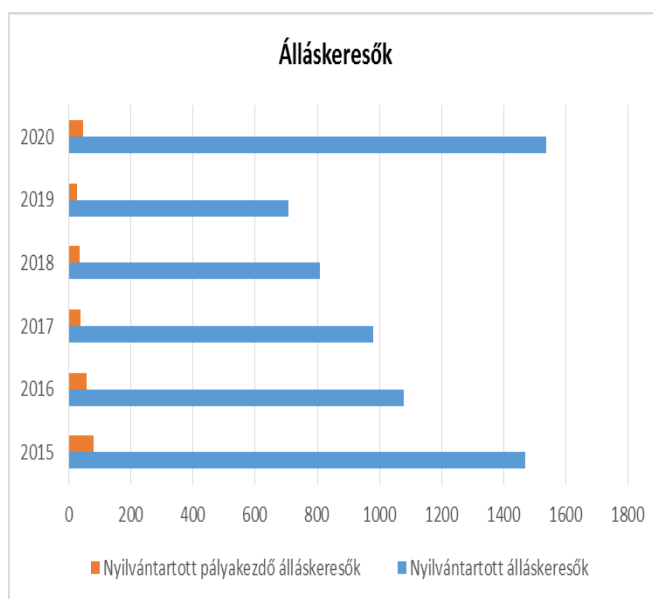
e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük;

Az alábbi táblázatban került összegyűjtésre a településen elérhető és rendelkezésre álló programok, amelyek megkönnyítik a fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésüket.

A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja – fiatalok

	van/nincs	Felsorolás
fiatalok foglalkoztatását megkönnyítő programok a településen	van	Újpalotai Család-és Gyermekjóléti Központ
fiatalok foglalkoztatását megkönnyítő programok a vonzasközpontban		
az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen	van	Újpalotai Család- és Gyermekjóléti Központ
az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a vonzasközpontban		

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma		
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2015	1469	78
2016	1078	57
2017	980	38
2018	808	33
2019	706	25
2020	1538	44

Forrás: TEIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az Egyesített Szociális Intézmény Újpalotai Család- és Gyermejkölési Központ szolgáltatási palettáján fontos szerepet töltenek be a pályaorientációs és munkaerőpiaci szolgáltatások. Külön foglalkoznak a fiatalokkal, az idősebbekkel, a különböző hátránnyal küzdő munkanélküliekkel és pályamódosításra készülőkkel. Az elmúlt két évben a csoportos tréningek helyett az egyéni konzultációra, tanácsadásra, segítő beszélgetésre volt nagyobb igény. Az álláskeresési tanácsadás segítségével fejleszthető az önismeret, megismerhetők a pályázat- és önéletrajzírás fortélyai, az állásinformációk beszerzésének lehetőségei, az állás megszerzésének és megtartásának módjai. Az álláskereső klub keretein belül az álláskeresés érdekében – az ott dolgozó munkatársak felügyelete és támogatása mellett – igénybe vehetők a technikai eszközök is (telefon, internet, számítógép, fénymásoló).

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, szakképzéshez, felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok;

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (NFSZ) Magyarország legnagyobb hálózattal rendelkező, legkiterjedtebb állásközvetítő szervezetrendszerre ingyenes szolgáltatásokkal, foglalkoztatási programok működtetésével segíti az álláskeresőket, a munkavállalókat és a munkaadókat.

Kormány foglalkoztatáspolitikájához igazodva segíti a munkaerőpiac hatékony működését, aktivizálja a szereplőket, elősegíti a társadalmi integrációt, az esélyegyenlőséget, valamint egyenlő hozzáférést biztosít mindenkinek számára. Küldetése a foglalkoztatás elősegítése, bővítése, aktív segítségnyújtás az álláskeresőknek és munkáltatóknak a megfelelő munkahely és a legalkalmasabb munkaerő minél gyorsabb megtalálásában, valamint az ellátások és foglalkoztatási támogatások megállapításában.

A XV. kerület illetékesség szerint a IV. Kerületi Kormányhivatal Foglalkoztatási Osztályához tartozik.

Az utóbbi években rendszeresen megrendezésre kerülő kerületi állásbörze célja, hogy segítse a munkakeresőket és a helyi vállalkozásokat.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása;

Nincs arra vonatkozóan adat, hogy hány főt foglalkoztatott a mélyszegénységben élő és hány főt a romák közül a települési önkormányzat saját fenntartású intézményeiben, az egyes években. Mivel az etnikai hovatartozás szenzitív adat, ezért az adatgyűjtés nehéz, illetve igény sem mutatkozik erre. A XV. kerületi önkormányzat minden lehetőséget biztosít akik dolgozni szeretnének a saját fenntartású intézményekben, gazdasági társaságokban.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

A társadalom állapotát jól jellemzi az, hogy miképpen tudja segíteni különböző okokból hátrányos helyzetbe került tagjainak munkavállalását, munkaerő-piaci elhelyezkedését.

A fogyatékos személyek beilleszkedését a társadalomba, elfogadottságukat elősegíti, ha dolgoznak, ha megélhetésüket munkából származó jövedelemből tudják biztosítani. Természetesen a fogyatékoság jellege, súlyosságának foka erőteljesen befolyásolja a munkavállalás lehetőségét.

Fontos az is, hogy a kerületben milyen a foglalkoztatottság mértéke, a munkanélküliek aránya, a munkaerő- piac általános helyzete.

A társadalmi kirekesztés leginkább a fogyatékkal élőket és a súlyos egészségügyi problémákkal küzdőket sújtja. Munkaerő-piaci helyzetük az EU-hoz képest rendkívül rossz. Csupán mintegy egytizedük foglalkoztatott (EU: 40 %) annak ellenére, hogy a munkáltatókat törvény kötelezi a megváltozott munkaképességűek legalább 5 %- os arányú alkalmazására. Képzettségi szintjük alacsony, gazdasági aktivitásuk mindössze egy hatoda a teljes népesség átlagának. Foglalkoztatási rehabilitációjukat megnehezíti, hogy az orvosi minősítő rendszer célja nem elsősorban a meglévő vagy javítható képességek és készségek meghatározása, hanem a passzív ellátás alátámasztása.

A XV. kerületben az Értelmi Fogyatékosok Napközi Otthonában biztosítjuk a fogyatékkal élők foglalkoztatását.

A nők munkaerő-piaci pozíciója rosszabb a férfiakénál. A külső és belső munkaerő-piac a nők hátrányára rangsorolja a foglalkozásokat, munkaköröket. A felvételi és az előmenetelek diszkrimináció korlátozza az egyenlő esélyeket. Jóllehet a nők előnybe vannak az iskolázottság szempontjából, mégis az előmeneteli lehetőségük (részben a családban betöltött szerepük miatt is), az elérhető jövedelmük, az állásbiztonságuk az átlagosnál rosszabb, és ennek következtében nagyobb a szegénységkockázatuk is.

A cigányság Magyarország legnagyobb etnikai kisebbsége, ami egyúttal Európa negyedik legnagyobb roma közösségét is jelenti. A csökkenő nem roma népességgel szemben létszámuk nő, és a demográfiai előrejelzések szerint rövidesen elérheti arányuk a lakosság 10 %- át. A cigány népesség iskolázottsági színvonala a pozitív intézkedések ellenére is rendkívül alacsony.

Munkaerő-piaci szempontból a piaccgazdasági átalakulás egyik legnagyobb vesztese a cigányság. A rendszerváltást követően az építőipar, bányászat, termelőszövetkezetek megszűnése következtében a foglalkoztatáshoz szokott munkaképes korú romáknak nagy része veszítette el állását, s így valamennyi foglalkoztatási mutatójuk lényegesen rosszabb, mint a többségi társadalomé. Az iskolázatlan (vagy csak néhány osztályt elvégzett) és ezért többnyire szakképzetlen romák számára az elsődleges munkaerő-piac alig kínál kereső foglalkozást, és még az alkalmi munkavállalás terén is hátrányban vannak.

Foglalkoztatottsági szintjük alig a fele, munkanélküliségi rátájuk három-ötszöröse, az egy keresőre jutó eltartottak aránya háromszorosa a nem cigány lakosságénak. Így sokuknak csupán a családi

pótlék és a szociális segélyek biztosítják a megélhetéshez a szűkös forrást, ezért a romák jelentős része él tartós mélyszegénységben. Az akár több mint két évtizedes munkanélküliség pedig a felnövekvő ifjú romák életformájává válik.

Az önkormányzat által fenntartott közintézményeiben alkalmazottak között hátrányos megkülönböztetés nem történt az elmúlt években. Jó példa az önkormányzat polgármesteri hivatala és intézményei, gazdasági társaságai, ahol több fogyatékkal élő, illetve romaszármazású köztisztviselő, közalkalmazott, munkavállaló dolgozik. A kerületben működő vállalkozásokban dolgozókkal kapcsolatban nincs információnk az esetleges hátrányos megkülönböztetésről. Azonban a probléma valós és jelen van a mindennapokban, de sokszor, aki a hátrányos megkülönböztetés szenvedő alanya nem kér segítséget, nem fordul például az Egyenlő Bánásmódot Felelős Főigazgatósághoz jogvédelemért.

i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei.

Magyarország rendszeres internethasználat és digitális képességek terén is elmarad az EU átlagától. Az adatok alapján a magyar lakosság 76 százaléka használta rendszeresen az internetet, míg az EU28 átlaga 81 százalék. Digitális kompetencia szempontjából a magyar lakosság 26 százaléka átlagon felüli, 24 százaléka pedig átlagos. Ugyanakkor 27 százalék alacsony, 23 százalék pedig semmilyen digitális kompetenciával nem rendelkezik.

Ennek fő oka főleg az idősebb lakosság körében az eszköz hiánya, valamint a szemlélet, miszerint nem értenek a digitális eszközök használatához. Éppen ezért fontos a szemléletformálást. Mindenkinek be kell látni, hogy a fejlődés megállíthatatlan, a munkahelyek 90 % -a csak olyan munkavállalókat alkalmaz, akik megfelelő digitális készséggel rendelkeznek. Egy társadalom fejlettségét nagyban meghatározza, hogy tagjai milyen mértékben élnek a technológia nyújtotta lehetőségekkel.

Levendula 60+ program több településsel összefogva az idősek digitális ismereteinek bővülését tűzte ki célul. A szakmai anyag az ERASMUS + program keretén belül elkészült, azonban ennek megvalósítása, az elmúlt időszak COVID-19 járványa miatt 2023. évre kerül.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

Magyarország Alaptörvénye, annak is a „SZABADSÁG ÉS FELELŐSSÉG” fejezet XVIII. cikkelye határozza meg:

„(1) Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Anyaság, betegség, rokkantság, özvegység, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult.

Magyarország a szociális biztonságot az (1) bekezdés szerinti és más rászorulóknak esetében a szociális intézmények és intézkedések rendszerével valósítja meg.

Törvény a szociális intézkedések jellegét és mértékét a szociális intézkedést igénybe vevő személynek a közösség számára hasznos tevékenységéhez igazodóan is megállapíthatja.”

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény a helyi önkormányzatoknak kötelező feladat- és hatáskört is megállapít. A kötelezően ellátandó feladatok ellátásához szükséges anyagi feltételeket a központi költségvetés biztosítja. A törvény a nagyobb lakosságszámú és teljesítőképességű önkormányzatoknak több kötelező feladatot és hatáskört

állapíthat meg. Lehetőség nyílik önként vállalt feladatellátásra is, amelyhez az anyagi forrást az önkormányzatnak kell biztosítania.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény, a szociális törvény (a továbbiakban: Szt.) a szociális biztonság megteremtése és megőrzése érdekében meghatározza az állam által biztosított egyes szociális ellátások formáit, szervezetét, a szociális ellátásokra való jogosultság feltételeit, valamint érvényesülésének garanciáit.

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) III. fejezete taglalja az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítési területeit. A törvény kiemelten foglalkozik a szociális biztonsággal összefüggésben a diszkrimináció tilalmával. Az egyenlő bánásmód szociális védelemre vonatkozó szabályozásának alapjait elsősorban az Európai Unió idevonatkozó irányelvei képezik. A rendelkezés célja, hogy a kötelező szociális biztonsági rendszerek által fedezett kockázatok – pl.: betegség, anyaság, rokkantság, halál, munkanélküliség stb. – valamint a szociális biztonsági rendszereket kiegészítő szociális segélyezés keretében nyújtott ellátások igénylése és folyósítása során sikerüljön érvényre juttatni az egyenlő bánásmód elvét.

Az Ebktv. úgy rendelkezik, hogy az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell a szociális és gyermekvédelmi pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó ellátások igénylése és folyósítása (biztosítása) során szektor semlegesen, függetlenül annak kötelező voltától vagy önkéntességétől.

A szociális ellátás feltételeinek biztosítása – az egyének önmagukért és családjukért viselt felelősségen túl – az állam központi szervei és a helyi önkormányzatok feladata.

A szociális biztonság megteremtése érdekében a társadalmi egyenlőtlenség mérséklésére a szociális, valamint a gyermekvédelmi törvényben rögzítésre kerültek azok az ellátási formák, amelyeket a szociálisan rászoruló állampolgárok számára biztosítani szükséges. A szociális ellátások jellemzően az egy főre jutó jövedelemhez kötöttek. Mind a pénzbeli, mind a természetbeni támogatások megállapításánál a háztartás egy főre jutó jövedelmének nagysága a meghatározó. A pénzbeli és természetbeni ellátások járhatnak rendszeres, illetve eseti jelleggel. A segélyezési rendszerben kiemelt szerep jut az időskorúak, egyedülállók, valamint a krízishelyzetbe került családok anyagi ellehetetlenülésének megakadályozására, a túlzott lakásterhek enyhítésére, az egészségi állapot teljes leromlásának megakadályozására, valamint eseti krízishelyzet kezelésére.

A pénzbeli és szociális juttatások rendszeres 2015. évben megváltozott, elválasztásra kerültek az állami és a települési önkormányzati feladatok. Az önkormányzatok felelőssége a helyi közösség szociális biztonságának erősítése a települési támogatás adhatóságával, melynek jogosultjait, feltételeit, típusait saját hatáskörben határozhatják meg.

A járási hivatal (Kormányhivatal) szociális rászorultság esetén, pénzbeli ellátások keretében

- időskorúak járadékát,
- aktív korúak ellátását: (foglalkoztatást helyettesítő támogatást illetve egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatást)
- gyermekek otthongondozási díját
- ápolási (alap, emelt, vagy kiemelt) díjat állapít meg.

A járási hivatal által, természetben nyújtott szociális ellátások:

- közgyógyellátás,
- egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság.

Az Önkormányzat által megállapított, szociális rászorultságtól függő rendszeres és eseti pénzbeli ellátások:

- Palota rendkívüli települési támogatás
- Palota temetési támogatás
- Palota ápolási támogatás

Szociális rászorultságtól természetben nyújtott szociális ellátások

- Köztemetés
- Palota adósságcsökkentési támogatás
- Palota lakhatási támogatás
- Palota gyógyszer-támogatás

Egyéb önként vállalt ellátások

(Az Szt. 26. §- a szerint a települési önkormányzat képviselő-testülete a hatáskörébe tartozó pénzbeli ellátásokat kiegészítheti, és a szociálisan rászorultak részére - a rendeletében meghatározott módon és feltételek szerint - más pénzbeli támogatásokat is megállapíthat.)

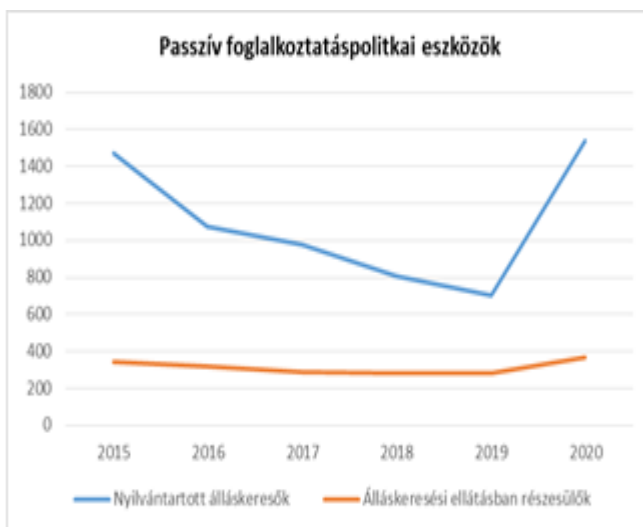
- Helyi támogatás
- Újszülöttek támogatása
- Oltási támogatás
- Palota iskolakezdési támogatás
- Palota karácsonyi támogatás
- Palota egészségügyi támogatás
- Palota Szociális kamatmentes kölcsön
- Palota biztonsági berendezés támogatás
- Szépkorúak köszöntése
- Utalványok (étkezési utalvány)
- Közösségi étkezés a Pajtás étteremben

A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 199. évi IV. törvény rögzíti a munkaerő-piaci szolgáltatásokat és a foglalkoztatást elősegítő támogatásokat. Az állami foglalkoztatási szerv által pénzbeli ellátásként megállapítható támogatások az álláskeresők részére a jogosultsági feltételek fennállása esetén: álláskeresői járadék, nyugdíj előtti álláskeresői segély, költségtérítés.

3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai I.

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)		Álláskeresői ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2015	1469	2,69%	345	23,49%
2016	1078	2,00%	321	29,78%
2017	980	1,82%	287	29,29%
2018	808	1,52%	280	34,65%
2019	706	1,35%	284	40,23%
2020	1538	3,00%	368	23,93%

Forrás: TeIR

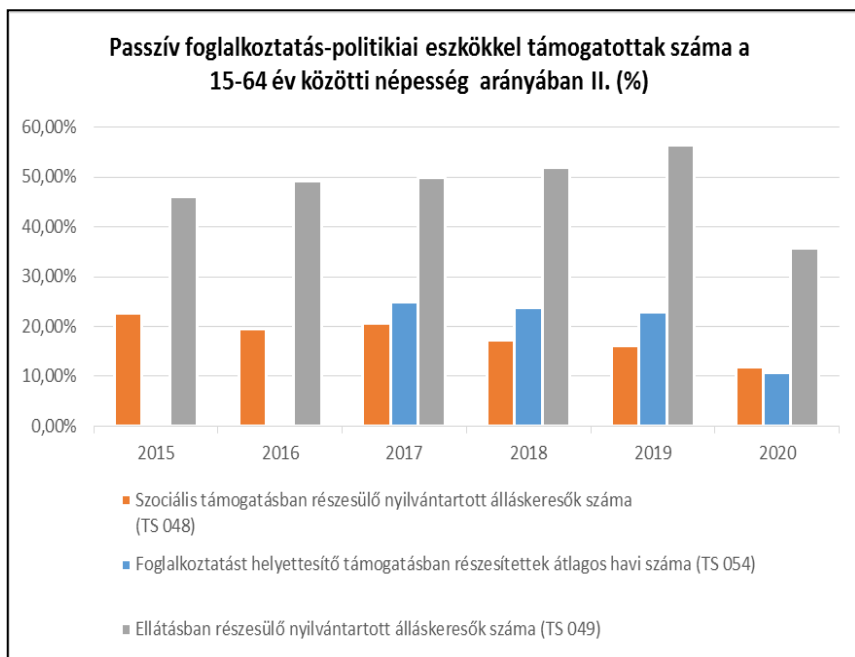

A statisztikai adatok szerint a 2020 elején a COVID-19 világiárvány következtében megduplázódott az álláskeresők száma, ebben az időszakban nagyon sokan elvesztették állásukat.

Míg az adatok tanúsága alapján a munkanélküliség mértéke eléri, sőt meghaladja a 2015-ben mért értékeket, addig az álláskeresési támogatásban részesülők száma folyamatos csökkenést mutat, valamint a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesültek számának csekély emelkedése nincs arányban a munka nélkül maradók számának növekedésével.

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai II.						
Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2015	333	22,67%	na.	-	678	46,15%
2016	211	19,57%	na.	-	532	49,35%
2017	203	20,71%	245	24,98%	490	50,00%
2018	140	17,33%	192	23,77%	420	51,98%
2019	114	16,15%	162	22,99%	398	56,37%
2020	182	11,83%	165	10,73%	550	35,76%

Forrás: TeIR

Forrás: TeIR

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	
Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (TS 056)
	fő
2015	na.
2016	na.
2017	118
2018	109
2019	96
2020	88

Forrás: TeIR

A fenti adatokból kiderül, hogy a passzív foglalkoztatáspolitikai eszközök, támogatások aránya folyamatos csökkenést mutat szemben az aktív eszközök 2019. évhez képest több mint tízszeres számával.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

A helyi lakosság életminőségét alapvetően meghatározza a kerületi lakásállomány összetétele és a lakóingatlanok állapota, minősége. 37.561 db lakás volt a XV. kerületben 2021-ben. A kerületi lakásállomány csak kismértékben változott 2009 óta: akkor 38.282 db lakás volt a kerületben, ami 10 év alatt 932 lakással csökkent. A külső pesti kerületek általában ennél kisebb lakásállománnyal rendelkeznek (kivéve a IV. és a XVIII. kerületet). Az 1000 lakosra jutó lakások száma is kevesebb lett a csökkenő lakásszám miatt: a 2009-es 478,3 db/1000 lakos 2018-ra 468,8 fő/1000 lakosra mérséklődött. Ez az érték a külső pesti kerületek között a legmagasabb (kivéve IV. kerületet).

Az önkormányzat a lakhatáshoz jutás érdekében minden évben, több alkalommal pályázatot ír ki önkormányzati bérlemények igénybevételéhez, amely lehet szociális alapú, költségelví és piaci alapú.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány						
Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TSv 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüzemi szennyvízgyűjtő- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2015	37266	38	1	49,50%	n.a.	n.a.
2016	37300	45	1	49,50%	n.a.	n.a.
2017	37322	37	1	49,40%	n.a.	n.a.
2018	37350	64	2	49,30%	n.a.	n.a.
2019	37431	102	3	49,20%	n.a.	n.a.
2020	37528	104	3	49,20%	n.a.	n.a.

Forrás: TeIr

a) bérlakás-állomány

Budapest Főváros XV. kerület Rákospalota, Pestújhely, Újpalota Önkormányzat Képviselő-testülete gazdasági társaságon keresztül végzi az önkormányzati tulajdonú ingatlanjainak a kezelését a Palota Holding Ingatlan- és Vagyongazdálkodó Zrt. (1156 Budapest, Száraznád u. 4-6. Web: www.palotah.hu) látja el.

A Vagyongazdálkodó fő tevékenységi köre: ingatlan- és vagyongazdálkodás. 1992. január 1-jétől kezeli az önkormányzati lakásokat és nem-lakás bérlakásokat. Az önkormányzati költségvetés előirányzata alapján a Palota Holding Zrt. a kezelésében lévő ingatlanokon felújítási és karbantartási tevékenységet lát el. Ennek keretén belül elvégzi az épületek tető-felújítását, csatorna- és vízbekötését, elektromos fővezetékek cseréjét, kémények átépítését, lakások teljes körű felújítását, fűtőkorszerűsítését.

Az Önkormányzat 2016-ban elfogadott „A lakhatás esélyeinek megteremtése a XV. kerületben 2016-2025 „című lakásgazdálkodási/lakáspolitikai koncepciója 10 éves időtávra készült és a bérlakásállomány gazdaságosabb és hatékonyabb hasznosítását javasolta. A koncepció szerint cél a kerületben jelentkező lakhatási igények kiszolgálása mellett (szociális szempont) a bevételek hosszú távon fedezzék a kiadásokat (azaz a szociális elven kiadott lakások „vesztéségei” a piaci elven kiadott lakások bevételeiből kereszt finanszírozódnak). A koncepcióban megfogalmazott fő célkitűzés továbbra is aktuális.

A lakásállomány mutatói

Az önkormányzati lakásbérlakások száma a kerületben 2018-ban még 2015 db volt, 2022-ben pedig 1905 lakóingatlan jelent, ami az országos önkormányzati bérlakások 2,3%-át teszi ki. Az épített lakások aránya (éves lakásállomány százalékában) csekély volt a kerületben 2009-ben (0,42%), amiről 2021-re 0,1%-ra csökkent. Ugyanakkor 2019 és 2020-ban volt egy-egy kiugró érték, mert mindkét évben 100 lakás épült a korábbi évek 30-60 új lakásszámához képest. Ez az érték fővárosi szinten is a legszerényebbek közé tartozik, a külső pesti kerületekben pedig mindenhol magasabbak az arányok. Az alacsony komfort fokozatú lakások aránya (félkomfortos, komfort nélküli, szükséglakás) 3,2% volt a kerületben 2011-ben. (Adatok forrása: KSH Népszámlálás 2011)

Ez mind a fővárosi, mind pedig az országos átlag alatt van. Ugyanakkor a külső pesti kerületek között viszonylag magasnak tekinthető ez az érték (kivéve XXIII. kerületet).

2022. július 31-ei állapot szerint, 1905 lakásból, 1772 db (állomány 93%-a lakott), nincs bérbé adva 133 lakás. A kiadott lakások átlagos alapterülete 48 m², 79%-uk összkomfortos és ezeknek a lakásoknak majdnem a fele (38,6%) olyan vegyes tulajdonú távfűtéses lakóépületben van, amelyben energiatakarékos felújítás is történt. A lakott állományban az alacsony komfortfokozatú (félkomfortos vagy komfort nélküli) lakások aránya viszonylag alacsony, összesen mintegy 2%. A lakott lakások közül 65,5% lakótelepi, távfűtéses lakás.

Az üres lakások átlagosan jóval kisebb méretűek és rosszabb minőségűek, mint a lakott lakások, kevesebb közülük lakótelepi távfűtéses lakás, és jóval magasabb, közel 20% a félkomfortos és komfort nélküli lakások aránya is.

Az önkormányzati lakásállomány megoszlása komfortfokozat és fűtéstípus és lakottság szerint (2022)

A lakások jellemzői		Lakott	Üres
A lakások száma		1772	133
Arányuk az állományban (%)		93,02%	6,98%
Átlagos méret (m ²)		48,09	37,92
Komfortfokozat	Energiatakarékos összkomfortos	38,6 %	13,5 %
	Összkomfort	40,2 %	26,3 %
	Komfortos	21,4 %	40,6 %
	Félkomfortos	1,2 %	9,0 %
	Komfort nélküli	0,3 %	10,5 %
	<i>Összesen</i>	<i>100,0%</i>	<i>100,0%</i>
Fűtéstípus	Egyedi	30,6 %	68,4%
	Központi fűtés gázenergiával	4,0 %	0,8 %
	Távfűtés	65,5 %	30,8 %
	<i>Összesen</i>	<i>100,0%</i>	<i>100,0%</i>

Forrás: Palota Holding Zrt.

A lakásállomány túlnyomó többsége vegyes társasházban található, a teljes lakásállomány 18,5%-a, a lakott lakások 15,3%-a van teljesen önkormányzati tulajdonú lakóépületben. Az önkormányzati lakások jelentős része (~60%) olyan épületben található, ahol az önkormányzati tulajdonarány alacsony (0–25%). Ez megnehezíti a lakások üzemeltetését, és a társasházi döntéseknek megfelelő nagyobb mértékű közös költségre vagy a társasházi épület üzemeltetésére kötelezően fordítandó összeg vonatkozásában kitétté teszi a vagyonkezelőt.

Az önkormányzati lakásállomány fenntartási költségei (2018-2021) Forrás: Palota Holding Zrt.

Költség megnevezése	Költség összege (Ft)				
	2018	2019	2020	2021	Összesen
Felújítás	50 109 000 Ft	73 400 000 Ft	80 862 000 Ft	71 706 000 Ft	276 077 000 Ft
Karbantartás	44 749 000 Ft	48 206 000 Ft	62 003 000 Ft	62 003 000 Ft	216 961 000 Ft
Összesen	94 858 000 Ft	121 606 000 Ft	142 865 000 Ft	133 709 000 Ft	493 038 000 Ft

Bérbeadások száma jogcím és a lakbér típusa szerint (2018–2021)

A bérbeadás típusa	Összesen	Ebből		
		Szociális	Költségelvű	Piaci
1. Pályázatok útján	43	9	18	16
2. Méltányossági kérelmek alapján	57	20	17	20
3. Közérdek alapján	24	8	8	8
	124	37	43	44
Összesen (1+2+3) (%)	124 <i>db=100%</i>	30%	35%	37%
1. Lakásbérleti jogviszony rendezése	262	108	90	64
2. Ismételt bérbeadás (hosszabbítás)	605	225	229	151
3. Egyéb jogcím	85	29	18	38
	952	362	337	253
Összesen (1+2+3) (%)	952=100 %	38%	35%	27%

Forrás: Palota Holding Zrt.

A bérbe adott állomány 49,7%-ában határozatlan idejű szerződéssel rendelkeznek a lakók. Míg a határozatlan idejű szerződéssel rendelkezők közül sokan már régóta a lakásban laknak – valamivel több 80,1%-uk 2010 előtt költözött be a lakásába –, addig a határozott idejű szerződéssel rendelkezők háromnegyede 2010-ben vagy azt követően költözött be a lakásába.

A lakáspolitikát átfogó célja, hogy a kettős elvárás-rendszerben meghatározza azokat az alapelveket, szabályokat, amelyek az Önkormányzat napi feladatainak kezelésében–gyakorlatában – és a döntések meghozatalában is útmutatást adnak.

A kerületben élők életminőségét, a kellemes életkörülményeket, az élhető kerület feltételeit és ezáltal a lakóhelyhez való kötődést befolyásolják a meglévő zöldfelületek is. A kerület zöldfelületeit a közparkok (pl. Széchenyi tér), a közterek (pl. játszóterek), a telepített fasorok, az Önkormányzati erdők (pl. Kosd utcai erdősáv), és a természeti környezet (pl. Szilas-patak és Szilas-tó) elemei alkotják. Az egy lakosra jutó zöldterület nagysága 9,6 m² volt 2020-ban, amely ugyan kevesebb, mint a budapesti (13,6 m²) és az országos átlag (28,3 m²), de ezzel az értékkel a XV. kerület a jobb helyzetű kerületek között van a fővárosban.

b) szociális lakhatás

Az egyes lakbérkategóriákba tartozó bérlők/lakáshasználók száma évente változik aszerint, hogy az éves jövedelemvizsgálat eredményeként a háztartás az egy főre jutó jövedelme alapján mely lakbérkategóriába sorolódik. 2015-ben a lakók 52%-a tartozott szociális, 42%-a költségelvű és 6%-a piaci lakbérkategóriába, ezzel szemben 2020-ban a lakások 46%-át piaci, 27%-át költségelvű és 23%-át szociális lakbéren adták ki. Tehát határozott elmozdulás történt a magasabb lakbérkategóriák felé; jövedelmi helyzete alapján egyre több bérlő fizet magasabb kategóriájú, azon belül is piaci lakbért. A lakások átlagos lakbére 25 470 Ft, négyzetméterenként 541 Ft volt 2020-ban. A régebbi, jellemzően határozatlan idejű szerződések esetében magasabb a piaci lakbérszintet fizetők aránya, míg az elmúlt 5 évben többnyire határozott időre szerződött lakók nagyobb százalékban fizetnek szociális lakbért.

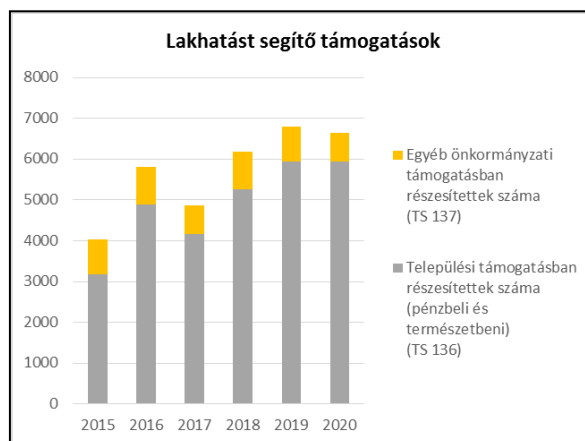
c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlan nincs a kerületben.

d) lakhatást segítő támogatások

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások		
Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2015	3172	853
2016	4897	919
2017	4174	694
2018	5258	921
2019	5942	860
2020	5939	708

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az önkormányzatunk a települési támogatás keretében biztosít támogatást a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez. A polgármester Palota lakhatási támogatásra való jogosultságot állapít meg a szociálisan rászoruló személyek részére a háztartásuk tagjai által lakott lakás fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásaik viseléséhez.

A 2019. február 06. napjától hatályos önkormányzati rendelet szerint a Polgármester Palota biztonsági berendezés támogatásra való jogosultságot állapít meg a szociálisan rászoruló személyek részére az általuk lakott hagyományos vagy gázfűtésű lakásban szénmonoxid érzékelő rendszer vásárlásához legfeljebb 12.000,- Ft összegben.

Palota biztonsági berendezés támogatásra jogosult az a személy,

a) aki a kérelemben megjelölt lakásban bejelentett lakcímmel rendelkezik, abban életvitelszerűen lakik, és annak tulajdonosa, bérlője, hasznélvezője vagy – az önkényes lakásfoglaló kivételével – az önkormányzat tulajdonában álló lakásnak jogcím nélküli használója, és

b) akinek a háztartásában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg

ba) egyedül élő esetében az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 500%-át,

bb) nem egyedül élő esetén az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 400%-át.

A támogatás 7 évente igényelhető.

f) eladósodottság

Az önkormányzatok a települési támogatás keretében biztosíthatnak támogatást a lakhatás kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozó személyek számára.

Az adósságkezelési tanácsadást továbbra is a Család- és Gyermejkölési Központ adósságkezelési tanácsadással foglalkozó szociális munkásai látják el. Az adósságkezelés hatékonysága szempontjából fontos elem a keret-megállapodást, amely az Önkormányzat, valamint a szolgáltatók között áll fenn. Ez a megállapodás nagyban hozzájárul ahhoz, hogy csökkent azoknak a háztartásoknak a száma, amelyek kezelhetetlen, milliós nagyságrendű tartozásokat halmoztak fel.

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

A főváros XV. kerületében lakóövezeten kívüli lakás nincs. A külterületeken mezőgazdasági hasznosításban lévő földterületek, ipari, kereskedelmi terület, illetve erdő található.

A fővárosi adottságból adódóan a minőségi közszolgáltatásokhoz a szervezett könnyen elérhető közlekedéshez mindenki számára biztosított a hozzáférés.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

Szegregált lakóterületnek minősül, ha az egyes védett tulajdonságokkal rendelkező csoportok (főleg etnikai csoportok tagjai) egy adott településrészen belül elkülönülnek. Szegregátumnak azon területeket nevezzük, ahol az aktív korú népességen belül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya mindkét mutató esetében magasabb, mint 50% (szegregációs mutató). (Forrás: Városfejlesztési Kézikönyv) A KSH a két mérőszám alapján határolja le a szegregátum és veszélyeztetett területeket. A KSH módszertanában az érintett területen kiszámításra kerül a szegregációs mutató 20% és 25% feletti értéke. Míg az előbbi a veszélyeztetett területeket, addig az utóbbi a szegregátumokat jelöli. A KSH módszertana alapján a 2011. évi népszámlálási adatok megállapítják, hogy a XV. kerületben egy veszélyeztetett terület (lakótömb) határolható körül, ahol a szegregációs mutató értéke 20% feletti. Ez a Székely Elek utca – Acsa utca – Tarpai tér – Alag utca által határolt terület. Budapest Főváros XV. kerület Integrált Településfejlesztési Stratégiája (ITS) a kerület és az egyes kerületrészek általános társadalmi helyzetelemzését tartalmazó fejezetében bemutatásra került az a kisebb területegység (lakótömb), amely a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) által kijelölt terület és az alkalmazott módszertan alapján szegregációval veszélyeztetett terület. A 2020. november 11-i Antiszegregációs Terv készítésére összehívott egyeztetés során nyilvánvalóvá vált, hogy a KSH által megjelölt területen nem található olyan szociális problémák, és/vagy egyéb társadalmi kihívások, melyek indokolták tennék a kijelölt terület veszélyeztetettségét.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Magyarország egészségügyi állapota alapján a világ országai között a középmezőnyben foglal helyet, azonban Európát tekintve egyike a legkedvezőtlenebb helyzetű országoknak.

Az egykori szocialista országokat tekintve hazánk morbiditási (megbetegedési) és mortalitási (halálozási) helyzete szinte egyedülálló. Sajnos elmondható, hogy hazánk a rendszerváltást követően nemcsak az Unió fejlett országaival és az uniós átlaggal sem tudott az egészségügyiállapotokat és halálozási statisztikát szemlélve lépést tartani, de Közép-Kelet-Európa országai (volt szocialista államok) mögött is elmaradt.

A lakosság egészségének megőrzése nemcsak az egyén, hanem a társadalom szempontjából kiemelkedő jelentőségű, ezért nagyon fontos az egészségmegőrzésére való törekvés és ehhez a megfelelő finanszírozás megteremtése.

„A tartósan fennálló betegségek csökkentik a munkában eltöltött aktív időt, valamint amunkaerő termelékenységét, továbbá az idő előtti halálozás is jelentős kárt okoz a nemzetgazdaságnak. Éppen ezért a meglévő egészség megőrzése egyéni és gazdasági szempontokból is előnyös a társadalomnak”

Segíteni szükséges a lakosság egészségtudatosságát, ezért nagyobb nyomatótkot kell adni prevenciónak elsősorban az alapellátásban. A lakosságnak folyamatosan szüksége lenne a rendszeres egészségügyi állapotfelmérésre és a szűrővizsgálatokon való megjelenésre.

A XV. kerületben a születéskor várható átlagos élettartam a férfiak esetében 72,1 év, a nők esetében 78,3 év. Budapest 23 kerületének tekintetében a 15. helyen állunk. A legmagasabb életkorra a II. kerületben számíthatnak az ott lakók (férfiak:77,5 év, nők: 82,6 év).

Kerületünkben a mortalitási adatok kiegyensúlyozottnak tekinthetők. A halálok megegyeznek az országos okokkal. A szív és érrendszeri megbetegedések és az általuk okozott halálozás legfontosabb kockázati tényezői a magasvérnyomás-betegség, a cukorbetegség, zsíryanagcsere-betegség, az

elhízás, a dohányzás és az alkoholizmus, valamint az egészségtelen táplálkozás, és a mozgásszegény életmód. Emellett azonban számos tényezőszerepet játszhat a kialakulásukban, pl. a genetikai faktorok. A szív és érrendszeri betegségek a szívben (koszorúér-betegség, szívinfarktus, szívelégtelenség), az agyban (átmeneti agyi keringési zavar, szélütés, stroke), a perifériás érrendszerben (érszűkületek) és a vesében (krónikus vesebetegség, veseelégtelenség) okoznak elsősorban károsodást.

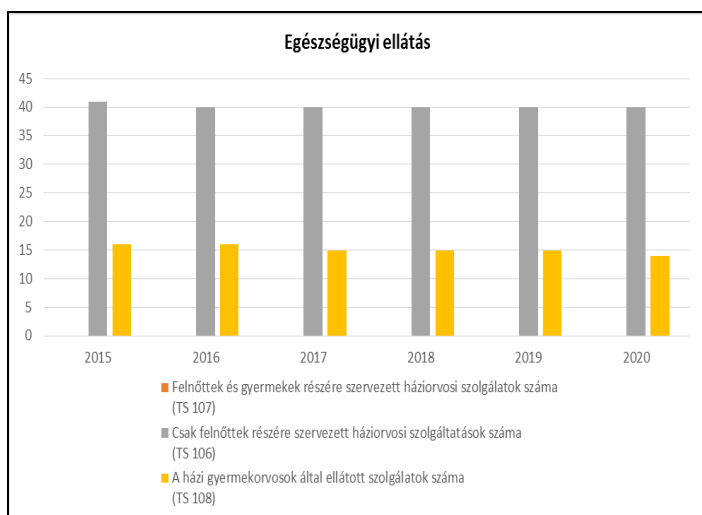
a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

A XV. kerületi Önkormányzat ellátási kötelezettségének a Dr. Vass László Egészségügyi Intézménye fenntartásával és működtetésével tesz. Az intézmény alapfeladatként ellátja a járó eleget betegek orvosi, szakorvosi, gondozó intézeti ellátását, a házi orvosi (felnőtt, gyermek, ügyelet) és fogorvosi ellátást, a foglalkozás-egészségügyi feladatokat, a védőnői szolgáltatást, az anya-gyermek és csecsemővédelmi (iskola egészségügyi) feladatokat és egyéb humán egészségügyi tevékeniséget végez.

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett házi orvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett házi orvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma (TS 110)	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2015	0	41	16	n.a.	n.a.	n.a.
2016	0	40	16	n.a.	n.a.	n.a.
2017	0	40	15	n.a.	1556	291
2018	0	40	15	n.a.	1805	273
2019	0	40	15	n.a.	1892	119
2020	0	40	14	n.a.	1434	128

Forrás: TeIR

Alapellátás

”Az egészségügyi alapellátás 1992. július 1-jével, míg a szakrendelések 1993. január 1-jétől tartoznak a kerületi önkormányzat irányítása alá. Ezzel az egészségügyi ellátás kerületi szinten önálló lett.” írja a helyi önkormányzati rendszer tizenöt éve 1990-2005 című kiadvány.

Az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvény 6. §-ában foglaltaknak megfelelően a XV. kerületi Önkormányzat megalkotta, 6/2006. (III.31.) ök. rendeletét az alapellátási területi ellátási kötelezettségről, melyet több alkalommal módosított.

Az alapellátások finanszírozását az egészségbiztosítási szerv biztosítja. Az önkormányzat a privatizált háziorvosokat jelentős anyagi eszközökkel támogatja, melyek a következők:

- üzemelteti, karbantartja az orvosi rendelőket,
- támogatja a víz-csatorna költségeket,
- elszállítja a veszélyes hulladékot,
- pályázat útján támogatja az eszközbeszerzést,
- gondoskodik a rendelők felújításáról,
- gondoskodik az akadálymentesítésről,
- kiépítette a háziorvosi rendelők és a szakrendelők között az informatikai hálózatot,
- felújította, illetve pótolta a sürgősségi készenléti táskákat,
- 24 órás felnőtt háziorvosi ügyeletet biztosít és fizet az önkormányzat, a háziorvosoknak nem kell ügyelniük
- a gyermekügyeletet a Heim Pál Gyermekkórházzal kötött közreműködői szerződéssel biztosítja, itt sem kell ügyelni az orvosoknak este 8- reggel 8 között és hétvégén, ünnepnapokon.

b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkorai kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A megbetegedések, és a halálozás aránya arra mutat, hogy a daganatos betegek többsége előrehaladott állapotban kerül kórismezésre és kezelésre az egészségügyi ellátórendszerbe, amikor a beteg még kezelhető ugyan, de eredményes gyógyításának a kilátásai már korlátozottak. Ez a helyzet annak ellenére, hogy az orvostudomány mai állása szerint a daganatos betegségek miatt bekövetkezett halálozás egy jelentős hányada elkerülhető lenne. Az elkerülhető halálokok körébe tartoznak azok a daganatos betegségek, amelyek korai, még tünetmentes állapotban szűrővizsgálattal felismerhetőek, mert ezek idejében elkezdett kezelésével még teljes gyógyulás érhető el. Ha Magyarországon a lakosság legalább 70%-a részt venne az egészségügyi ellátórendszer által felkínált szűrővizsgálatokon, a szervezett szűrés bevezetését követő 5-7 éven belül évente mintegy 1.500-2000 személy idő előtti halálozása elkerülhető lenne. Ez jelentősen hozzájárulna a népesség egészségi állapotának javulásához.

2013 óta végeznek szűrővizsgálatokat a Rákos úti szakrendelőben, és az elmúlt időkben, havi rendszerességgel, számos területen térképezték fel a lakosság egészségügyi állapotát. Ugyanakkor a Budapesten példaértékűnek számító szűrővizsgálatok 2019-től idén a korábbi formájukban már nem folytatódtak. A havi rendszerességgel változó, sokirányú szűrővizsgálatok helyett koncentráltabb és célirányosabb vizsgálatok következtek.

A korábbi havi lebontású szűrővizsgálatok nagyon komoly logisztikát igényeltek az amúgy is leterhelt orvosoktól és asszisztensektől. Az egészségügyi kampány olyan területeket érint, amelyek a megbetegedési és a halálozási statisztikákban is kiemelt helyen állnak és beutalókötelesek.

A rendelőben többek között EKG- és vérnyomás-, csontsűrűség-, demencia-, valamint angiológiai szűréseket végeznek.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

A XV. kerületben rehabilitációs intézmény nincs. Fejlesztéssel viszont több humán terület foglalkozik (bölcsőde, óvoda, szociális intézmények).

Egyesített Szociális Intézmény telephelyei

c) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

A közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról szóló 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendelet alapján közétkeztetésnek minősül a szociális, a gyermek és iskolai, valamint a fekvőbeteg ellátást nyújtó intézmények részére nyújtott étkeztetési szolgáltatás. A közétkeztetési rendelet nagy jelentőségű az érintettek egészséges étkeztetésének biztosításában.

Meghatározza a naponta biztosítandó élelmiszerek, élelmiszercsoportok körét (zöldség, gyümölcs, gabona), a tej, tejtermék, hús, húskészítmény, stb. 10 étkezési napra vonatkozó gyakoriságát és mennyiségét). Felhasználási előírásokat (pl. tej, tejtermék mennyisége), korlátozásokat és tilalmakat fogalmaz meg egyes élelmiszerek és ételek vonatkozásában (pl. allergén összetevők, zsiradék, cukor, só, szénsavas és cukrozott üdítőitalok).

Meghatározza az ellátás során biztosítandó étkezésekkel kapcsolatos követelményeket (pl. étrendtervezési szabályok, nyersanyag kiszabati ív, változatossági mutató), tájékoztatási kötelezettséget ír elő a számított energia-, zsír-, telített zsírsav-, fehérje-, szénhidrát-, cukortartalom, a számított sótartalom, valamint az élelmiszerek jelöléséről szóló miniszteri rendeletben meghatározott allergén összetevők vonatkozásában. Előírja a diétás étkeztetés feltételrendszerét, meghatározza a szolgáltatók személyi feltételeit, illetve a hatósági ellenőrzések rendszerét.

Az Önkormányzat és a szolgáltató közötti megállapodás szerint az elkészített, korosztályonként egységes étlapoknak összhangban kell állniuk az életkori sajátosságokkal és a jogszabályi előírásokkal az étkezési normákat figyelembe véve, amely kritériumok megvalósulását a vállalkozó dietetikusa ellenőrizz, illetve szakmai munkájával támogat. A vállalkozó köteles biztosítani a megállapodásban rögzített, legelterjedtebb 7 diétát az adott normál étkezésre vonatkozó nyersanyagnormához képest +50%-kal emelt nyersanyagnorma értéken maximum a teljes rendelési mennyiségek 5%-áig.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

A XV. kerület életében meghatározó szerepet tölt be a sport: számos sportpálya és sportintézmény, sportegyesület támogatja a diák-, a szabadidő- és a versenysportot. Néhány fontosabb, sportolásnak helyet adó intézmény, például: Sződliget Ház, Budai II. László Stadion, Vasgolyó utcai Sporttelep, Testvériség SE Sporttelep, számos műfüves pálya, stb.

Felújított műfüves focipálya a Budai II Stadionban.

Közkedveltek a lakosság körében a helyi sportrendezvények, például: 56-os emlékfutás (október 23.); Grosics emléktorna (Grosics Alapítvány); Szalayné Sebők Éva röplabda emléktorna (Palota RSC); Nemzetközi Utánpótlás Labdarúgó Torna (REAC SISE); Rákospalota Kupa Gyermekek Sakkverseny (Észak-Pesti Környezetvédelmi, Kulturális és Szabadidősport Egyesület), mezei futóverseny.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A szociális ellátás intézményi háttere a XV. kerületben az Egyesített Bölcsődékre, az Egyesített Szociális Intézményre, és az egyéb szociális intézményekre, szervezetekre épül.

A XV. kerület bölcsődéi – az általános rendeltetésnek megfelelően - egészségügyi, szociális és gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézmények, melyekben 3 év alatti gyermekek nappali gondozása, nevelése folyik. A bölcsőde – térítés ellenében – speciális szolgáltatásokat is biztosít a még nem bölcsődés gyermekek számára: pl. időszakos gyermekfelügyelet, játszócsoport, sószo-ba-használat.

Az Egyesített Bölcsődék központja a XV. kerületben a Nádastó park utcában található, és összesen 6 tagintézménye van a kerület különböző részein.

A szociális ellátás központi intézménye a XV. kerületben az Egyesített Szociális Intézmény (ESZI), amely 1999 óta biztosítja a mindenkori hatályos jogszabályok alapján előírt szociális alap- és szakosított ellátásokat a kerületben. Székhelye az Arendás közben van, a különféle szociális szolgáltatásokat nyújtó intézményei a kerület 8 különböző pontján találhatóak.

A XV. kerületben biztosított szociális alapszolgáltatások: étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, nappali ellátás, támogató szolgáltatás, közösségi ellátások, utcai szociális munka, míg a szakosított ellátások közül az idősek átmeneti elhelyezése és az egyéb átmeneti elhelyezési formák. Az Önkormányzat, mint fenntartó az ESZI intézményeit, szolgáltatásait tekintve a hatályos ágazati jogszabályok által előírt, teljes körű ellátást biztosítja. A szociális szolgáltatásokról szóló 7/2005. (IV. 4.) ök. rendelet 11. § (1) bekezdés alapján az Egészségügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Bizottság minden év március 31-ig egyebek mellett ellenőrzi az Önkormányzat fenntartásában lévő személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények működésének törvényességét.

Az ESZI Újpalotai Család és Gyermejjóléti Központ feladatai közül kiemelt szerepet kapnak a megelőzésre és a veszélyeztetettség felismerésére irányuló tevékenységek. Ennek legmarkánsabb példája a jelzőrendszer működtetése. A különböző társintézmények tagjaival (egészségügyi, nevelési-oktatási intézmények, hatóságok) folyamatos az együttműködés, az észlelő- és jelzőrendszer évről évre egyre jobban működik. Munkatársaik rendszeresen látogatják a kerület jelzőrendszerének tagjait, személyes tanácsadás keretében segítik elő a gördülékeny együttműködést.

Évről évre növekvő tendenciát mutat a felnőtt korúakra vonatkozó a Család- és Gyermejjóléti Központba érkező jelzések száma, melyek többsége egyedül élő, alacsony jövedelmű, önellátásában korlátozott, gyakran demenciával küzdő, idős emberekkel kapcsolatban kérte a Központ segítségét.

Ennek fényében egyre több figyelmet fordítottak a látókörükbe került, segítségre szoruló idősekre. Fejlesztették a jelzőrendszer és az érintett intézmények együttműködését. Összehangolták az elérhető szolgáltatásokat, így optimalizálva a kapacitás felhasználását. A legtöbb esetben a Területi Gondozás munkatársaival való szoros együttműködésben próbáltak támogatást nyújtani a rászorulóknak. Több esetben szükséges volt más társintézmények, elsősorban az egészségügyi szolgáltatók vagy civil szervezetek bevonása. Egyre többen vannak azok a rászorulók, akik a legalacsonyabb térítési díjat sem tudják önerőből kifizetni, ezért a szociális étkezés és a házi segítségnyújtás szolgáltatásait önerőből nem tudják igénybe venni. Gyakran előfordul, hogy a jelzésben szereplő kliens bár komoly segítségre szorulna, de mentális állapota már labilis, helyzetét nem látja reálisan, a felajánlott segítséget nem fogadja el. Ezekben az esetekben elkerülhetetlen az illetékes gyámhivatal bevonása, de az eljárások nagyon időigényesek, így sokszor késhet a beavatkozás.

A kerületben egyéb szociális ellátást biztosító intézmények is működnek, amelyek fenntartása részben a különböző alapítványok feladata:

- **Félúton Alapítvány:** Az Önkormányzat és a Félúton Alapítvány között ellátási szerződés van érvényben 2006 óta pszichiátriai és szenvedélybetegek nappali és átmeneti ellátása, mint személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátás folyamatos biztosításával a Budapest XV. kerületben bejelentett lakóhellyel rendelkező rászorultak részére. A Félúton Alapítvány vállalta, hogy a korábban pszichiátriai vagy szenvedélybetegsége miatt kezelés alatt álló, illetve pszichiátriai vagy szenvedélybetegek intézményében gondozott rászoruló személyek részére igény szerint nappali ellátást (maximum 12 fő rászoruló részére), átmeneti ellátás keretében legfeljebb 2 éves időtartamra bentlakásos intézményi elhelyezést biztosít 6 fő rászoruló részére. Az ellátás időtartama alatt biztosítja a megfelelő szakemberek részvételét, az önsegítő csoportok működtetését, elősegíti az ellátottak foglalkoztatását.
- **Pszichiátriai és szenvedélybetegek közösségi ellátása:** szolgáltató a **Humán Sztráda** NKft., amely közösségi ellátásokat biztosít a pszichiátriai, illetve a szenvedélybetegek részére nyújtott közösségi alapellátás, valamint a szenvedélybetegek részére nyújtott alacsonyküszöbű ellátás keretében. Az ellátás központja a IV. kerületben van. A közösségi alapellátás például a lakókörnyezetben történő segítségnyújtás az önálló életvitel fenntartásában, vagy a meglévő képességek megtartására, fejlesztésére irányul stb. A szenvedélybetegek részére nyújtott alacsonyküszöbű ellátás jelenti például a

szenvedélybetegség okozta egészségügyi és szociális károk mérsékléséhez szükséges egyes ártalomcsökkentő szolgáltatásokat.

- **Szociális és Rehabilitációs Alapítvány (SZÉRA)** (1152 Budapest, Aporháza 63.): 1997-ben kezdte meg munkáját a kerületben, önkormányzati intézményként. A kezdetektől gyermekvédelmi és hajléktalan ellátást egyaránt nyújtanak bentlakásos formában. Így családok átmeneti otthonát (18 hónapos ellátási időtartammal) és hajléktalan férfiak rehabilitációs intézményét (36 hónap ellátási időtartammal) működtetnek. Szakmai programjaik hatékonyabb megvalósítása érdekében 2000-ben nonprofit szervezetté alakultak és azóta is ebben a civil szervezeti formában végzik tevékenységüket. A több éves jó együttműködésnek köszönhetően Budapest XV. kerülete ellátási szerződést kötött az alapítvánnyal.
- **„Aranyhíd” Gyermek Átmeneti Otthona:** 2001-től a személyes gondoskodás körébe tartozó gyermekjóléti ellátások egyik formája keretében, a Gyermekvédelmi törvény alapján működik. Az intézményt Újpest Önkormányzata tartja fenn, de ellátási szerződéssel gondoskodik a XV. kerület gyermekeiről is. A IV. kerületi Hajnal utcai központban olyan kiskorú gyermekeket fogadnak a IV., a XV. és XVI. kerületekből, akiknek felügyelete, ellátása, gondozása hosszabb vagy rövidebb, de egy évnél nem hosszabb időszakban hozzátartozóik által nem megoldható. A XV. kerület lakosai számára 8 férőhelyet állandó jelleggel biztosít a fenntartó.

g) drogprevenációs szolgáltatások;

2016.02.28-án újjáalakult a XV. kerületi Kábítószerügyi Egyeztető Fórum (KEF). A KEF fő célja, hogy hatékonyabb kommunikáció és együttműködés legyen a szakemberek között, elsősorban az egészségfejlesztés és a kábítószer megelőzés területén. Jelenleg 16 intézmény, szervezet tagja a fórumnak, taglétszáma 28 fő. A fórum megalakulása óta éves munkaterv szerint, aktívan végzi tevékenységét.

A KEF működésének célja:

- a kábítószer problémával foglalkozó intézmények és társadalmi szervezetek tevékenységének, illetve működésének összefogása, párbeszéd kezdeményezése,
- Budapest XV. kerület Önkormányzatával történő együttműködésük elősegítése,
- az álláspontok feltárása, a vélemények és információk cseréje, valamint különböző törekvések ismertetése, egyeztetése.

A KEF feladatai:

- Egységes szakmai és módszertani szemléletmód megvalósítására törekszik, valamint koordinálja a kerületben zajló kábítószer-megelőző tevékenységet.
- Segít a helyi erőforrások mozgósításában, összehangolja a helyi szereplők tevékenységét, javaslatokat tesz, ajánlásokat fogalmaz meg az esetleges párhuzamosság elkerülése érdekében.
- Támogatja a helyi kezdeményezéseket, valamint szakmai ajánlóként koordinálja és elősegíti az országos és egyéb pályázatokon való részvételt.
- Tevékenységével, szakmai munkájával kapcsolódik a regionális és országos programokhoz.
- Elkészíti és megvalósítja helyi stratégiáját a drogprobléma kezelésére vonatkozóan.
- Feltárja az adatokat, helyzetértékelést végez.
- Biztosítja az információáramlást.
- Javaslatokat fogalmaz meg a helyi közigazgatás számára.
- Kiszűri a párhuzamosságokat.
- Maximalizálja a szolgáltatók hatékonyságát.
- A család védő és megtartó preventív funkciójának erősítése.
- A meglévő információs és képzési kapacitás fejlesztése.

Az 2016 októberében elkészült az első Budapest Főváros XV. kerület Rákospalota, Újpalota, Pestújhely Drogellenes stratégiája és Cselekvési terve 2022-ben is aktualizálásra került.

2017-ben elkészült kiadványuk a KEF ingyenesen igénybe vehető szolgáltatásairól, programjairól.

Programjaik között szerepel a 2018 óta megszervezésre kerülő „Szenvedélyes nap” elnevezésű prevenciós rendezvény amely azóta több iskolában került megrendezésre. Több helyszínen, különböző szakemberek várják az osztályokat interaktív foglalkozásokkal, játékokkal, beszélgetésekkel: internetes zaklatás, identitás, óriásjenga, alkoholfogyasztás, függőségeink, rabosítás, droglabor, társasjáték, közösségfejlesztés, konfliktuskezelés, drogfogyasztás, szexedukáció, önismeret, gyermekjog, diákjog. A program nagy sikert arat a diákok és a pedagógusok körében is.

Programjaik között szerepel a Kerületi Ifjúsági Szakmai Nap, melyet legutóbb 2021. szeptemberében szerveztek, ahol a KEF közel összes szervezete, intézménye részt vett a szakembereivel. A programon 400 diák volt jelen, lebonyolításában összesen 22 szervezet/intézmény vett részt, amelyben az alábbi témák kaptak főszerepet: prevenció, edukáció, érzékenyítés, pályaorientáció, önismeret, környezetvédelem, bűnmegelőzés, érzelmi intelligencia, játék.

h) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

A panaszok és közérdekű bejelentések kivizsgálása érdekében a szolgáltatást biztosító intézmény vezetője gondoskodik a szolgáltatással kapcsolatos észrevételek széles körű vizsgálatáról. Amennyiben a panasz a fenntartóhoz érkezik, abban az esetben is a szolgáltatást nyújtó reagál, illetve belső ellenőrzést indít. A szociális szolgáltatások területén a panaszok száma elenyésző, az egészségügyi szolgáltatással kapcsolatban gyakoribb, jellemzően várólista hossza, a telefonon sikertelen kapcsolatfelvétel, az orvoshiány okoz problémát a betegeknek.

i) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül.

Azok a XV. kerületi lakosok, akik tartósan vagy átmeneti jelleggel önmaguk és/vagy eltartott családtagjaik részére (koruk – 65 év felett, egészségi állapotuk, fogyatékoságuk, pszichiátriai betegségük, szenvedélybetegségük, hajléktalanságuk, jövedelmi viszonyaik miatt) nem képesek étkezésükről más módon gondoskodni szociális étkeztetésben részesülhetnek. Az ellátás igénybevételét kezdeményezheti még háziorvos vagy olyan személy, aki ellátatlan, idős vagy szociálisan rászorult emberről tudomást szerez, ezzel is támogatva a rászorulót a szolgáltatáshoz való mihamarabbi hozzáférésben.

A XV. kerületi lakosok kedvezményes térítés ellenében, lakossági szolgáltatásként közösségi étkeztetésben (napi egyszeri ebéd) részesülhetnek. Az igénybevételt feltétele az igénylő személyazonosító igazolványának és a lakcímét igazoló hatósági igazolványának bemutatása. Általánosságban kétféle menüből választhatnak egy hónapra előre az étkezést igénylők.

A 65 év feletti lakosság ún. Palota karácsonyi támogatásban részesül rászorultságtól függően. Az egészségügy területén nem jellemző az előnyben részesítés.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

A XV. kerületben a kerületi identitást erősítik a helyi kulturális élet rendezvényei, a civil szervezetek tevékenységei, a kerületi nemzetiségi jelenlét, a helyi sportélet, a testvérvárosi kapcsolatok, a helyi média különböző sajtótermékei, valamint a megvalósult projektek és fejlesztések. A kerületben a helyi identitástudat erősítésének elsődleges célja egyrészt a XV. kerület kulturális életének sokszínűvé tétele, másrészt a lakosok bevonása a helyi kezdeményezésekbe, rendezvényekbe,

harmadrészt pedig a befogadó, támogató, aktív társadalom feltételeinek kialakítása a kerületben. A kerületi rendezvények megszervezésében és lebonyolításában mind az Önkormányzat és annak intézményei, mind a helyi lakosok, mind pedig a civil szervezetek egyaránt aktívan részt vesznek. A tartalmas és sokszínű helyi kulturális életet támogatják a kerületi intézmények: például Csokonai Művelődési Ház, Újpalotai Szabadidő Központ, Pestújhelyi Közösségi Ház, Ifjúsági Közösségi Tér, Helytörténeti Gyűjtemény stb. A kerület egyik kulturális értéke a Budapest Főváros XV. kerület Értéktár, amelyet az Önkormányzat 2014. január 1-vel alapított meg. Az Értéktár rendszerezése és gondozása a Csokonai Kulturális Központ feladata. Az Értéktár Bizottságnak kilenc tagja van, a szakmai munkatársakon kívül (néprajzos, történész, építész) civil lokálpatrióták vesznek részt a közös munkában.

A legismertebb kulturális rendezvények a kerületben a következők: Majális; Pestújhelyi Napok májusban; Újpalotai Napok; Kozák téri Nap; Anno Művészeti Hét; Újpalotai Nyári Játékok, Good Bye Nyár Fesztivál, Szüreti felvonulás Rákospalota, Szomszédünnep, Szent István Nap, Adventi rendezvények, Ifjúsági Fesztivál.

A helyi kulturális értékek mellett a Szilas-tó mint természetvédelmi terület képviseli a természeti értéket a XV. kerületben, amely 2019. júliusban kapta meg az oltalmat. Az új természetvédelmi területen a tervek szerint tanösvényt alakítanak ki, védelmét természetvédelmi őrszolgálat látja majd el.

A Szilas-tó leginkább egy fákkal, bokrokkal sűrűn benőtt mocsaras terület, a Szilas-patak és környékének egy részét képezi.

A helyi civil és sportszervezetek szerves részét képezik a kerület mindennapi életének, és elősegítik a helyi identitástudat erősödését. Több mint 40 civil szervezet vesz részt aktívan a kerületi élet szervezésében, főként a kultúra (pl. nemzetiségi), a hagyományörzés és a sport területén.

A XV. kerület aktív civil szervezetei a főbb tématerületek alapján néhány példa említésével: sporttevékenységek: REAC Sportiskola SE, Testvériség-Újpalota SE, Edöcs István Ökölvívó Sportegyesület, BLF Kosárlabda Klub, Palota Sportegyesület, Palota Röplabda Sport Club, NIhon Újpalotai Sportegyesület, Dynamic Karate SE, Magyar Kushido Fortuna Karate SE, Victoria Sport Club, Kinizsi Technikai és Tömegsportklubok Köre, Dózsa Diáksport Egyesület, Unilever Tömegsport Egyesület; kulturális terület és hagyományörzés: XV. kerületi Fúvószenekari Egyesület, Palota Tehetségfejlesztő Egyesület, Csomópont Tehetségkutató és Tehetseggondozó Egyesület, Rákospalotai Örökségünk Egyesület, Tegyük Együtt Rákospalota Keretvárosért Közhasznú Egyesület (TERKE), Rákospalotai Szilas Néptáncgyűttes Egyesület; idősügy: Szolidáris Kisnyugdíjasok Egyesülete, ERESZ Látássérültek Egyesülete, Hornyák Alapítvány, Értelmi Sérülteket Szolgáló Társadalmi Szervezetek és Alapítványok Országos Szövetsége (ÉTA); óvodapedagógia: Mini Manó Óvodai Alapítvány, Csutkababa Alapítvány, Micimackó és a természet Alapítvány; egyházi alapítványok: Jézus Szíve Alapítvány, Kegyelem Alapítvány; fogyatékos személyeket és rászorulókat támogató szervezetek: CORTEX Alapítvány az Agysérültek Rehabilitációjáért, Rászorulókat Támogató Egyesület (RÁTE), Értelmes Életért Alapítvány, Szociális és Rehabilitációs Alapítvány; környezettudatosság: Összefogás a Tisztább Humánusabb Élhetőbb Településért (ÖTHÉT) Egyesület.

a) közösségi élet szinterei, fórumai;

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2018)			
Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	Sportcsarnok, sportpálya léte (TS 103)	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma (TS 104)	Közművelődési intézmények száma (TS 105)
db	van/nincs	db	db
21	van	132 499	9

Forrás: TeIR

A kerület intézményei lehetőséget teremtenek a helyi közösségi élet sokféle formában történő megvalósulásának.

A helyi média, annak sajtótermékei, kiadványai segítik a kerületi lakosokat a közérdekű információk gyors megszerzésében, egyben folyamatosan lehetőséget adnak arra, hogy tájékozódjanak a kerület rendezvényeiről, kulturális életéről, sporteseményeiről, az önkormányzat működéséről, egyúttal véleményüket is kinyilváníthatják. A helyi identitástudat erősítő tényezői közé tartoznak az Önkormányzat kiadványai, amelyek nyomtatott és elektronikus formában egyaránt ingyenesen elérhetőek.

Az online felületek (www.bpxv.hu, www.csokonai15.hu) nagyban segítik a kerületben élőket a gyors tájékoztatásban a kerület életét meghatározó döntésekről, eseményekről. A XV Média TV a kerület hírmondója, és heti több alkalommal tudósít a kerület híreiről, érdekességeiről, eseményeiről.

b) közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások;

A XV. kerületi Önkormányzat a helyi közösségekkel együttműködve szervezi, támogatja a kerületi közösségi életet. A nemzetiségi önkormányzatok kulturális és hagyományörző programjai elsősorban az Önkormányzattól kapott pénzbeli támogatásnak, valamint a központi állami támogatásoknak köszönhetően valósulhatnak meg.

A nemzetiségi önkormányzatok eredményes működését az alábbi táblázat jól szemlélteti. Működésükkel összefüggésben összesen 540 darab határozat született.

Nemzetiségi önkormányzat	2021. év	
	Testületi ülések száma	Határozatok száma
Bolgár Önkormányzat	9	37
Cigány Nemzetiségi Önkormányzat	10	24
Görög Nemzetiségi Önkormányzat	15	48
Horvát Önkormányzat	8	39
Német Nemzetiségi Önkormányzat	13	100
Örmény Nemzetiségi Önkormányzat	16	84
Román Nemzetiségi Önkormányzat*	12	82

Szerb Önkormányzat	8	23
Szlovák Önkormányzat	16	103
Összesen	107	540

Forrás: Önkormányzati adatok (*A Román Nemzetiségi Önkormányzat 2022-ben felosztott)

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai;

A 2020. év elején hazánkba betörő COVID-19 világjárvány óriási kihívás elé állította önkormányzatunkat. A legfontosabb feladtnak alakosság ellátásának megszervezése volt. Mintegy 500 családnak nyújtottunk segítséget (bevásárlás, gyógyszerkiváltás, szállítás). A feladatellátásban a közalkalmazottak, köztisztviselők vállalták a legtöbb feladatot.

d) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei;

Az Önkormányzat minden támogatást megad a kerületben élő nemzetiségeknek identitásuk megőrzése érdekében. Helyet és támogatást biztosítunk rendezvényeik megtartásához, kultúrájuk ápolásához, erősítéséhez.

e) helyi lakossági önszerveződések.

Kerületünkben több száz civil szervezet van bejegyezve, amelyek egyrészt színesítik a kerület civil közösségeit, másrészt pedig hiánypótló szerepet játszanak. Egyesületek, alapítványok, egyletek, például a sport, a szociális, a tehetséggondozás és a kultúra, művészet területeiről.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A Roma Nemzetiségi Önkormányzat becslése szerint a kerületünkben élő romák száma kb. 3 - 4000 fő. A kerületi lakosság 5-6 %-a. Ennél a számnál lényegesen kevesebben vannak azok, akik felvállalják származásukat. Ennek okai hányattatott történelmükben keresendő illetve abban, hogy cigány származásukat a mai napig hátránynak élik meg. A kerületi cigányság nem homogén, vannak hagyományait őrző oláh cigányok, illetve magyar cigányok, akik asszimilálódtak a magyar lakosságba. A lakhatással és az egészségügyben még mindig jelentős lemaradással van a többségi lakossággal szemben. Lakhatási problémák miatt a roma nagycsaládok szűkös helyen élnek, különböző nemű gyermekek is egy szobában. Egészségi állapotuk nem jó, magas a rák előfordulása. Fontos célkitűzés, hogy ezek a közösségek részt vegyenek a szűrőprogramokon. Mindezek ellenére a kerületben a helyzet jónak mondható, vidéken rosszabb a helyzet. Kerületünkben nincs szegregátum, nagyjából a többségi és nemzetiségi állampolgárok ugyanolyan megítélésben és szolgáltatásokban részesülhetnek.¹¹ A Cigány Nemzetiségi Önkormányzat együttműködik a köznevelési intézményekkel a roma származású gyermekek esélyegyenlőségének megteremtése érdekében. Az elmúlt években a hátrányos helyzetűek, inaktív munkkerő-piacra történő visszakörülése érdekében az önkormányzat közfoglalkoztatással igyekezett segíteni a munkavégzéshez kapcsolt, munkajövedelemmel járó foglalkoztatást. Az egyenlőtlenség meglétét bizonyító esetekről nincs tudomásunk, ha mégis érzékelhető a mindennapok során, az a társadalomban meglévő előítéletek alapján értelmezhető. Ezek ellen minden lehetséges eszközzel fel kell lépni.

¹¹ Czuczó Tamás, a Cigány Önkormányzat vezetőjének felszólalása a HEP Fórumon (2022.11.20.)

Gábor cigányok

A XV. kerületi Önkormányzat a Roma Nemzetiségi Önkormányzat számára ingyenes helyiséget biztosít feladata ellátása érdekében.

Annak érdekében, hogy a döntés hozók elsőkézből értesüljenek a kerületben élő, a cigány nemzetiséget érintő problémákra roma és felzárkóztatási ügyekért felelős munkatárs alkalmazására került sor.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Csökkent ugyan, de még így is jelentős a munkanélküliek száma, ami tovább generálja az elszegényedést	Közfoglalkoztatás rendszerének fenntartása, a rehabilitációs foglalkoztatottak számának növelése a mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlőségének fenntartása érdekében.
Lakhatási esélyek csökkenése.	Évente több alkalommal önkormányzati bérlakáspályázat kiírása.
Lakhatási szegénység.	A leromlott, alacsony komfort fokozatúak bérlakások tervezett felújítása.
A lakhatási költségek emelkedése, a hiteltörlesztő részletek fizetésének elmaradása miatti eladósodás. (Lakhatás elvesztése.)	Életvezetési tanácsok. Beavatkozás az adósságkezeléssel.
Munkaerő-piaci integráció.	Palota-15 Nkft., RÉPSZOLG
Krónikus betegségek számának emelkedése	Rendszeres prevenciós szűrővizsgálatok népszerűsítése a mélyszegénységben élők és a romák között.

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

A családdal kapcsolatos értékrendeket vizsgálva a Századvég 2019-es kutatása szerint a magyar népesség 99%-a fontosnak vagy nagyon fontosnak tartja a család intézményét (ami nemzetközi szinten ritka magas arány), és alig 1% vélekedik másképp.

A KSH NKI által vezetett Életünk fordulópontjai kutatás – amely 2001 óta tart, és a társadalmi és népesedési helyzetről, annak átalakulásáról és az okokról készített legnagyobb hazai, longitudinális vizsgálat – szerint a 22-75 év közötti válaszadók 90%-a tartja a házasságot az ideális együttélés formájának, szemben a stabil élettársi kapcsolattal és az egyedül éléssel.

A 2016-17-es adatfelvételi hullám szerint a 30 év alattiak 85%-a, míg a 60 év felettek 94%-a támogatta a házasságot, és csupán a válaszadók 16%-a gondolta, hogy mára szükségtelenné vált a házasság intézménye. Az elmúlt évek tapasztalatai alapján a csak házásoknak nyújtott támogatások növelik a házasságkötési hajlandóságot.

A családpolitikai tervezés során különös jelentőséggel bír a családi állapot és a gyermekvállalás viszonya. A négyévente végzett Magyar Ifjúság Kutatás szerint 2012-ben az élettársi kapcsolatban élők 34%-ának volt gyermeke, szemben a házasságban élő fiatalok 71%-ával, míg 2016-ban az élettársi kapcsolatban élőknek már 46%-a, a házásoknak pedig 64%-a nevelt gyermeket. A gyermekvállalás későbbre halasztása elvileg nem befolyásolja a végleges gyermekszámot, amennyiben a körülmények nem változnak, ezzel szemben 2016-ban a válaszadók 77%-a nem akart (további) gyermeket vállalni a következő három évben, összevetve a 2008-as (19%) és a 2012-es (60%) értékekkel. (De akinek van már gyermeke, azoknak is csak 25%-a szeretne további gyermeket vállalni három éven belül.) A gyermekvállalás elutasításának okaiként a válaszadók 2016-ban legtöbbször az anyagiakat (41%), a lakáskörülményeket (31%), a gyermekneveléssel járó többlet feladatokat (21%), és a munkájukat (20%) jelölték meg. A helyzet összetettségére és szubjektivitására világít rá, hogy a válaszadók 34%-a „egyszerűen nem akar” további gyermeket.¹²

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) szabályozza a védelembe vett és veszélyeztetett kiskorúak törvényes gondoskodását. A fenti jogszabály 2013. évtől átrendezte a hatáskört, a gyermekek védelmében hozott intézkedések nagy része átkerült a kormányhivatalok hatáskörébe.

A gyermekek helyzetének elemzéséhez szükséges a Gyvt. szabályainak ismertetése.

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység.

A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint a Gyvt.-ben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják.

Igénybe vehető pénzbeli és természetbeni ellátások:

- a) a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény,
- b) a gyermekétkeztetés,
- c) a gyermektartásdíj megelőlegezése,
- d) az otthonteremtési támogatás.

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:

- a) a gyermekjóléti szolgáltatás,
- b) a gyermekek napközbeni ellátása,
- c) a gyermekek átmeneti gondozása.
- d) Biztos Kezdet Gyerekház.

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátások:

- a) az otthont nyújtó ellátás,
- b) az utógondozói ellátás,
- c) a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás.

A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések:

- a) a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása,
- b) a védelembe vétel,

¹² Magyar Nemzeti Felzárkóztatás Stratégia 2030.

- c) a családbafogadás,
- d) az ideiglenes hatályú elhelyezés,
- e) a nevelésbe vétel,
- f) a nevelési felügyelet elrendelése,
- g) az utógondozás elrendelése,
- h) az utógondozói ellátás elrendelése,
- i) a megelőző pártfogás elrendelése.

4.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

4.1. számú táblázat - Gyermekekori népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	36 702	42 111	78 813	46,57%	53,43%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			1 882	2,39%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	4 943	4 697	9 640	6,27%	5,96%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	995	990	1 985	1,26%	1,26%

Forrás: TeIR, 2018

4.1. számú táblázat - Gyermekekori népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint 2021.					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	35 469	40 585	76 054	46,64%	53,36%
0-2 évesek* (összes száma TS 008, aránya TS 009)			1 820	2,39%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	4 674	4 561	9 235	6,15%	6,00%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	1 074	953	2 027	1,41%	1,25%

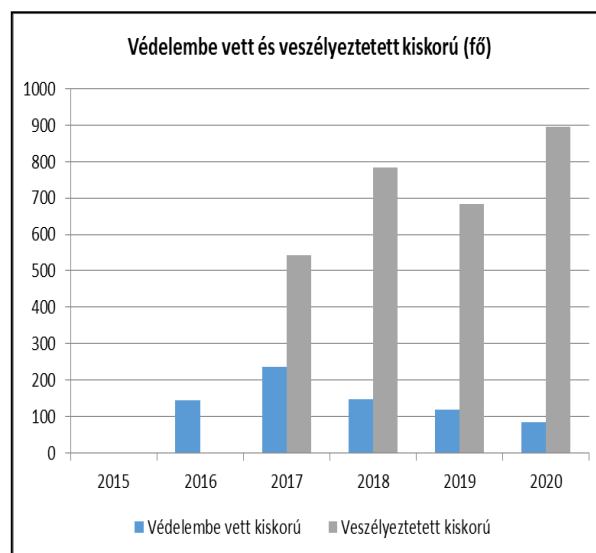
* a harmadik életévet be nem töltött gyermekek száma

Forrás: TeIR, KSH Tstar

- a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékkal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete;

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek		
Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma (TS 116)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma (TS 115)
	Fő	Fő
2015	na.	na.
2016	144	na.
2017	237	543
2018	147	783
2019	120	682
2020	85	896

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A veszélyeztetettség olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza (Gyvt. 5. § n) pont).

A védelembe vétel a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés. A kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében a gyermek védelembe vétele a gyermekjóléti szolgáltatás feladata. Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a gyámhatóság a gyermeket védelembe veszi.

Kerületünk gyermekvédelmi szakemberei elkötelezettek abban, hogy a problémák megoldása elsődlegesen a szülőkkel, gyermekkel való együttműködéssel lehetséges. Tekintettel arra, hogy speciális szolgáltatások (pszichológus, fejlesztőpedagógus, jogász) már az alapellátás során is rendelkezésre állnak, az esetek túlnyomó többségében a veszélyeztetettség hatósági intézkedés nélkül, a jelzőrendszer tagjainak illetve szakemberek bevonásával orvosolható.

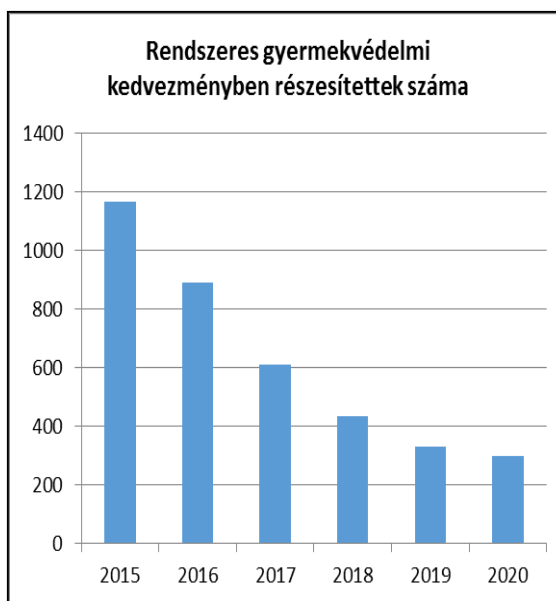
b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők

A Gyvt. értelmében a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult természetbeni (többek között a gyermekétkeztetés normatív kedvezményének, tankönyvtámogatásnak) kedvezmények igénybevételére.

Továbbá, ha a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság a tárgyév augusztus 1-jén, illetve a tárgyév november 1-jén fennáll, a tárgyév augusztus hónapjára, illetve a tárgyév november hónapjára tekintettel pénzügyi támogatásban részesül.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek	
Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek havi átlagos száma (TS 111)
	Fő
2015	1167
2016	892
2017	609
2018	435
2019	332
2020	300

Forrás: TeIR, KSH Tstar

c) a gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete;

Gyermekvédelmi ellátások (a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv. alapján) kerületünkben több juttatással is igyekszünk támogatni a gyermeket nevelő családokat:

Palota rendkívüli gyermekvédelmi támogatás

Erre a támogatásra az a személy jogosult, aki Budapest Főváros XV. kerületében bejelentett lakó- vagy tartózkodási hellyel rendelkezik, és életvitelszerűen is a Budapest XV. kerületben lakik, és

- kiskorú vagy nagykorúvá vált gyermeket nevel és
- családja időszakosan létfenntartási gondokkal küzd, vagy létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, és
- családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a 130.000 Ft-ot, és
- családja nem rendelkezik vagyonnal.

Elsősorban azok a családok részesülhetnek a támogatásban, akinek ellátásáról más módon nem lehet gondoskodni, illetve alkalmanként jelentkező többletkiadások – különösen betegség, gyermekékeztetése, iskoláztatása, ruházattal ellátása – miatt anyagi segítségre szorúlnak.

Palota gyermekékeztetési kedvezmény több formában jelenik meg.

A gyermekékeztetésre vonatkozó ingyenesség és kedvezmények külön kérelemre vehetők igénybe a bölcsődei, óvodai ellátásban, valamint iskolai képzésben résztvevő gyermekek számára. Nemcsak a tanév kezdetekor, hanem az év bármelyik szakában igényelhető a támogatás. További sajátossága a támogatásnak, hogy akár a szünidőre is igénybe vehető. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény mellett, az arra nem jogosultak számokra további kedvezményes étkezést biztosítunk.

a) Palota intézményi és szünidei kedvezmény:

1. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult, de ingyenes étkezésben nem részesülő gyermek.
2. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre nem jogosult, általános iskola 1-8. osztályába járó gyermek.

b) Palota szünidei gyermekétkeztetési kedvezmény:

3. A XV. kerületi önkormányzat által szervezett gyermektáborokban és nyári napközis táborban, illetve a nyári és évközi szünetekben szervezett iskolai felügyelet ideje alatt étkezést igénybe vevő, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő vagy nevelésbe vett gyermek, aki nem minősül hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetűnek.
4. A XV. kerületi önkormányzat által szervezett gyermektáborokban és nyári napközis táborban, illetve a nyári és évközi szünetekben szervezett iskolai felügyelet ideje alatt étkezést igénybe vevő gyermek, aki a Gyvt. szerinti normatív kedvezményre jogosult (pl.: három vagy több gyermekes család esetében; tartósan beteg-, sajátos nevelési igényű gyermek).

A támogatás mértéke:

- 1. esetben: 40% a kedvezmény mértéke
- 2. esetben:
 - a) családban 80.000 Ft/fő jövedelemhatárig 20% a kedvezmény mértéke.
 - b) egyedülálló szülő esetében 80.000 Ft/fő jövedelemhatárig 25% a kedvezmény mértéke.
- 3. esetben: (évközi szünet, nyári szünet, napi egyszeri étkezés) 100% a kedvezmény mértéke.
- 4. esetben:
 - iskolás gyermek (önkormányzati táborban napi ötszöri étkezés, nyári napközis táborban és iskolai felügyelet alatt napi háromszori étkezés, évközi szünetekben napi egyszeri étkezés) azt a Gyvt. szerinti normatív kedvezményt veheti igénybe, amire tanév során jogosult.
 - óvodás gyermek (önkormányzati táborban napi ötszöri étkezés) azt a Gyvt. szerinti normatív kedvezményt veheti igénybe, amire tanév során jogosult.

Egyéb önként vállalt ellátások

(Az Szt. 26. §- a szerint a települési önkormányzat képviselő-testülete a hatáskörébe tartozó pénzbeli ellátásokat kiegészítheti, és a szociálisan rászorultak részére - a rendeletében meghatározott módon és feltételek szerint - más pénzbeli támogatásokat is megállapíthat.)

Újszülöttek támogatása

Az újszülöttek támogatása két egymástól függetlenül igényelhető támogatásból áll: egy 25.000 Ft összegű ún. születési támogatásból és egy legfeljebb 25.000 Ft összegű ún. oltási támogatásból.

Az oltási támogatás Magyarországon törzskönyvezett védőoltások térítési díjához igényelhető és összege megegyezik a védőoltás bruttó vételárával, de legfeljebb 25.000 Ft.

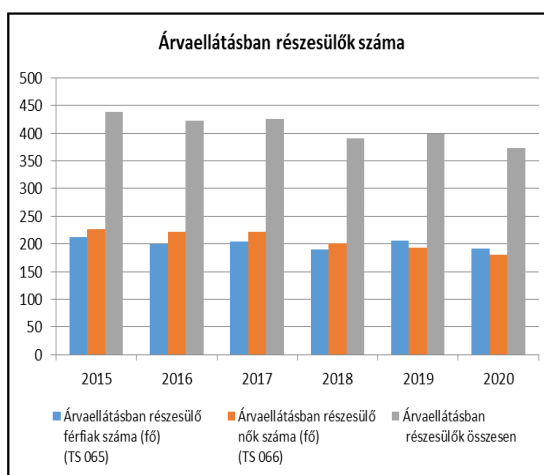
Palota iskolakezdési támogatás

Ez a támogatás a családok iskolakezdéssel kapcsolatos kiadásait hivatott csökkenteni, az a szülői felügyeletet gyakorló szülő vagy gyám lehet jogosult rá, akinek gyermeke egy köznevelési intézmény első, ötödik, illetve kilencedik évfolyamán kezdi meg a tanulmányait, a gyermekkel azonos bejelentett lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkezik és családjában az egy főre jutó nettó jövedelem összege nem haladja meg a

228.000 Ft-ot. Ezzel az egy alkalommal megállapítható, 25.000 Ft-os támogatással már élhetnek az alsó-, a felső-, illetve a középiskolai osztályt kezdő családok.

4.1.3. számú táblázat - Árvellátás			
Év	Árvellátásban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)	Árvellátásban részesülő nők száma (fő) (TS 066)	Árvellátásban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2015	213	226	439
2016	200	222	422
2017	204	222	426
2018	190	201	391
2019	206	193	399
2020	192	181	373

Forrás: TeIR

Tanulmányi ösztöndíjak

A tanulmányi ösztöndíjak részletszabályait a XV. kerületben élő vagy tanuló fiatalok önkormányzati elismeréséről és támogatásáról szóló Budapest Főváros XV. kerület Rákospalota, Pestújhely, Újpalota Önkormányzat Képviselő-testületének 14/2017. (VI. 8.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: Rendelet) tartalmazza.

„1. § E rendelet célja a Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat (a továbbiakban: Önkormányzat) közigazgatási területén az Észak-Pesti Tankerületi Központ által fenntartott köznevelési intézményben tanulói jogviszonnyal rendelkező fiatalok támogatása, valamint a XV. kerületben élő hátrányos szociális helyzetű fiatalok nappali tagozatos felsőoktatási tanulmányainak elősegítése.”

Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjrendszer

Ez a felsőoktatási szociális ösztöndíjrendszer, amely az esélyteremtés érdekében a hátrányos helyzetű fiatalok számára is elérhetővé kívánja tenni a felsőoktatásban való részvételt. Felépítése többszintű, pénzügyi fedezete 3 forrásból áll:

Települési önkormányzatok által nyújtott támogatás:

Az Ösztöndíjrendszer célja, hogy a szociális támogatási rendszerben azon a szinten történjen a döntéshozatal, ahol a legtöbb információval rendelkeznek a rászorultság elbírálásához. Ennek megfelelően a pályázatot a települési önkormányzatok írják ki és bírálják el.

Megyei/fővárosi önkormányzatok által nyújtott támogatás:

A megyei/fővárosi önkormányzatok tetszőleges összeggel kiegészíthetik a települési önkormányzat által támogatott pályázó számára megítélt, települési önkormányzati forrásból fedezendő ösztöndíj összegét.

Intézményi támogatás:

A Kulturális és Innovációs Minisztérium a települési (és a megyei) önkormányzat által megállapított támogatási összeget az önkormányzati támogatással megegyező mértékben kiegészíti.

Az Önkormányzat 2022-ben hetedik alkalommal csatlakozott a Bursa Hungarica Ösztöndíjrendszerhez.

- A 2017. évi fordulóban összesen 19 pályázat érkezett, valamennyi az „A” típusú pályázati felhívásra. A 19 pályázóból 17 pályázó nyerte el a támogatást, részükre mindösszesen 850.000 Ft került kifizetésre.
- A 2018. évi fordulóban összesen 25 pályázat érkezett, szintén valamennyi az „A” típusú pályázati felhívásra. A 25 pályázóból 19 pályázó nyerte el a támogatást, részükre mindösszesen 950.000 Ft került kifizetésre.
- A 2019. évi fordulóban összesen 24 pályázat érkezett, szintén valamennyi az „A” típusú pályázati felhívásra. A 24 pályázóból 18 nyerte el a támogatást, így részükre mindösszesen 900.000 Ft került kifizetésre.
- A 2020. évi fordulóban összesen 14 pályázat érkezett, 13 az „A” típusú, 1 pedig a „B” típusú pályázati felhívásra. A 14 pályázóból 12 nyerte el a támogatást (mind „A” típusú pályázó), így részükre mindösszesen 600.000 Ft került kifizetésre.
- A 2021. évi fordulóban mindösszesen 22 pályázat érkezett, 21 az „A” típusú, 1 pedig a „B” típusú pályázati felhívásra. A 22 pályázóból 21 nyerte el a támogatást (20 „A” típusú és 1 „B” típusú pályázó), így részükre mindösszesen 1.025.000 Ft került kifizetésre.
- A 2022. évi fordulóban mindösszesen 19 „A” típusú pályázat érkezett a pályázati felhívásra. A 19 pályázóból 18 nyerte el a támogatást, így részükre mindösszesen 900.000 Ft került kifizetésre.

A Pallasz Athéné-díj és a Halley-díj

Ezeket a díjakat azok az 5-8. évfolyamon és a 9-13. évfolyamon tanuló diákok kaphatják meg, akik az Önkormányzat közigazgatási területén az Észak-Pesti Tankerületi Központ által fenntartott általános iskolában, gimnáziumban, szakgimnáziumban, szakközépiskolában, szakiskolában (a továbbiakban: Intézmény) tanulói jogviszonnyal, és az Önkormányzat közigazgatási területén az ösztöndíjra való jelölés határidejének utolsó napjától számított legalább egy éve bejelentett lakó- vagy tartózkodási hellyel rendelkeznek, emellett életvitelszerűen is Budapest Főváros XV. kerületében laknak.

Pallasz Athéné-díj

Pallasz Athéné-díjban a nappali tagozaton kiemelkedő tanulmányi eredményeket elérő tanulók részesülhetnek. Kiemelkedő tanulmányi eredménynek az 5-8. évfolyamon a legalább 4,8 tizedes, 9-13. évfolyamon a legalább 4,7 tizedes tanulmányi átlag minősül.

Az Intézmény évfolyamonként egy, ha az évfolyamon három vagy több osztály működik, két tanulót jelölhet a Pallasz Athéné-díjra. A díjazott tanulók 100.000 Ft egy összegben kifizetendő ösztöndíjban részesülnek.

Halley-díj

Halley-díjban a nappali tagozaton kimagasló tanulmányi eredmény javulást elérő tanulók részesülhetnek. Kimagasló tanulmányi eredmény javulásnak a legalább 0,3 tizedes, vagy annál nagyobb mértékű tanulmányi átlag javulás minősül.

Az Önkormányzat a Halley-díj esetében 50.000 Ft egy összegben kifizetendő ösztöndíjban részesíti a tanulókat. A Rendelet 15. § (3) bekezdése alapján az Önkormányzat a díjakat ünnepélyes keretek között adja át a díjazottaknak.

A Pallasz Athéné-díj és a Halley-díj 2022-ben már ötödik alkalommal kerülnek átadásra.

- 2018-ban a Pallasz Athénéé-díjat összesen 51 tanuló, a Halley-díjat pedig 121 tanuló nyerte el, így mindösszesen 172 tanuló részesült tanulmányi ösztöndíjban.
- 2019-ben a Pallasz Athénéé-díjat összesen 47 tanuló, a Halley-díjat pedig 62 tanuló nyerte el, így mindösszesen 109 tanuló részesült tanulmányi ösztöndíjban,
- 2020-ban a Pallasz Athénéé-díjat összesen 59 tanuló, a Halley-díjat pedig 220 tanuló nyerte el, így mindösszesen 279 tanuló részesült tanulmányi ösztöndíjban.
- 2021-ben a Pallasz Athénéé díjat összesen 60 tanuló, a Halley-díjat pedig 137 tanuló nyerte el, így mindösszesen 197 tanuló részesült tanulmányi ösztöndíjban.
- 2022-ben a Pallasz Athénéé díjat összesen 51 tanuló, a Halley-díjat pedig 54 tanuló nyerte el, így mindösszesen 105 tanuló részesült tanulmányi ösztöndíjban.

„Élen a tanulásban, élen a sportban”

A pályázat célja a kerületi önkormányzat nevelési-oktatási intézményeiben tanuló, vagy a kerületben élő, kiemelkedő tanulmányi és sport eredményt elért fiatalok díjazása. Azok a XV. kerületben élő vagy itt tanuló, 5-13. évfolyamos sportoló diákok pályázhatnak a címre, akiknek tanulmányi eredménye az oktatási év végén 5-8. évfolyamon legalább 4.7, 9-13. évfolyamon legalább 4.5 volt, valamint

- budapesti diákolimpia első helyezés;
- országos diákolimpia első helyezés;
- sportági szakszövetségi versenyrendszer országos verseny első három helyezés;
- nemzetközi verseny (Olimpia, Paralimpia, felnőtt és korosztályos Világbajnokság, Európa-bajnokság első hat helyezés, sportági szakszövetségi versenyrendszer nemzetközi verseny első három helyezés).

sporteredménnyel rendelkeznek.

A 2022-ben minden pályázó fiatal díjazásban részesül, aki a pályázati felhívásban meghatározott kritériumoknak megfelel, és érvényes pályázatot nyújt be. Az „Élen a tanulásban, élen a sportban” pályázaton nyertes tanulók emlékplakett tárgyjutalomban, valamint egyszeri pénzbeli támogatásban részesülnek.

A támogatás összege 2022-ben a kiírás szerint, a beérkezett pályázatok számától függően:

- általános iskolás (5-8. évfolyam) díjazottak esetében egyszeri maximum 40.000 (azaz negyvenezer) forint;
- középiskolás (9-13. évfolyam) díjazottak esetében egyszeri maximum 50.000 (azaz ötvenezer) forint.

A pályázat nyertesei – a járványhelyzet alakulásának függvényében - ünnepélyes díjátadó keretén belül vehetik át az elismeréseket.

d) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete;

Kerületünkben sok vietnámi, kínai állampolgárságú gyermek él, akik kerületi bölcsődékbe, óvodákba és iskolába járnak, ahová megfelelően integrálódnak. Új helyzetet teremtett az orosz-ukrán háború miatt menedékesként érkező ukrán állampolgárok. Gyermekeiket szeretettel fogadtuk intézményeinkben.

e) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyerekek jellemzői.

Nem rendelkezünk adattal, adatgyűjtés nem történt.

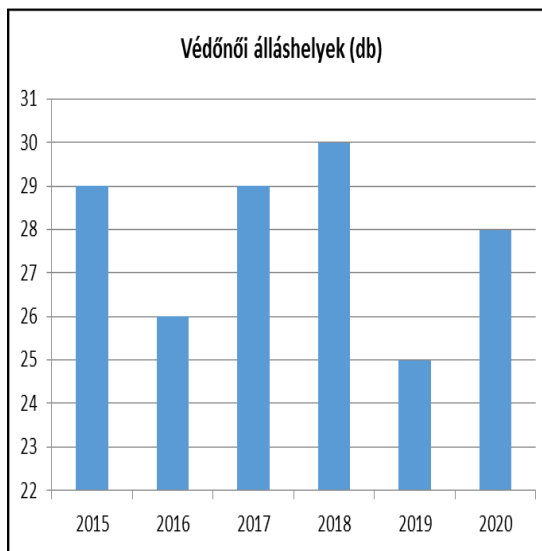
4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

A XV. kerületben nincs szegregátum.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	Fő	Fő
2015	29	2 301	79
2016	26	2 587	100
2017	29	2 607	90
2018	30	2 523	84
2019	25	2 456	98
2020	28	2 378	85

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A területi védőnő a jogszabályokban előírt feladatait a mindenkor érvényes védőnői utcajegyzék alapján, egy földrajzilag meghatározott területen látja el. Preventív tevékenységét az ellátási területén (állandó vagy ideiglenes) lakcímmel rendelkező személyek gondozásán túl, a körzetében jogszerűen tartózkodó azon személyeknél is végzi, akik az ellátás iránti igényüket a védőnőnél bejelentik. A területi védőnő nem választható.¹³

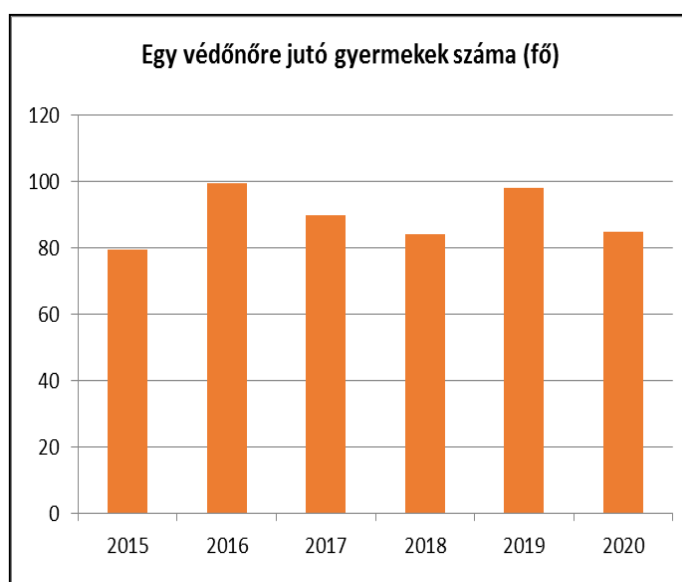
Feladatok:

- nővédelem,
- a várandós anyák gondozása,
- a gyermekágyas időszakban segítségnyújtás és tanácsadás az egészségi állapottal, az életmóddal, szoptatással, valamint a családtervezéssel kapcsolatban,
- a 0-6 éves korú gyermekek gondozása,
- az óvodában a védőnői feladatok végzése,
- az oktatási intézménybe nem járó, otthon gondozott, tanköteles korú gyermek gondozása.

Tevekenységek:

- a fenntartó által biztosított tanácsadó helyiségben, azaz az Egészséges Tanácsadóknban,
- a családok otthonában,
- a nevelési-oktatási intézményben,
- a közösségi programokra alkalmas helyszíneken végzi.

¹³ 49/2004. (V. 21.) ESzCsM rendelet a területi védőnői ellátásról

Forrás: TeIR

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő
2015	0	41	16	5 759
2016	0	40	16	5 782
2017	0	40	15	5 673
2018	0	40	15	n.a.
2019	0	40	15	n.a.
2020	0	40	14	n.a.

Forrás: TeIR

A XV. kerületi gyermekorvosok az Önkormányzattal kötött feladatellátási szerződés keretén belül látják el feladataikat 4 telephelyen (Rákos út 77/B, Órjárt u. 4., Sződliget u 26., Zsókavár u. 44-46.). A gyermekorvosi ügyeletet szerződés alapján, a Heim Pál Gyermekkorház látja el.

A gyermek fogászati ellátás 1158 Bp. Hősök útja 3. sz. alatti telephelyen történik. A fogászati alapellátást 0-18 életév között lehet igénybe venni. Jelenleg 5 fogorvos és 4 asszisztens látja el a korosztályt, ez a létszám fedi a fogszabályozással kapcsolatos rendelésen dolgozókat is.

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A sajátos nevelési igényű gyermekek korai fejlesztése, a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013 (II.26) EMMI rendelet 4.§ (3) pontja szabályozza, mely szerint, ha a gyermek bölcsődei nevelésben, gyermekotthoni ellátásban, fogyatékosok nappali intézményében, fogyatékosok ápoló-gondozó bentlakásos intézményében intézményi ellátásban részesül, a korai fejlesztést és gondozást - amennyiben a feladat ellátásához szükséges feltételek biztosítottak - az

intézményben kell ellátni. A pedagógiai szakszolgálati intézmény a tanácsadást a szülőn kívül a feladatellátási hely adott gyermekkel foglalkozó szakalkalmazottal részére is biztosítja.

A sajátos nevelési igényű gyermekek korai fejlesztése, fejlesztő felkészítése a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 97. § (5) bekezdés szerint – 2013. január 1-ig folyhatott bölcsődei nevelés-gondozás keretein belül. Ennek értelmében 2013. január 1-től a bölcsőde a sajátos nevelési igényű gyermekek rehabilitációját és rehabilitációját nem, kizárólag nevelés-gondozását végezheti.

Az **Egyesített Bölcsődékben** 18 férőhely áll rendelkezésre a sajátos nevelést igénylő gyermekek számára 6 éves korig. A Nádastó parki Idevár Bölcsőde nyújt lehetőséget a szociális rehabilitációra, egy másfajta ingergazdag környezet megismerésére, nagyobb fokú önállósodásra. Az integrált fejlesztés, gondozás az egészséges gyermekek esetében a másság elfogadását és a toleranciát fejleszti, a szülők számára lehetővé teszi a munkavállalást, csökkenti a kirekesztettség érzését, tanácsot ad a sajátos igényű gyermek neveléséhez. 2021-ben összességében 31 gyermek igényelt sajátos ellátást, kiemelt figyelmet. Ez a létszám az előző évhez képest emelkedést mutat. Az egyéni foglalkozások mellett csoportfoglalkozások keretében történt a gyermekek fejlesztése, melyeken az ép fejlődésmentű gyermekek biztosítják a húzóerőt. Biztosított a TSMT (tervezett szenzomotoros tréning), a kognitív fejlesztés és a zenei foglalkozás heti rendszerességgel, továbbá kutyaterápiát tudunk biztosítani heti egy alkalommal.

A kerületi önkormányzati **óvodai intézményhálózat** 3 intézményből, összesen 19 telephelyből áll, melynek összes kapacitása a 2021/2022-es nevelési évben 2.270 fő. Az elmúlt években észrevehetően, nő a BTM-es és SNI gyermekek létszáma (főleg az autizmus spektrumzavar és beszédfigyelmetlenség).

2020 óta mindhárom összevont óvodában gyógypedagógusok látják el a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátását. A növekvő igénybevétel miatt pedagógiai asszisztensekkel próbálják megoldani a BTM, BTMN gyermekek fejlesztését, részképesség hiány fejlesztését, felzárkóztatását, de az óvónőhiány miatt sajnos ezekkel a dolgozókkal pótoljuk az óvodapedagógusokat is.

a) gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások;

Az alapszolgáltatást biztosító **Újpalotai Család- és Gyermekjóléti Központnak** rendkívül összetett feladatot kell ellátnia, fő tevékenysége, hogy a szociális és/vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújt szolgáltatásokat. A gyermekjóléti szolgáltatás olyan, a gyermek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését.

A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a gyerekes családok gondjaival való szakszerű foglalkozás a szociális segítő munka eszközeivel. A Család- és Gyermekjóléti Központban élő, gondokkal küszködő családok 60-70%-át a gyerekekkel foglalkozó szakemberek (jelzőrendszeri tagok) küldik, a többiek önként keresik meg a szolgáltatót. A járványveszély elkerülése érdekében hozott óvintézkedések döntően befolyásolták a jelzőrendszer működését is. Míg 2020-ig megelőzően az oktatási intézményektől érkezett a jelzések majdnem fele, 2021-ben is az óvodáktól, iskoláktól és az egészségügyi ellátórendszer tagjaitól egyforma arányban kaptak bejelentéseket. A jogszabályi változások vitathatatlan érdeme, hogy kiemelt szerepet kapnak a

megelőzésre és a veszélyeztetettség felismerésére irányuló tevékenységek. Ennek legmarkánsabb példája a jelzőrendszer működtetése. Az önálló státuszban tevékenykedő ún. jelzőrendszeri koordinátor feladata lett a jelzőrendszer tagjaival (egészségügyi, nevelési-oktatási intézmények, társintézmények, hatóságok) való folyamatos együttműködés.

A leggyakrabban előforduló problémák:

Az anyagi jellegűek közül a lakhatási, megélhetési problémák vannak túlsúlyban (lakhatás elvesztésétől való reális félelem, kilakoltatás veszélye, magas hitel-, rezsihátralék, albrétetel kifizetésének nehézségei, munkanélküliség, napi megélhetési gondok).

A gyerekek magatartási, viselkedési problémái, tanulási nehézségei háttérben gyakori a család labilis érzelmi működése, a szülők depresszív életszemlélete, kiábrándultsága. A hagyományos családmódellet felbomlása olyan bizonytalansági tényező, amely sokféle családi konfliktust, belső diszharmóniát eredményezhet. Ezek a jelenségek a családok felnőtt tagjai számára is megterhelőek, de a gyerekek még inkább megszenvedik e gondokat. Egyre több olyan családdal találkoznak, amelyben valamelyik családtag (szülő vagy gyerek) komoly mentális nehézségekkel küzd. A felnőtt, pszichiátriai betegséggel küzdők esetében nagyon komoly gondot jelent a gyógykezelés önkéntes igénybevétele. A szülők többségének ugyanis nincsen betegségelátása.

A kamaszok szabadidő-eltöltési, szórakozási szokásaival összefüggésben gyakran találkoznak a deviancia különböző formáival. 2009 második felétől vált gyakorlattá, hogy a gyermekkorú, vagy fiatalkorú bűnelkövetéséről tájékoztatást kapnak. Ezek egy része a rendőrségtől jövő jelzés, más jelzőrendszeri tag jelzéséből vagy a család elmondásából kiderülő bűncselekmény. A bűncselekményt elkövető fiatalkorú elkövető ügyébe mindenképpen bekapcsolódó pártfogó felügyelővel rendszeres és kiegyensúlyozott az együttműködésük. A bűncselekményeknek kliensgyerekeik nem csupán elkövetőik, hanem gyakran áldozataik. Ezeket a problémákat a szociális munkásoknak különösen azért volt nehéz kezelni, mert gyermekkorú elkövető esetén nyomozás sincs, amely során bebizonyosodna az elkövetés ténye, így nehéz a gyerekekkel felelősségéről beszélni a gondozás során, fiatalkorú elkövető esetén pedig legalapvetőbb gondjuk az információhiány, nem tudják, hol tart a nyomozás, és mik a következmények.

Fióka Család- és Gyermekjóléti Központ

A Fióka tevékenységének célja elsődlegesen a gyermek családban nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése, feladata ennek érdekében a gyermek igényeinek és szükségleteinek megfelelő önálló egyéni és csoportos speciális szolgáltatásokat, programokat nyújtani. A gyermekvédelmi hatósági eljárásokban közreműködő szakemberek segítséget nyújtanak a kiskorú gyermeket nevelő család tagjainak, mindenkor szem előtt tartva a család autonómiáját, ugyanakkor érvényre juttatva a családban nevelkedő gyermekek minden felett álló érdekét. Kiemelt feladat a védelembe vett, a családból ideiglenes hatállyal kiemelt, vagy nevelésbe vett gyermek családba történő visszahelyezésének elősegítése, valamint átmeneti vagy tartós nevelésből kikerült gyermek vagy fiatal felnőtt utógondozásának biztosítása, illetve annak elősegítése.

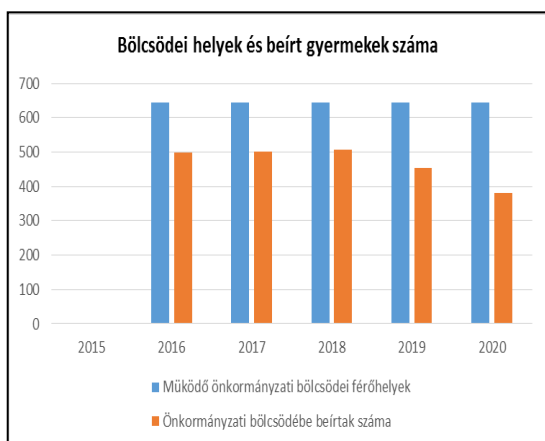
b) gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás;

A bölcsőde olyan szolgáltató intézmény, amely az alapellátás keretében alaptevékenységként napközbeni ellátást nyújt a gyermekek számára. A bölcsőde a családban nevelkedő 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését biztosító intézmény. Ha a gyermek a 3. évet betöltötte, de testi, vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, a 4. évének betöltését követő augusztus 31-ig nevelhető és gondozható a

bölcsődében. A bölcsőde feladata a 3 éven aluli gyermekek gondozása-nevelése, harmonikus testi-lelki fejlődésének segítése az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével.

A családban nevelkedő gyermekek napközbeni gondozását, nevelését ellátó intézményként működő Egyesített Bölcsődék 6 tagintézményben látja el a gyermekeket.

4.3.3. a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2015		
2016	644	498
2017	644	502
2018	644	506
2019	644	453
2020	644	382

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

c) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások;

Aranyhíd Gyermekek vagy a Családok Átmeneti Otthonában történő elhelyezés. Egyéb anyagi, természetbeni pszichológiai segítségnyújtás.

d) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés;

Önkormányzati szervezésben minden évben elindítjuk táborainkat (Bernecebaráti, Siófok), továbbá július és augusztus hónapokban a kerületi gyermekek számára biztosítjuk a részvételt a napközis táborunkba.

e) gyermekétkeztetés (intézményi, hétfégi, szünidei)

Az Önkormányzat kötelező feladatai közé tartozik a közétkezés megszervezése, lebonyolítása. Az étkeztetést egyrészt az önkormányzati fenntartású Gazdasági Működtetési Központ főzőkonyhái, másrészt a Kórház és Menza Zrt. biztosítja.

Az intézményi étkeztetésen kívül a szünidei étkeztetést minden évben biztosítjuk a nyári táborainkban, illetve a Pajtás étteremben. Hétvégén, ünnepnapokon nem működik a közétkeztetést.

Jogcím az 5/2015. (II. 5.)ök. rendelet alapján	2020. év/fő	2021. év/fő	2020. év (Ft)	2021. év (Ft)
<i>Intézményi gyermekétkeztetési kedvezmény: rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult, de ingyenes étkezésben nem részesülő gyermek esetén 40%-os kedvezmény</i>	-	-	-	-
<i>Intézményi gyermekétkeztetési kedvezmény: az egyéb jogcímen étkezési térítési díjkedvezményben nem részesülő 1-8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban résztvevő tanuló családjában az 1 főre jutó havi jövedelem a 80.000 Ft-ot nem haladja meg akkor a gyermek 20%-os kedvezményre jogosult</i>	16	12	111.989	102.237
<i>Intézményi gyermekétkeztetési kedvezmény: az egyéb jogcímen étkezési térítési díjkedvezményben nem részesülő 1-8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban résztvevő tanuló családjában az 1 főre jutó havi jövedelem a 80.000 Ft-ot nem haladja meg akkor a gyermek 25%-os kedvezményre jogosult. (egyedülálló szülő)</i>	22	15	149.729	189.493
<i>Palota szünidei gyermekétkeztetési kedvezmény: évközi szünetekben és nyári szünetben, gyermektáborokban és iskolai felügyelet esetén biztosított kedvezmény – iskolás gyermekek esetében</i>	-	-	-	-
ingyenesen veheti igénybe a napi egyszeri déli meleg főétkeztést, amennyiben rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül vagy nevelésbe vették, és nem minősül hátrányos illetve halmozottan hátrányos helyzetűnek	4	12	75.200	152.490
ugyanazt a Gyvt. szerinti normatív és a (2)-(3) bekezdések szerinti kedvezményt veheti igénybe, amire a tanév során jogosult az önkormányzat által fenntartott gyermektáborokban napi ötszöri étkezéshez	-	-	-	-
ugyanazt a Gyvt. szerinti normatív és a (2)-(3) bekezdések szerinti kedvezményt veheti igénybe, amire a tanév során jogosult az önkormányzati nyári napközis táborban és az iskolai felügyelet ideje alatt napi háromszöri étkezéshez	61	55	657.844	586.389
ugyanazt a Gyvt. szerinti normatív és a (2)-(3) bekezdések szerinti kedvezményt veheti igénybe, amire a tanév során jogosult az évközi szünetekben az iskolai felügyeleten kívül napi egyszeri meleg főétkezéshez	-	6	-	4.692
<i>Palota szünidei gyermekétkeztetési kedvezmény: - óvodás gyermekek esetében önkormányzat által fenntartott gyermektáborokban napi ötszöri étkezéshez</i>	-	-	-	-
Összesen:		100	994.762	1.035.301

Forrás: Önkormányzati adatok

f) eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok;

Az Önkormányzat nem tesz különbséget az eltérő kultúrájú vagy hátrányos és nem hátrányos helyzetű csoportok közötti programszervezéskor. Az integrációt részesítjük előnyben a táborok vagy egyéb programok szervezéskor.

g) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

A szolgáltatások biztosításakor nem volt tapasztalható az egyenlő bánásmód követelményének megsértése. Panasz, észrevétel nem érkezett.

h) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül.

A Fióka Család- és Gyermekjóléti Központ esetében a hátránykompenzáló szolgáltatások nagyban hozzájárulnak a hátrányos helyzetbe került gyermekek és szüleik szociális helyzetének javulásához, ami információnyújtásból, hivatalos ügyek intézésében való közreműködésből, tanácsadásból, közvetítésből, elhelyezési és felülvizsgálati tárgyalásokon való részvételből, szociális válsághelyzetben lévő várandós anyák gondozásából, családok átmeneti otthonából, átmeneti nevelésből és eseti gondozásból áll. A rászorulóknak számára továbbá azonnali segítségként étkezési utalványt biztosítunk. Karácsonyi ünnep közeledtével 350 élelmiszercsomag kiosztásáról gondoskodunk. Az óvodáskorú gyermekek részére minden évben színházi programot szervezünk. Az először óvodába lépő és iskolába készülő óvodások részére könyvet ajándékozunk.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei;

4.4. a) 1.számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek			
Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 092)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekeken belül (TS 093)
	Fő	Fő	%
2015	2168	71	3,30%
2016	2157	49	2,30%
2017	2122	35	1,70%
2018	2106	20	1,00%
2019	2108	12	0,60%
2020	2033	24	1,20%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az óvodai telephelyeken fejlesztő pedagógus, pszichológus segíti az SNI-s, BTM-es gyermekek szakszerű fejlesztését.

2020. szeptember 01-je óta a kerület mindhárom összevont óvodája ellátja az autizmus spektrumzavarral élő óvodás gyermekek nevelését, fejlesztését, ezáltal az - évről-évre emelkedő számú - sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása lényegesen kiegyensúlyozottabbá vált a régiók között, így szükségszerűnek látjuk a jelenlegi jó gyakorlat folytatását, továbbfejlesztését.

A kerületi óvodák eszközellátottsága - az SNI, BTMN, HH és HHH gyermekek tekintetében is - rengeteget fejlődött. A következő időszakban a jelenlegi fejlődési tendencia megtartása a cél.

Az **Észak-Pesti Tankerületi Központ** (a továbbiakban: Központ) fenntartásában lévő iskolákban is külön fejlesztő pedagógus foglalkozik a speciális igényű gyermekekkel. Más településen/kerületben található fejlesztőprogramokra tömegközlekedéssel könnyen el lehet jutni.

Az Központhoz tartozó **12 köznevelési intézménybe** jelenleg 4 876 tanuló jár, összesen 199 osztályba. A gyermeklétszám évről évre csökkenő tendenciát mutat. A sajátos nevelési igényű gyerekek száma az összes tanuló gyermek 4 %-a, (222 gyermek) a beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő gyerekek száma 11,5%, (560 gyermek).

A Központ szorosan együttműködik a Polgármesteri Hivatal Népjólét és Intézményfelügyeleti Főosztályával, valamint jó a munkakapcsolat a Tankerületi Tanács és a mellette működő Antiszegregációs Munkacsoport között. A Központ 2020-ban elkészítette a helyi esélyegyenlőségi intézkedési tervet az oktatási hivataltól kapott adatok alapján készült helyzetelemzés eredményeképpen. Ebben az intézkedési tervben négy kerületi iskola szerepel, amelyek mutatóiban (úgy mint: kompetenciamérés eredményei, lemorzsolódás, továbbtanulás, hiányzás) nem érték el a meghatározott szintet.

A 4 érintett iskola: a Czabán Általános Iskola, a Kontyfa Általános Iskola és Gimnázium, a Pestújhelyi Általános Iskola és a Szent Korona Általános Iskola. Egy iskola esetében mind a 4 mutató, a többi esetében két mutató marad el az elvárttól. Ezek az érintett intézmények 3 éves tervet készítettek arra vonatkozóan, hogy mutatóikat milyen tevékenységekkel, intézkedésekkel kívánják javítani.

A Tankerület többek között fejlesztőpedagógusok, gyógypedagógusok bevonásával, utazóhálózat fejlesztésével, módszertani képzések szervezésével segíti az iskolák eredményességét. Fontos

feladatának tekinti a sajátos nevelési igényű, együtt nevelhető gyermekek kapcsán a pedagógusok részéről jelentkező módszertani hiányok pótlását; továbbképzések szervezését.

A szegregáltan nevelhető kerületi gyermekek ellátását jelenleg részben a Salkaházi Sára Katolikus Iskolába, részben a XVI. kerületben lévő Göllesz Viktor Óvoda, Általános Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény végzi.

A Tankerület rövid távú céljai között szerepel, hogy a szegregáltan nevelhető gyermekek kerületben történő oktatása, fejlesztése érdekében helyi tagintézmény kialakítására kerül sor, ami könnyebbé tenné a kerületben élő családok számára az iskolába történő napi utazást.

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók			
Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095)
	Fő	Fő	%
2015	4 607	286	6,20%
2016	4 554	205	4,50%
2017	4 483	147	3,30%
2018	4 387	124	2,80%
2019	4 286	100	2,30%
2020	4 277	93	2,20%

Év	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma (TS 096)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül (TS 097)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (TS 098)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya a tanuló számához viszonyítva (TS 099)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma (TS 100)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül (TS 101)
	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2015	88	-	n.a.	-	n.a.	-
2016	49	11,30%	24	17,80%	10	2,30%
2017	14	3,20%	21	15,20%	5	1,10%
2018	7	1,70%	21	15,90%	3	0,70%
2019	24	5,80%	0	0,90%	0	0,00%
2020	8	-	1	-	n.a.	-

Forrás: TeIR

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet		
Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)
	fő	fő
2015	131	148
2016	278	115
2017	161	73
2018	227	41
2019	161	19
2020	180	15

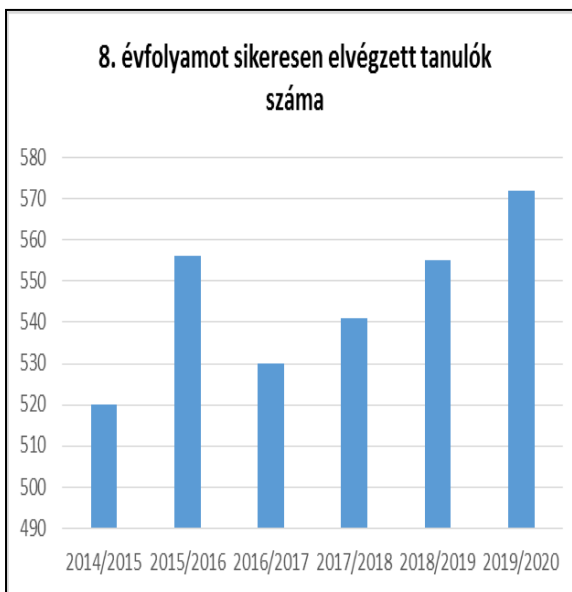
Forrás: TeIR

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai								
Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086)	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2015	1880	103	2599	23	2168	0	0	n.a.
2016	1852	103	2621	23	2157	0	0	n.a.
2017	1914	102	2484	23	2122	0	0	n.a.
2018	1891	100	2438	22	2106	0	0	n.a.
2019	1903	101	2459	23	2108	0	0	n.a.
2020	1838	99	2415	23	2033	0	0	n.a.

4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek					
Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2014/2015	7	213	13	22	4,70%
2015/2016	9	213	13	21	4,40%
2016/2017	9	211	13	21	5,40%
2017/2018	9	200	13	22	5,00%
2018/2019	7	194	14	22	5,60%
2019/2020	5	190	14	23	n.a.

4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban	
Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	Fő
2014/2015	520
2015/2016	556
2016/2017	530
2017/2018	541
2018/2019	555
2019/2020	572

Forrás: TeIR

XV. kerületi alap- és középfokú intézmények kihasználtsági adatai 2022. év

XV. kerületi alap- és középfokú oktatási intézmények	Iskola befogadó képessége /fő *	Kihasználtság %-ban	Iskolai tanuló létszám **	Iskolai osztályok száma **	Sajátos nevelési igényű tanulók száma **	Nemzetiségi osztályok száma **	Nemzetiségi osztályban tanulók száma **	Fő munkaviszony keretében foglalkoztatott pedagógusok száma ***	Pedagógiai munkát segítő alkalmazottak száma ***
Budapest XV. Kerületi Dózsa György Gimnázium és Táncművészeti Szakgimnázium	1025	63%	647	24	3	0	0	70	4
Budapest XV. Kerületi Károly Róbert Általános Iskola	646	50%	326	16	23	0	0	32	4
Budapest XV. Kerületi Kossuth Lajos Általános Iskola	576	59%	342	15	21	8	117	31	4
Budapest XV. Kerületi László Gyula Gimnázium és Általános Iskola	1100	80%	878	32	24	0	0	67	5
Czabán Általános Iskola	370	32%	120	6	18	0	0	15	5
Hartyán Általános Iskola	840	76%	635	26	24	8	158	54	5
Kolozsvár Utcai Általános Iskola	434	97%	419	16	16	0	0	39	7
Kontyfa Általános Iskola és Gimnázium	840	47%	396	17	41	0	0	39	6
Magyar-Kínai Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Gimnázium	840	61%	516	20	1	0	0	43	5
Pestújhelyi Általános Iskola	300	86%	257	12	29	0	0	22	3
Szent Korona Általános Iskola	612	56%	340	15	22	0	0	31	5
Budapest XV. Kerületi Hubay Jenő Zeneiskola Alapfokú Művészeti Iskola	1100	77%	842	0	0	0	0	64	4

Forrás: Észak-Pesti Tankerületi Központ

MAGYARÁZAT

* szakmai alapidokumentum alapján

** 2022.október 1-i statisztika alapján

*** teljes- vagy részmunkaidős közalkalmazotti jogviszonyban foglalkoztatott pedagógusok száma

*** teljes- vagy részmunkaidős közalkalmazotti jogviszonyban foglalkoztatott pedagógiai munkát segítő alkalmazottak száma

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek;

A XV. kerületben nem tapasztalható. Nincs tudomásunk róla.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések;

A 2021/2022-es tanévben valódi mérőszámok számító változás következett be a Magyarország pedagógiai mérési rendszerében. Korábban az országos mérések rendszere a szövegértési képességet, a matematikai eszköztudást, valamint az idegen-, illetve célnyelven nyújtott tanulói teljesítményt vizsgálta. A változás két szempontból is jelentős volt. Egyfelől a rendszer kiegészült a természettudomány kompetenciaterülettel, másfelől teljes mértékben átköltözött a digitális médiumra, azaz az országos méréseket a tanulóknak online felületen kell teljesíteniük. A mérések értékelése központilag történik.

A 2022/2023-es tanévben a mérésben részt vevő évfolyamok köre bővül, a 6. és 8. évfolyam mellett:

- a 4. és 5. évfolyamon is vizsgálja a tanulók szövegértési képességét és matematikai eszköztudását,
- a 7. évfolyamon is vizsgálja a tanulók szövegértési képességét, matematikai eszköztudását és természettudományos műveltségét.

A 2022-es mérések után a fenntartói, iskolai és feladatellátási helyi és tanulói jelentésekben a matematika és szövegértés mellett a természettudomány és nyelvi mérés eredményeiről is visszajelzés készül.

A tesztek célja annak felmérése, hogy a tanulók milyen mértékben képesek matematikai eszköztudásukat és szövegértési képességeiket és természettudományos műveltségüket a tanulmányaik során és a hétköznapijokban alkalmazni.

A XV. kerületi általános iskolák közül a Károly Róbert Általános Iskola és a Magyar-Kínai Kéttanítási Nyelvű Általános Iskola és Gimnázium

f) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások.

A Fióka Család- és Gyermejjóléti Központ tevékenységének célja elsődlegesen a gyermek családban nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése, feladata ennek érdekében a gyermek igényeinek és szükségleteinek megfelelő önálló egyéni és csoportos speciális szolgáltatásokat, programokat nyújtani. A gyermekvédelmi hatósági eljárásokban közreműködő szakemberek segítséget nyújtanak a kiskorú gyermeket nevelő család tagjainak, mindenkor szem előtt tartva a család autonómiáját, ugyanakkor érvényre juttatva a családban nevelkedő gyermekek minden felett álló érdekét. Kiemelt feladat a védelemben vett, a családból ideiglenes hatállyal kiemelt, vagy nevelésbe vett gyermek családba történő visszahelyezésének elősegítése, valamint átmeneti vagy tartós nevelésből kikerült gyermek vagy fiatal felnőtt utógondozásának biztosítása, illetve annak elősegítése.

4.4.6. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások				
Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma (TS 112)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2015	nincs ilyen a kerületben	nincs ilyen a kerületben	n.a.	n.a.
2016			1572	n.a.
2017			1996	295
2018			2190	236
2019			2010	126
2020			2097	77

Forrás: TeIR, önkormányzati adatok

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

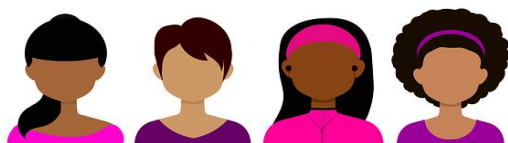
A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A kerületi demográfiai mutatók szerint csökken a gyermekek létszáma.	A gyermekvédelmi intézményhálózat átalakítása.
Sok a veszélyeztetett, mentális problémákkal küzdő gyermekek a kerületben.	A gyermekek esélyegyenlőségének fenntartása érdekében a jelzőrendszer tagjaival évente több alkalommal munkaértekezlet tartása. Gyermek pszichiátriai rendelő létrehozása.
Gyermekvédelmi prevenció.	Veszélyeztetettségi tényezők kialakulásának megelőzése, hatásuk enyhítése.
A nyári szünet ideje alatt sok a csellengő gyermek.	A siófoki és bernecebaráti nyári táborok, valamint a nyári napközis tábor működtetése.

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

Az Európai Tanács a következőképpen definiálta a nők és férfiak közötti társadalmi egyenlőség politikájának stratégiai elvét: Az egyenlőség érvényesítése, a szabályozási folyamatok (át)szervezése, javítása, fejlesztése és értékelése azzal a céllal, hogy a nemek társadalmi egyenlőségének szempontjait a politikai döntéshozatalban résztvevőszereplők minden szinten és minden szakaszban integrálják valamennyi szabályozási folyamatba. Eszerint valamennyiszakmapolitikai intézkedésnél mérlegelni kell, hogy az hogyan hat a nemek egyenlőségére, illetve a nők és a férfiak életére. A szakmapolitikaidöntéseket e mérlegelés alapján úgy kell meghozni, hogy azok a nők és férfiak társadalmi egyenlőségének megvalósulását elősegítsék.

Sajnos kerületünkben még nem készült célzott felmérés az itt élő nők gazdasági szerepéről és esélyegyenlőségéről, ezért csak az általános jellemzők és tapasztalataink alapján készült ez a fejezet.

A nők munkaerőpiaci részvétele minden uniós országban alacsonyabb a férfiakénál. A dolgozó nők a férfiakhoz képest általában alacsonyabb óraszámban, kevésbé jól fizetett ágazatokban és kevésbé fontos pozíciókban végzik munkájukat, ami jelentős nemi alapú fizetési és jövedelmi különbségekhez vezet. Ezek a különbségek részben a mélyen gyökerező nemi szerepek, illetve a gazdasági

ösztönzők eredményei. Emellett a gyermeknevelés és a tartós ápolás magas közvetlen költségei következtében a gondozási feladatokat ellátó nők tekintetében még jelentősebbek a munkavállalás ellen ható pénzügyi tényezők.

A részmunkaidős foglalkoztatás területén a nemek közötti különbség továbbra is jelentős. Mivel leggyakrabban a nőkre hárul a gondozási feladatok java, ők hajlamosabbak a munkaidejük csökkentésére.

Különösen nagy figyelmet kell fordítani a veszélyeztetett kategóriába tartozó nők munkaerőpiaci részvételére, ilyenek például az idősebb nők, az egyedülálló szülők, a fogyatékkal élő nők, a migráns nők és az etnikai kisebbségből származó nők.¹⁴

Tapasztalataink szerint a nők között is kiemelten hátrányos helyzetben lehetnek,

- az 50 év feletti, alacsony iskolai végzettséggel rendelkező nők a változó követelmények miatt,
- a pályakezdők a szakmai tapasztalat hiánya,
- a kisgyermekes anyukák a munkából való kiesés miatt.

A veszélyeztetett korcsoportba tartozó nők foglalkoztatása különös figyelmet és támogatást igényel. Az anyagi kiszolgáltatottságukat fokozza, hogy sokan nem tudják felmutatni a nyugdíj jogosultsághoz szükséges ledolgozott munkaidőt.

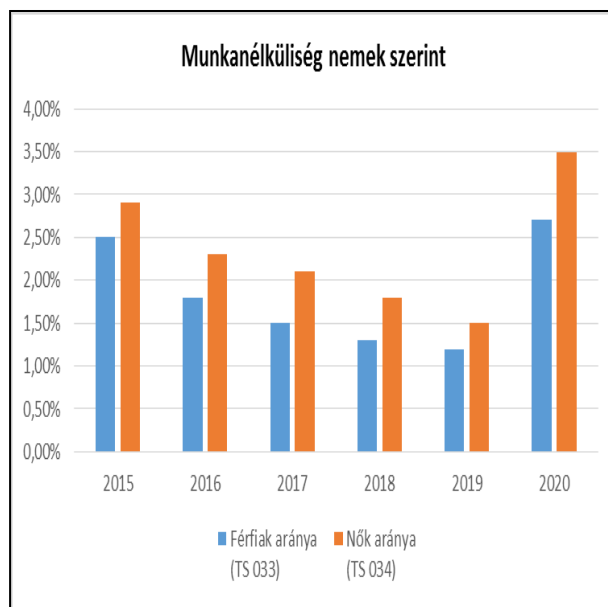
¹⁴ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/file_import/european-semester_thematic-factsheet_labour-force-participation-women_hu.pdf

A női népesség Budapest lakosságának 53%-át teszi ki. A 20 év alatti lakosok között a férfiak felülreprezentáltak a nőkhöz képest, a 20-24 éves korcsoporton belül közel kiegyenlített a nemi arány, a 24 évesnél idősebb lakosok körében azonban minden életkori csoportban a nők vannak többségben. A nőtöbbség az 50 évnél idősebb népesség körében kiemelkedő, a 80 év feletti lakosság körében pedig már kétszer annyi a női lakosok aránya, mint a férfiaké. Budapesten a nők születéskor várható élettartama (80,21 év) átlagosan 5 évvel haladja meg a férfiakét (75 év).¹⁵

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

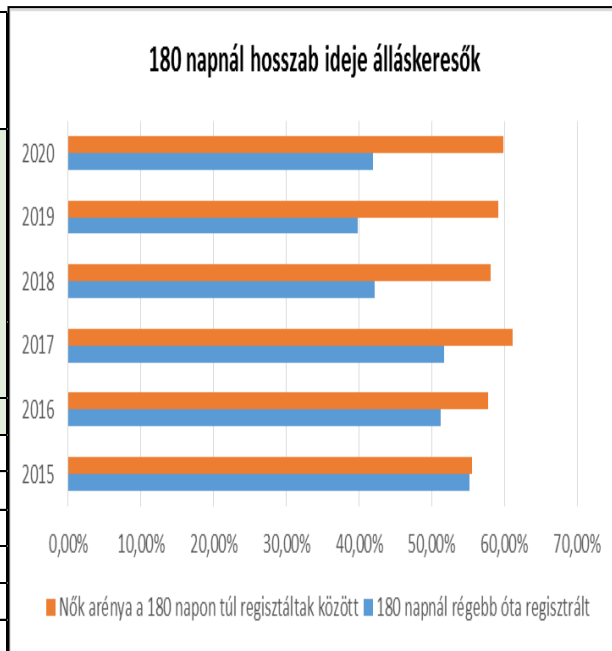
5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
	%	%	%
2015	2,50%	2,90%	2,70%
2016	1,80%	2,30%	2,05%
2017	1,50%	2,10%	1,80%
2018	1,30%	1,80%	1,55%
2019	1,20%	1,50%	1,35%
2020	2,70%	3,50%	3,10%

Forrás: TeIr

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2015	55,20%	55,50%
2016	51,20%	57,80%
2017	51,70%	61,10%
2018	42,20%	58,10%
2019	39,80%	59,10%
2020	41,90%	59,80%

Forrás: TeIr

¹⁵ Forrás: KSH

A hátrányos megkülönböztetés egyik legkézzelfoghatóbb területe a nők szempontjából a munkaerőpiac területe, valamint a munkahelyek világa, ahol a hátrányok különösen és hatványozottan érintik a gyermekvállalás előtt álló és kisgyermeket nevelő nőket.

A foglalkoztatottság tekintetében elmondható, hogy országos szinten és Budapesten is a férfi foglalkoztatottak aránya jelentősen meghaladja a nők arányát: Budapesten a 20-64 évesek összesített foglalkoztatási rátája 2019 4. negyedévében és 2020. 1. negyedévében is 79 százalék. Ugyanebben a korcsoportban a férfiak foglalkoztatási rátája 86 százalék, míg a nőké 72 százalék.

A kisgyermeket nevelő családok gazdasági talpon maradását megbolygathatják a szolgáltatási hiányosságok. A családok legnagyobb része nem engedheti meg magának, hogy szülés után az édesanya több évig otthon maradjon gyermekével, ezért kiemelt feladata az Önkormányzatnak, hogy bölcsődéit fenntartsa, fejlessze. A családok munkaerő-piaci esélyeinek tekintetében elsődleges a bölcsődei férőhelyek száma. Kerületünkben a gyermekek napközbeni ellátását szolgáló bölcsődei férőhelyek illetve a magán családi napközik/bölcsődék minden igényt kielégítenek, váró lista nincs, 558 férőhelyen várjuk elsősorban a munkaerő piacra visszatérő szülők gyermekeit.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

Fővárosi kerület lévén az itt élő nőknek számos lehetősége van különböző képzési programokban való részvételre. Amennyiben nem áll rendelkezésre a képzés díja, az Önkormányzat anyagi segítséget nyújt.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező nők elhelyezkedési lehetőségei behatároltak, de a Fővárosban számos lehetőség közül válogathatnak.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

A foglalkoztatott nők esetében fontos kérdés a férfiak és nők közötti bérkülönbségek témaköre. Az Európai Unió statisztikai hivatalának adatai alapján összességében elmondható, hogy az elmúlt évek során folyamatosan csökkent a bérkülönbség, de még így is egyértelműen előnyben vannak a férfiak a nőkhöz képest. A 2020 márciusában megjelent, 2018-as évre vonatkozó adatokat tartalmazó jelentés szerint Magyarországon 11,2 százalék a női fizetések lemaradása a férfi bruttó órabérekhez képest, ami az EU átlag (14,8 százalék) alatt van.

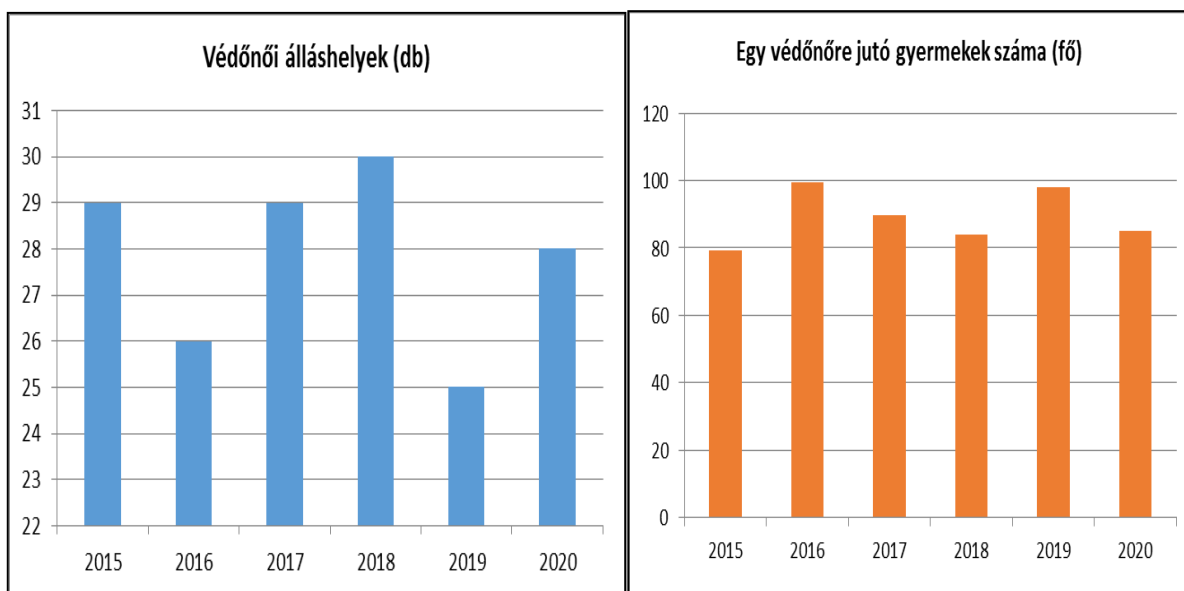
Az Önkormányzat, mint munkáltató, eleget tesz az egyenlő munkáért egyenlő bér követelményének.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A gyermekek napközbeni ellátása megszervezhető – a gyermekek életkorának megfelelően – különösen bölcsődében, hetes bölcsődében, családi bölcsődében, munkahelyi bölcsődében, mini bölcsődében, családi gyermekfelügyelet vagy házi gyermekfelügyelet keretében, nyári napközis otthonban, valamint óvodában, iskolában. Célja az életkornak megfelelő napközbeni ellátás, felügyelet, gondozása, nevelés biztosítása.

5. 2. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2015	29	2301	79
2016	26	2587	100
2017	29	2607	90
2018	30	2523	84
2019	25	2456	98
2020	28	2378	85

Forrás: TeIR

Forrás: TeIR

5.2.2. a) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. a.) számú táblázatból		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyermekek száma
	db	Fő
2015	0	0
2016	644	498
2017	644	502
2018	644	506
2019	644	453
2020	644	382

Forrás: TeIR

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

Az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvény 13. § (5) bekezdése alapján a várandós és gyermekágyas anya, a korlátozottan cselekvőképes vagy cselekvőképtelen kiskorú szülője a gyermek egészséges fejlődése érdekében köteles a védőnővel a feladatai ellátása során együttműködni.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 130/A § (3) bekezdése alapján egyéb jelzés hiányában is súlyos veszélyeztető oknak minősül, ha a gyermeket gondozó szülő, más törvényes képviselő megtagadja az együttműködést az egészségügyi alapellátást nyújtó szolgáltatóval – háziorvossal, házi gyermekorvossal, védőnővel - ami hatósági eljárást von maga után.

A védőnő feladatai:

- **várandós anyák gondozása:** jogszabály szerint a védőnő adja át a várandósságáról értesült kismamának gondozási könyvét, majd végig kíséri a várandósságot. Tevékenységünk egyrészt a családok otthonába tett látogatásokban, másrészt a védőnői tanácsadóknál történő szűrések, elvégzésében nyilvánul meg.
- **0-6 éves korú gyermekek gondozása:** ennek során a családlátogatás, célzott és szükséglet szerinti gondozás végzése, illetve az életkorhoz kötött kötelező szűrővizsgálatok elvégzése a tanácsadás keretében. A szűrések alkalmával, szülőkkel megbeszéljük a gondozási feladatokat, felhívjuk figyelmüket a kötelező védőoltásokra. Ha a fejlődésben megtorpanást észlelünk, értesítjük a gyermek háziorvosát. Mindemellett a szociális körülményeket is figyelemmel kell kísérnünk, és ha problémát tapasztalunk a Gyermekjóléti Szolgálat felé jelzést, teszünk
- **újszülöttek, valamint egészségi és környezeti ok miatt veszélyeztetett csecsemők és gyermekek** fejlődésének fokozott figyelemmel kísérése és segítése.
- **nővédelem:** egészségmegőrzése, fejlesztése, pozitív családtervezés elősegítése, a népegészségügyi szempontból jelentős betegségek megelőzése, népegészségügyi helyzet javítása.
- **szoptatás és anyatejes táplálás** szorgalmazása különösen az első hat hónapban, az anya tanítása a szoptatás helyes technikájára, a tejelválasztás fokozásának módjaira.
- **óvodába** járó gyermekek gondozása, szűrése, higiénés ellenőrzése. Az ellátási területünkhöz tartozó óvodákban az ANTSZ előírása szerint tisztasági vizsgálatokat végzünk. A tapasztaltakról rendszeresen jelentést is teszünk az ANTSZ-nek. Igény szerint a szülők részére is tartunk egészségnevelési és felvilágosító előadásokat
- **oktatási intézménybe nem járó** otthon gondozott tanköteles korú gyermekek gondozása.

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás a védőnői hálózat szakmai munkájában mutatkozik meg. A leendő szülők számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban kezdi meg: beszélgetések, családlátogatások formájában. Segítséget nyújtanak a családi-, szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében.

Ennek során a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anya és gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak.

5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

„Minden ötödik nőt ért már élete során fizikai bántalmazás a partnere részéről. Ez jelenleg Magyarországon több, mint 760.000 nőt, és ennél valamivel kevesebb bántalmazó férfit érint. Jelenleg is több, mint 226.000 magyar nő él fizikailag is bántalmazó kapcsolatban. A partnerkapcsolati testi erőszakkal kapcsolatos esetek 95 százalékában a férfi az agresszív fél, és

nőt bántalmaz. A fennmaradó 5 százalékot a férfit bántalmazó nők, illetve leszbikus és homoszexuális partnerüket bántalmazó melegek alkotják.”¹⁶

Nők elleni erőszaknak nevezünk minden olyan erőszakot, amely a személy nemi hovatartozása miatt történik meg valakivel. Az alábbiakban partnerkapcsolati erőszak legjellegzetesebb példáit soroljuk fel.

Szóbeli (verbális) erőszak: a nő lekicsinyítése, sértegetése, gúnyolódás, nevetségessé tétele (például a nő külseje, vallása vagy faji hovatartozása miatt), bántalmazással, veréssel való fenyegetés, gyerekek elvételével, öngyilkossággal való fenyegetés.

Lelki erőszak: alapvető érzelmi igények és szükségletek megtagadása, barátoktól, munkától, családtól, kedvenc foglalatosságtól való elszigetelés vagy eltiltás, féltékenység, a nő önbizalmának lerombolása, a nő állandó hibáztatása, tárgyak összetörése /dobálása/ csapkodása, félelmet keltő viselkedés (dühödt nézés, üvöltés), telefon vagy egyéb kommunikációs csatornák lezárása, telefonon való állandó ellenőrzés.

Testi (fizikai) erőszak: lökdösés, pofozás, fojtogatás, haj húzása/kitépése, ököllel/eszközzel való ütés, rugdosás, harapás, (késsel, lőfegyverrel, nehéz tárgyakkal) való fenyegetés vagy bántás, alapvető testi igények és szükségletek megtagadása.

Szexuális erőszak: nem kívánt szexuális tevékenységre való kényszerítés, nemi erőszak, szexszel való fájdalomkózos vagy megalázás, tárgyvaló nemi erőszak, intim testrészek bántalmazása, másokkal való közösülés/prostitúció kényszerítése, reprodukív jogok korlátozása: fogamzásgátlás akadályozása vagy kényszerítése, terhességre vagy abortuszra kényszerítés.

Gazdasági erőszak: anyagi függésben tartás, munkáról való lebeszélés vagy eltiltás, a nő fizetésének elvétele, mindennapi kiadások megkérdőjelezése és fillérre való elszámoltatása, közös néven lévő céggel (Bt., Kft.) való sakkban tartás/zsarolás.¹⁷

A nők elleni erőszak, sajnos a mai napig titkolt, ritkán felszínre jutó viselkedés. Az Önkormányzati jelzőrendszer, a gyermekvédelmi, a szociális szakemberek, a védőnői hálózat, a rendőri tevékenység eredményeként, egyre többen tudják, hogy problémáikkal hova fordulhatnak segítségért. Az áldozattá válás megelőzésére rendszeres figyelemfelhívással, eredményes kommunikációval kell törekedni.

¹⁶ <https://nane.hu/erintetteknek/tudnivalok-a-nok-elleni-eroszakrol/#tenyek-es-tevhitek>

¹⁷ <https://nane.hu/erintetteknek/tudnivalok-a-nok-elleni-eroszakrol/>

A Nők a Nőkért Együtt az Erőszak Ellen Egyesület 1994-ben jött létre azzal a céllal, hogy a nők és a gyerekek ellen elkövetett erőszakkal szemben lépjen fel. Az Egyesület közhasznú, non-profit, nem-kormányzati szervezet. Az Egyesület egyéni, közösségi és társadalmi szinten is tevékenykedik.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaothton, családok átmeneti otthona)

A kapcsolati erőszakot elszenvedő nők gyakran azért maradnak benne a rossz párok kapcsolatokban, házasságokban, mert kiszolgáltatott helyzetük miatt, máshogyan nem lenne módjuk arra, hogy eltartsák magukat és a gyerekeiket. Nem tudnak biztonságos helyre menekülni, a lakhatásukat nem tudják megoldani. E nehézségek feloldásaként átmenetileg lehetséges anyaothtonokba, családok átmeneti otthonába „menekülni”.

Az Önkormányzat a Szociális és Rehabilitációs Alapítvánnyal kötött feladatellátási szerződés alapján a családok átmeneti otthonában (1151 Bp. Aporháza u. 61.) fogadja a kapcsolati erőszaktól menekülő anyákat.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Az Önkormányzat példamutatással hívja fel a figyelmet a nők társadalmi szerepvállalásának erősítésére. Önkormányzati képviselők körében a 21 képviselő között 4 nő található, a polgármester nő, és a 3 alpolgármesterből 1 nő. A Polgármesteri Hivatalban a jegyző nő, a 4 főosztály vezetője nő. A Polgármesteri Kabinet vezetője nő. Az önkormányzati intézményvezetők 90 %-a, a gazdasági társaságok felső vezetői között pedig egy nő található.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Kerületünkben nincs (nem tudunk róla), olyan szervezet, amely a nők érdekvédelmére alakult volna.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A családon belüli erőszak jelen van a mindennapokban.	Gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézmények működtetése, fejlesztése. Az önkormányzat gazdasági teherbíró képességének figyelembevételével az ellátásköltségeinek átvállalása.
A gyermek születése után az anyák visszatérése a munkaerő piacra csökkenti az elszegényedés kockázatát.	Védett lakások létrehozása.

A család és a munka minél kedvezőbb összehangolása.	Kutatás, felmérés a kerületi nők problémáiról. Együttműködés keresése érdekvédelmi szervezetekkel.
Alacsony jövedelemmel rendelkező gyermekét egyedül nevelő vagy több gyermeket nevelő család esetében magas az elszegényedés kockázata.	Prevenció. Jelzőrendszer aktivitása. Rendszeres tájékoztatás az igénybe vehető segítő lehetőségekről a szociális és gyermekjóléti szolgáltatások, ellátások során.

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

II. János Pál pápa
 „Szeressétek az öregeket” hitvallásával:
 „...Mert ti lesztek majd az öregek, S mindazt, mit nekik tettetek
 Azt adják nektek a gyerekek, Azért előre inteltek titeket,
Szeressétek az öregeket.”

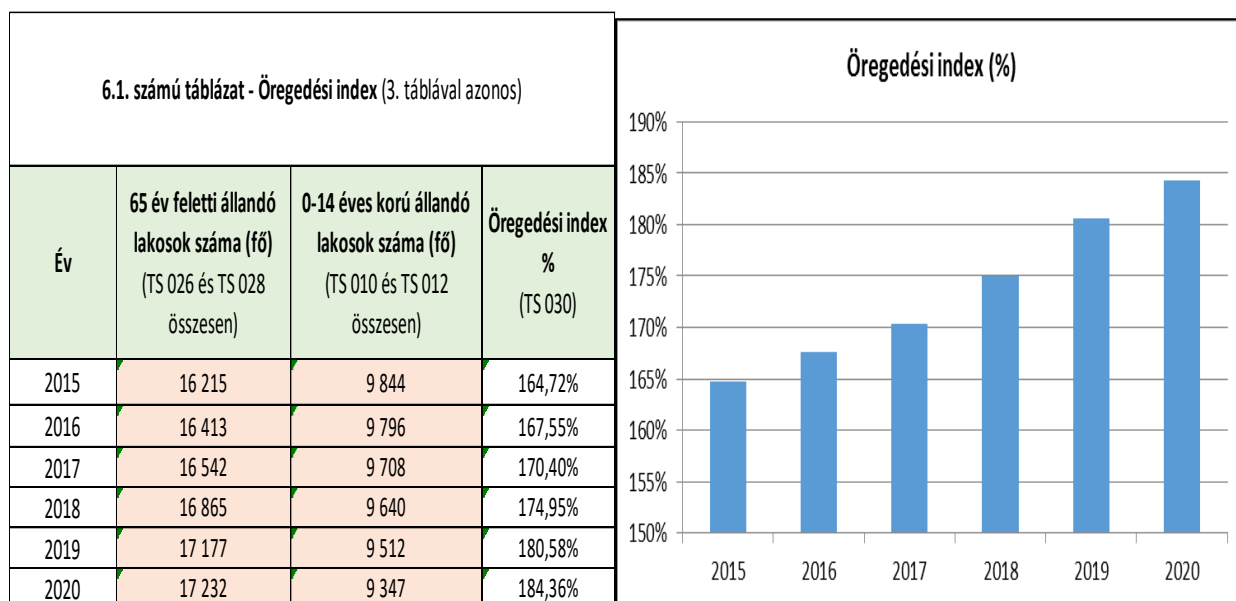
Önkormányzatunk „Idősbarát önkormányzat” címmel rendelkezik. Ez a rangos elismerés kötelezi a Képviselő-testület arra, hogy mindig kiemelten segítse, támogassa az idős lakosságot, és intézményein keresztül biztosítja az aktív életforma fenntartását.

A népesség öregedésével járó társadalmi demográfiai problémák az elmúlt évtizedekben világszerte az érdeklődés középpontjába kerültek. 2025-re Európa népességének mintegy egyharmada eléri, vagy meghaladja 60. életévet, ezen belül is a 80 évesnél idősebbek száma különösen jelentős mértékben nő majd. A jövőben az idős emberek az európai népesség növekvő részarányát fogják képezni.

Ezt a hatást csak fokozza, hogy az orvostudomány fejlődésével, növekszik a várható élettartam is. Ez a tendencia óriási hatást gyakorol Európa egész társadalmára. Ennek a változásnak számos közegészségügyi és szociális vonatkozása van már jelenleg is.

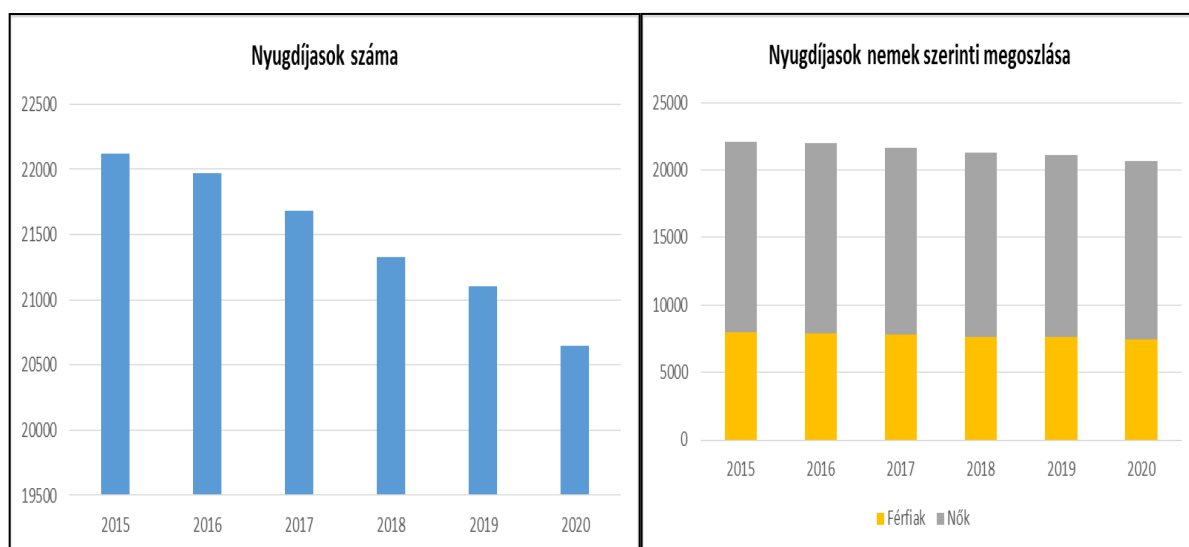
Egy társadalom fontos értékmérője, hogyan bánik az idősökkel. Az öregedés az élet természetes velejárója és nem betegség, még ha növeli is számos betegség kialakulásának kockázatát. A népesség öregedésével járó társadalmi demográfiai problémák az elmúlt évtizedekben világszerte az érdeklődés középpontjába kerültek.

Forrás: TeIR

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2015	7955	14169	22124
2016	7920	14050	21970
2017	7812	13871	21683
2018	7655	13672	21327
2019	7654	13446	21100
2020	7460	13190	20650

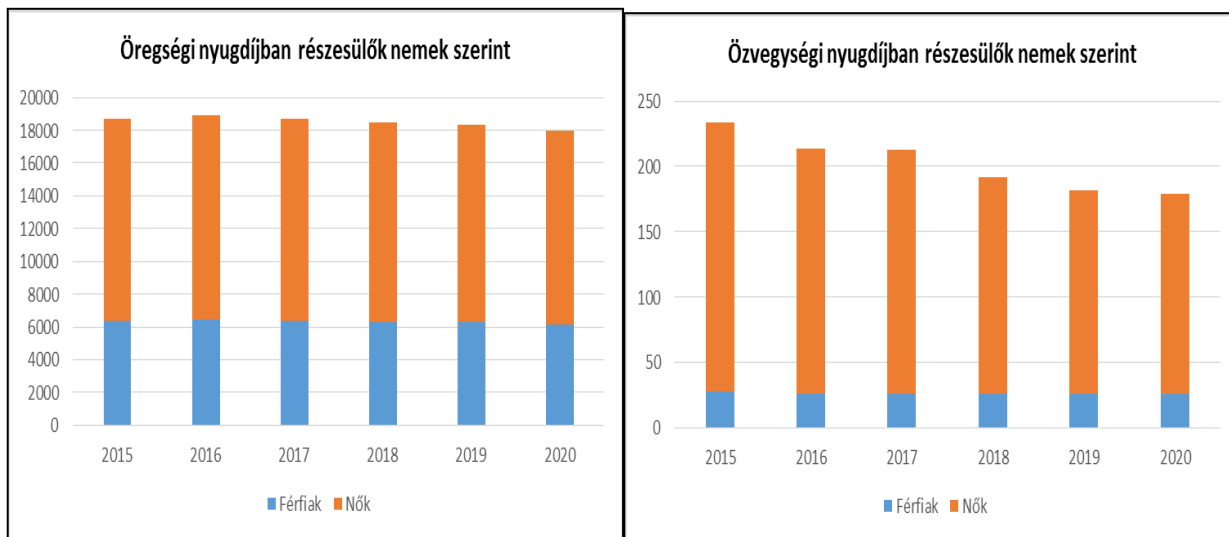

Forrás: TeIR

Az idős emberek társadalmi réteghelyzetének szerkezete az elkövetkező években, évtizedekben feltehetően sokat változik majd. Ez részben az iskolázottság, a kulturális szint növekedésének, az igények modernizálódásának lesz a következménye. Ennek megfelelően az idősek életminőségének javítását célzó társadalmi programok a szociális segítség feladatai mellett újszerű kihívásokkal is szembe találják majd magukat. Demográfiai előrejelzések szerint valamennyi idős korú csoport aránya növekedni fog, de a legidősebbek, azon belül pedig a nők részaránya emelkedik legintenzívebben.

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások							
Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067)	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma (TS 068)	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072)	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő) (TS 134)
2015	284	212	6379	12350	28	206	n.a.
2016	239	50	6457	12454	26	188	n.a.
2017	231	43	6381	12322	26	187	18
2018	220	42	6284	12221	26	166	24
2019	204	37	6297	12040	26	156	29
2020	194	38	6150	11813	26	153	31

Forrás: TeIR

Forrás: TeIR

A nemek aránya fokozatosan a nők felé tolódott el. Fontos körülmény, hogy a nők várható átlagos élettartama hosszabb, halandósága alacsonyabb, mint a férfiaké. Ennek következtében nőtöbbség alakul ki, és a kor előrehaladtával növekszik.

1. Az idős emberek aktív életformáját célzó általános európai elvek:

- Egész életen át tartó tanulás
- Hatékony munkaerő-piaci politika
- Egészséges és biztonságos munkakörülmények megteremtése
- Flexibilis munkavégzés lehetőségének megteremtése
- A szociális partnerek közötti együttműködés erősítése.

2. **A fogyatékos-ügy és az idősügy összekapcsolása indokolt** – *bár természetesen ennek vannak vitatható része(i)* –, mert a fogyatékos emberek iránti érdeklődés, elfogadás vagy befogadás és figyelem, csak akkor emelhető a társadalmi érdeklődés középpontjába, ha az emberek egyre nagyobb része látja be, hogy ő maga személyesen is érintetté válhat, és nem csupán úgy vélik, hogy vannak olyanok, akik nem voltak „szerencsések” és úgymond a normál mozgás nehéz vagy lehetetlen a számára; rokkanttá váltak. Világossá kell tenni, hogy egy öregedő társadalomban – *márpedig hazánk különösen az* –, az emberek egyre nagyobb hányada válik fogyatékosná, különösen, ha tudjuk, hogy a fogyatékoságok döntően az aktív kor végén alakulnak ki. Ez egyrészt azért fontos, mert az OECD véleménye szerint a jelenlegi (foglalkoztatási, társadalmi) tendenciák változatlansága mellett az aktív, idősebb munkavállalók (50–64 évesek) arányát a mostani 38 %-ról meg kellene duplázni (pontosabban: 70 %-ra emelni) a társadalmi rendszerek fenntarthatósága érdekében a következő néhány évtizedben.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

A munka világát jellemző technikai fejlődés, a munkáltató részéről a munkavállaló felé jelen lévő folyamatos képzési igény, rugalmassági elvárások, életúton belüli szakmaváltás képessége, flexibilissé váló munkaerő-piac olyan elvárásokat támaszt a munkavállalók felé, amely a társadalom sérülékenyebb csoportjaiban – idősödő munkavállalóknál – gyakran eredményez munkanélküliséget.

Az idősebb munkavállalók nehéz helyzetben állnak utolsó, munkával töltött éveik során: az újbóli elhelyezkedés fokozott nehézséget jelent, a hosszabb ideig tartó állástalanság pedig sokszor az aktív álláskeresés iránti motiváció elvesztéséhez, inaktivitáshoz vezet. Ha ekkor szűnik meg a munkaviszonyuk, új munkahelyet embert próbáló feladat szerezniük, hiszen életkorukból adódóan egy munkáltató sem számol velük szívesen, egyértelműen hátrányban indulnak a munkaerő-piacon.

Az idős korosztály egy része aktivitására vagy jövedelmi helyzetére tekintettel szívesen végezne jövedelemkiegészítő tevékenységet. Sokan keresik is erre a lehetőséget. Az elmúlt időszakban történt jogszabály változás lehetővé tette, hogy a már nyugdíjba vonult közalkalmazott (pl. óvónő) visszatérjen a munkavilágába úgy, hogy a nyugdíja megtartása mellett vállalhat munkát. Tapasztalataink szerint nagyon sok kerületi nyugdíjas igyekszik munkát találni, ha az egészségi állapota megengedi.

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága;

Az idősebb korosztály a gazdasági válság előtt, illetve alatt sokkal jobban volt kiszolgáltatva a munkaerő-piaci diszkriminációnak, nehezebben helyezkedtek el, és a munkahelyi leépítések is előbb érték el őket. Az utóbbi években fordulat látható a munkaerőpiacon, ugyanis a foglalkoztatásban a nyugdíjasok munkavállalása iránt igény mutatkozik.

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)							
Nyilvántartott álláskereső száma összesen	Év	2015	2016	2017	2018	2019	2020
		Fő összesen	1 469	1078	980	808	706
41-45 év (TS 042)	Fő	200	134	113	104	87	203
	%	13,61%	12,43%	11,53%	12,87%	12,32%	13,20%
46-50 év (TS 043)	Fő	167	135	115	106	83	206
	%	11,37%	12,52%	11,73%	13,12%	11,76%	13,39%
51-55 év (TS 044)	Fő	183	120	112	79	88	173
	%	12,46%	11,13%	11,43%	9,78%	12,46%	11,25%
56-60 év (TS 045)	Fő	216	139	111	84	72	149
	%	14,70%	12,89%	11,33%	10,40%	10,20%	9,69%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	174	162	154	134	95	151
	%	11,84%	15,03%	15,71%	16,58%	13,46%	9,82%

Forrás: TeIR

b) tevékeny idősor, élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen;

A tevékeny idősor fenntartása érdekében az idősek klubjaiba járók számos új ismerettel bővíthetik tudásukat.

A munkavállalásra kész nyugdíjasok előtt tornyosuló akadály, hogy ők önmagukban, egyedül nagyon nehezen találnak maguknak munkát. A legtöbb esetben a nyugdíjasok néhány sikertelen próbálkozás után feladják a munkavállalási kísérletezést, mert nem tudják, hogyan folytathatnák tovább. A nyugdíjasok kapcsolati tőkéje gyorsan apad, ahogy idősödnek, így egyre kevesebb lehetséges munkáltatóhoz képesek eljutni, s nem tudják, hogyan kereshetnének meg több potenciális alkalmazót, ha az általuk ismert néhány vállalat vagy intézmény elutasította őket. A nyugdíjasok egyedül nem képesek a munkaerőpiaci kereslet és a nyugdíjas munkavállalói kínálat összehangolására. 2017. július 1-jén hatályba lépett a közérdekű nyugdíjas szervezetekről szóló törvény, amely segítséget nyújt a nyugdíjasok foglalkoztatásában.

Kifejezetten a nyugdíjasok foglalkoztatását támogató program nincs kerületben.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén.

Nincs tudomásunk hátrányos megkülönböztetésről az idősek vonatkozásában a foglalkoztatás területén.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

A helyi közszolgáltatások területén az idősekkel való foglalkozás kiemelkedő. Az egészségügyi, szociális, közművelődési és egyéb szolgáltatások a kerület minden állampolgára részére biztosított, egy része pedig az időskorúak részére szerveződik. Az önkormányzat eleget tesz

minden kötelező feladatának és emellett önként vállalt intézkedéseket is biztosít a szépkorú lakosság számára.

Kerületünkben az **időseket segítő szolgáltatások** kijelölt helyszínei mindhárom városrészében megtalálhatóak. **Rákospalotán az Arany János utcában, Pestújhelyen a Klebelsberg Kunó utcában, és Újpalotán a Kontyfa utcában.**

Annak ellenére, hogy a 60 év felettek száma kerületünkben meghaladja a 20.000 főt, kevesen veszik igénybe az idősek nappali ellátás nyújtotta szolgáltatásokat. Ennek számos oka lehet, pl. a fizetendő térítési díj mértéke, a megváltozott életviszonyok, eladósodás, nem vonzó körülmények, szolgáltatások.

Az Önkormányzat a területi gondozással együttműködve mindent megtesz annak érdekében, hogy a kerületben élő időskorúak megtalálják és igénybe vegyék számukra vonzó szolgáltatásokat és minél többem látogassák a klubokat. A XV. kerületi idősügyi program 2014-ben a „Levendula”- az Aktív Időskor Gyógyító Programja elnevezést kapta, mely lehetőséget ad az Időseket Segítő Szolgálatok, az Időseket és Demenciával Élőket Segítő Szolgálat és nyugdíjas szervezetek együttműködésére, hagyomány ápolására és új arculat tervezésére. A program legfontosabb célkitűzése, hogy a nyugdíjas korosztály minél szélesebb rétegét és a fiatal generációt is meg tudja szólítani.

Beléptünk az Alzheimer Café hálózatába 2016 márciusában. Alzheimer Kávézónak nevezik világszerte azokat a rendszeresen, havonta mindig azonos napon és órában megtartott összejöveteleket, kötetlen, családi hangulatú találkozókat, amelyeken a szellemi leépüléssel érintett betegek és családtagjaik beszélgethetnek egymással. Alzheimer betegek családtagjai

megoszthatják egymással tapasztalataikat, a sorstársaktól lelki támogatást kaphatnak és szakemberektől is tanácsot kérhetnek. Az elmúlt években számos alkalommal került sor ilyen találkozásra a Pajtás étteremben. Minden alkalommal meghívott szakértő vendégek tartanak előadást, januártól májusig, és szeptembertől novemberig, minden hónap utolsó csütörtökjén. A Család- és Gyermejköléti Központ munkatársai hozzátartozói csoportot indítottak az Alzheimer kórral küzdők családtagjai, hozzátartozói részére.

A helyi televízió, sajtó lehetőséget teremthet arra, hogy a lakosság, s így az idős emberek és hozzátartozóik tájékozódjanak a lehetséges ellátásokról, szolgáltatásokról, ezáltal bevonódjanak a helyi programokba, közösségi életbe, az intézmények számára pedig segítséget jelentene az információnyújtásban és intézmények megismerésében.

A Képviselő-testület a vonatkozó határozata értelmében felhívta a polgármestert, hogy dolgoztassa ki a 60+ program valamint az „Idősek Klubja” tagsági kártya bevezetésének a lehetőségét, annak érdekében, hogy az idősek a kerületi intézmények által nyújtott szolgáltatásokat kedvezményesen vehessék igénybe. Az Önkormányzat a kerületi idősek életkörülményeinek javítása, aktivitásra serkentése, és ezzel együtt a helyi vállalkozások szolgáltatások forgalmának fellendítése céljából bevezette a “60+ Levendula XV.” programot, melynek igénybevételéhez ún. kedvezménykártyát bocsátott ki, Levendula XV. Kártya elnevezéssel. A kedvezménykártya az Önkormányzat, az Önkormányzat intézményei, és az Önkormányzat tulajdonosi részesedésével működő gazdasági társaságok által nyújtott egyes térítéses szolgáltatások kedvezményes igénybevételére, egyes belépőjegyek kedvezményes vásárlására, a kártyarendszerbe belépett, kedvezményt nyújtó egyéb szervezeteknél kedvezményes vásárlás és szolgáltatás igénybevételére jogosít. A kedvezményt nyújtó egyéb szervezetekkel (vállalkozások) az Önkormányzat együttműködési megállapodást köt

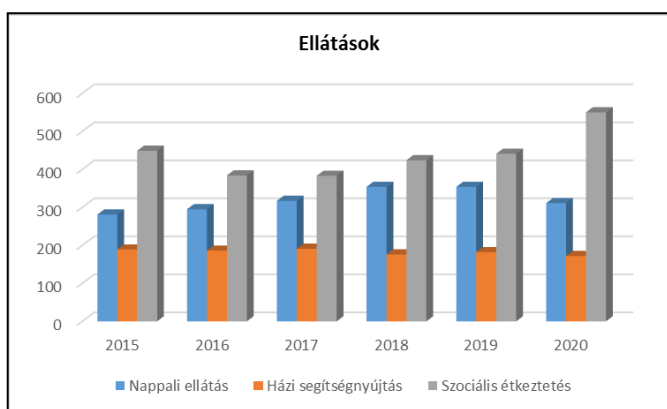
amennyiben a kártyatulajdonosok részére kedvezményes vásárlási lehetőséget vagy kedvezményes szolgáltatást nyújt. A kedvezménykártyát ingyenesen igényelheti minden 60 éven felüli kerületi lakos. A kedvezménykártya kizárólag a kártyatulajdonosnak biztosítja a kedvezményeket, átruházni nem lehet!

Fővárosi kerület lévén a közösségi közlekedés mindenki számára könnyen elérhető. 65 év felett ingyenesen lehet igénybe venni.

a) az idősök egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése;

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma				
Év	65 év feletti lakosság száma (férfiak TS 026, nők TS 028)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 129)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (TS 130)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (TS 131)
	Fő	Fő	fő	fő
2015	16 215	281	189	449
2016	16 413	295	186	384
2017	16 542	317	191	383
2018	16 865	354	176	424
2019	17 177	354	182	441
2020	17 232	311	172	550

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Forrás: TeIR

Az időskorban jellemző megbetegedések - a daganatos, keringési zavarok, szív- és érrendszeri megbetegedések, ízületi problémák - mellett pszichés problémák is jelen vannak. Az idős ember egyedül marad, izolálódik, szellemi és fizikai aktivitása hanyatlik, önellátási képessége beszűkül. Ez nagyon sok embernél okoz pszichés megbetegedéseket. Különösen gyakori a depresszió és a demencia kialakulása. Jellemző, hogy a betegségek általában együttesen fordulnak elő, különösen 70 éves kor fölött jellemzőek a súlyos, krónikus megbetegedések és az előrehaladott demencia.

A **Dr. Vass László Egészségügyi Intézményben** számos szakrendelés segíti a megelőzést és a gyógyulást. Az Önkormányzat minden megtesz annak érdekében, hogy a kerület lakossága minél magasabb színvonalú ellátásban részesüljön.

A Dr. Vass László Egészségügyi Intézmény szakmai tervének kiemelt feladatákként folyamatosan teljesülnek a népegészségügyi szempontból kiemelt jelentőségű, a kerületi primer és szekunder prevencióval összefüggő, egyre szélesebbé és népszerűbbé váló lakossági szűrőprogramok, valamint a rendszeressé, mára már hagyományossá váló Egészségnapok. A kerületi szűrőprogramokban, - mind a részvételi lakosságszámot, mind az érintett „kiemelték” számát tekintve - elért eredmények a statisztikai adatokon túl is önmagukban is igen beszédesek. Kialakult, lényegében bejáratódott és működőképesé vált a korábbi szakmai tervben is igen kiemelt jelentőségű kerületi prevenció program. Ezek az ún. Egészségnapokon leginkább az idősebb kerületi lakosság vesz részt.

A XV. kerületi Önkormányzat Dr. Vass László Egészségügyi Intézménye az alábbi telephelyeken, rendelőkben nyújtja ellátásait:

- **Rákos úti Szakrendelő:**

Szakrendelések:

Kardiológia, Belgyógyászat, EKG, Echokardiográfia, Nőgyógyászat, Terhesrendelés, Laboratórium, Röntgen, Ultrahang, Szemészet, Orthopédia, Sebészet, Urológia, Foglalkozás-egészségügy, Fizioterápia, Reumatológia, Ideggyógyászat, Gégészet, Szájsebészet, Fogászat, Gastroenterológia, Onkológiai gondozó, Menopausa-Oszteopozis, Audiológia, Diabetológia, Gégészet,-Audiológia

- **Őrjárat utcai Szakrendelő:**

Szakrendelések:

Gyógytorna, Fizioterápia, Gyógymassázs, Bőrgyógyászat, Bőr és Nemibeteg gondozó, Tüdőgyógyászat, Tüdőgondozó, Tüdőszűrő, Pszichiátria, Pszichiátriai gondozó, Addiktológia, Addiktológiai gondozó

Szociális szolgáltatások

<p align="center">Egyesített Szociális Intézmény Területi Gondozás Időseket Segítő Szolgálat, Időseket és Demenciával Élőket Segítő Szolgálat Állandó programok</p>		
Program neve	Időpont	Helyszín
Énekkar	Hétfő 10 óra	Arany J. u.
Gyógytorna	Hétfő, péntek 11 óra Kedd 10 óra	Klebsberg K. u., Kontyfa u.
Gerinctorna	Kedd 10.30 óra Szerda 10.30 óra	Kontyfa u., Arany J. u.
Jóga	Kedd 10 óra Szerda 10.30 óra Csütörtök 10 óra	Arany J. u., Kontyfa u., Klebsberg K. u.

Társastánc	Kedd 13 óra Szerda 14 óra Péntek 9.30 óra	Arany J. u., Arany J. u., Kontyfa u.
Kártyaparti	Kedd, csütörtök 13 óra Csütörtök, péntek 9 óra	Arany J. u., Kontyfa u.
Kreatív csoportfoglalkozás	Csütörtök 13.30 óra	Arany J. u.
Angol nyelvoktatás	Péntek 9 óra	Arany J. u.
Klubnap	Hétfő délután Szerda délelőtt Csütörtök délután	Kontyfa u., Arany J. u., Klebelsberg K. u.

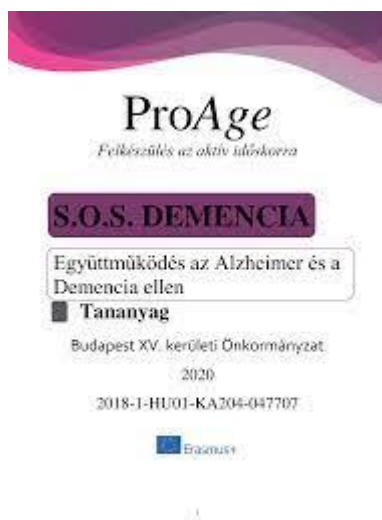
Az idősek nappali ellátásának kiterjesztése a demenciával élők körére

Új feladat számunkra azokkal az idősekkel való foglalkozás, akik gyakran egyedül élnek és önmagukról nem képesek egyáltalán gondoskodni, nem fejleszthetők, állapotukban javulás nem várható. Számukra első lépésben a **demenciával élők nappali ellátása**, majd az átmeneti és a végleges bentlakásos elhelyezés jelenthet megoldást.

Ezek a szolgáltatások humánusak, de meglehetősen költségigényesek. A demenciával élőket gondozó családokra nagy teher hárul, hiszen a napközbeni ellátást is ők végzik. Ezen családok megsegítésére 2017.02.01-én megnyitotta kapuit a demenciával élők nappali ellátása, mely 12 fő demenciával élő napközbeni ellátását biztosítja. A napi tevékenységek közé tartoznak a mozgásos foglalkozások, a torna, séta, a „finom-motorika” fejlesztése, kreatív tevékenységek, éneklés, memóriafejlesztés. Az ünnepeket a nappali ellátások közösen szervezik, rendszerint együtt ünnepelnek.

ERASMUS + projekt keretén belül S.O.S Demencia címmel tananyagot készítettünk nemzetközi együttműködés alapján, a tananyagot az Európai Unió tagállamaiban mindenki számára elérhető.

Saját lakókörnyezetükben, szakképzett gondozók segítségével biztosítjuk az önálló életvitel fenntartását azok számára, akik szociálisan rászorultak, vagy akiknek egészségi állapota ezt indokolja. 2016. januártól a szociális segítség és a személyi gondozás keretébe tartozó tevékenységek elváltak egymástól. Amennyiben a házi segítségnyújtás során szakápolási feladatok ellátása válik szükségessé, a házi segítségnyújtást végző személy kezdeményezi az otthonápolási szolgálat keretében történő ellátást. A gondozónők szükség esetén segítik a bentlakásos szociális intézménybe történő beköltözést.

A **Gondozó Ház** az újjalotai Nyugdíjsház épületében található, ahol három lakrészben végzik a gondozási feladatokat. Az átmeneti otthonban olyan 18. életévüket betöltött kerületi lakosok elhelyezése biztosítható, akik önmagukról átmenetileg nem képesek gondoskodni. Az ellátásnak feltétele, hogy az igénylő részben önálló legyen, ne igényeljen állandó egészségügyi ellátást, mivel ennek feltételei nem adóttak. Ez az átmeneti ellátási forma egy évig vehető igénybe, de indokolt esetben további egy évvel meghosszabbítható.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés;

A Levendula 60+ program keretén belül az idős korosztály részére évente legalább két alkalommal ingyenes színházi programot szervezünk a Csokonai Kulturális Központban. Az Idősek Világnapján pedig mindig színvonalas kulturális műsorral kedveskedünk a kerületi szépkorúaknak.

A Csokonai Kulturális Központ minden hónap 30. napján várja az időseket ingyenes programjaira. Ezen kívül számos produkció között lehet válogatni a különböző telephelyeken.

A kerületben két telephelyen működik a Szabó Ervin Könyvtár, amely a kerület minden részéről tömegközlekedéssel könnyen megközelíthető.

b) idősek informatikai jártassága;

Az idősek informatikai jártassága az elmúlt időszakban nagyon sokat változott. Több idős már használ mobiltelefont, okostelefont. Szörfölnek a világhálón, sőt a banki ügyeiket is a neten intézik. Ugyanakkor ezek a készségek nem mindenkinél alakultak ki, mert sokan úgy gondolják, hogy nem képesek, nem tudják már megtanulni az eszközök kezelését. Éppen ezért a Levendula 60+ program keretében, egy ERASMUS + pályázati részvétel alapján, az érdeklődő időseknek elindítjuk a „Netre fel!” c. programunkat.

d) a generációk közötti programok.

A generációk közötti programok ritkán kerülnek megszervezésre.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

A kerületben élő időskorúak számára minden az önkormányzat által nyújtott szolgáltatás nyitott, elérhető. Ezek a szolgáltatások egymásra épülnek, és az egyes ellátások személyre szabottak és egyéni szükséglet felmérésen alapulnak. A személyre szabott szolgáltatások biztosítását magas szintű szakmai munka, a helyi ellátórendszeren belüli összehangoló együttműködés biztosítja.

Az Önkormányzat célja, hogy az idősödő korosztályt az aktív életvitelre motiválja, hiszen az aktivitással kivédhető a feleslegessé válás érzése, az elmagányosodás.

- Az emberek a korról mindinkább különböznek egymástól, nincs ún. egységes öregedési minta, de kimondható, hogy van egészséges öregedés.
- Az idős emberek azért betegek, mert megbetegedtek, és nem azért, mert idősök.
- Az idősebbeknél a már említett változások és jellemzőik miatt a velük való stratégiák speciálisak, körültekintő és gondos munkát igényelnek, személyre szabottan, a kapacitást figyelembe véve és képviselőiket bevonva.
- Az öregedés lassan, fokozatosan tör ránk, van időnk felkészülni, alkalmazkodni kell hozzá, mint megannyi más élet helyzethez. Minél tartalmasabb volt az idős ember aktív élete, annál színesebb idős korra számíthat.

Az idősek biztonságának meghatározó eleme: az otthonuk védelme, a lakásbetörések, illetve áldozattá válás megelőzése. Az idősebb lakosok a bűnelkövetések szempontjából fokozott

veszélynek kitett csoport, akik ráadásul kevés ismerettel rendelkeznek a potenciális veszélyeket illetően és többen végtelenül jóhiszeműek és könnyen megtéveszthetők.

Kiemelt feladatunknak tartjuk az áldozattá válás megelőzése érdekében felvilágosító kampány szervezését.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Magas az egyedül élők száma.	Az idősek esélyegyenlőségének fenntartása érdekében programszervezés, programbővítés.
Könnyen válnak bűncselekmények áldozatává.	Bűnmegelőzési tájékoztatás, figyelem felhívás az áldozattá válás elkerülése érdekében.
Rosznak a morbiditási mutatók.	Prevenció, rendszeres egészségügyi szűrés az egészség megőrzése érdekében.
A rezsiárak drasztikus emelkedése, az infláció veszélyezteti az alacsony nyugellátással rendelkezők megélhetését.	A szociális támogatások igénybevétele esetén előnyben részesítés.
Emelkedik a magáról gondoskodni nem képes idősek száma.	Szociális szolgáltatások bővítése, a területi gondozás megerősítése.

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

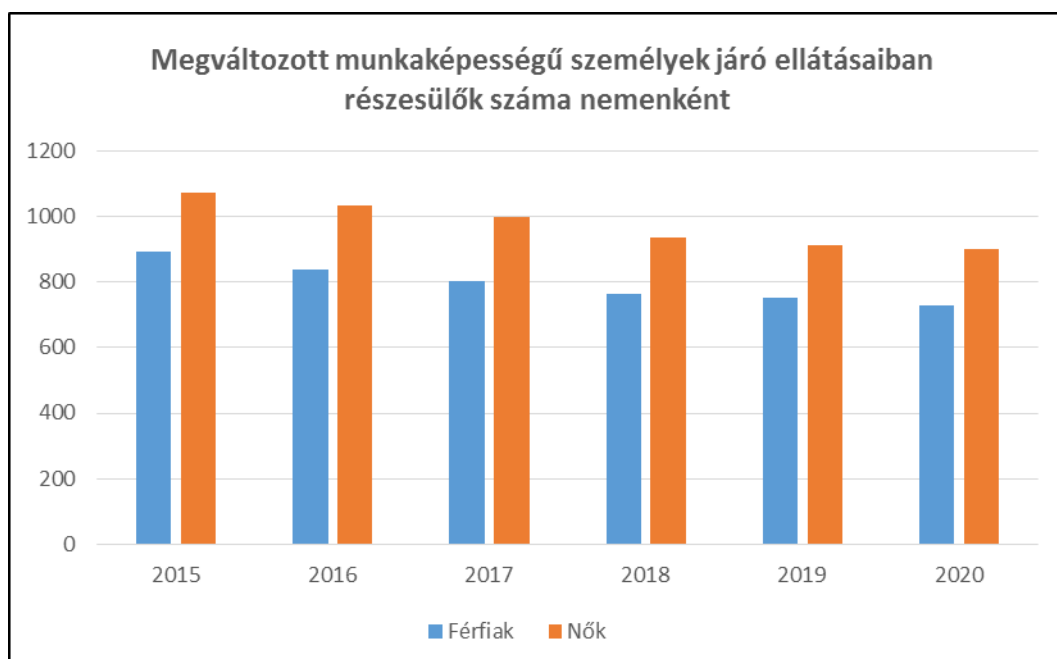
7.1 A településen fogyatékkal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

A 2011. évi népszámlálás adatai szerint 561 247 fő fogyatékkal élő ember van Magyarországon, a népesség 5,7 százaléka. A népesség fogyatékoságtípus szerinti megoszlása (a teljesség igénye nélkül): mozgáskorlátozottak száma 232 206 fő, vak 73 430 fő, értelmi fogyatékos 42 779 fő, siket 8 571 fő, nagyothalló 63 014 fő, autista 5 120 fő. A fogyatékos népességen belül továbbra is a mozgássérülteké a legnépesebb csoport.¹⁸

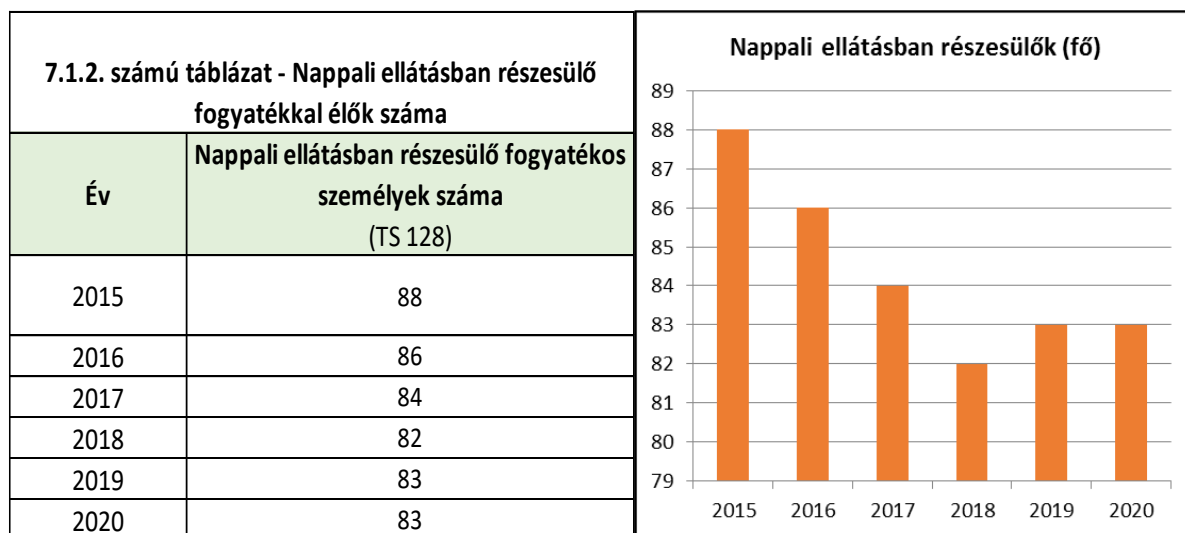
¹⁸ **Fogyatékos személy:** az a személy, aki tartósan vagy véglegesen olyan érzékszervi, kommunikációs, fizikai, értelmi, pszichoszociális károsodással - illetve ezek bármilyen halmozódásával - él, amely a környezeti, társadalmi és egyéb jelentős akadályokkal kölcsönhatásban a hatékony és másokkal egyenlő társadalmi részvételét korlátozza vagy gátolja. A Fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény 1 cikk szerint fogyatékos személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, mentális vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként			
Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 061)	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 062)	Összesen
2015	894	1075	1969
2016	837	1034	1871
2017	802	999	1801
2018	763	936	1699
2019	751	914	1665
2020	729	900	1629

Forrás: TeIR

Forrás: TeIR

Forrás: TeIR

A XV. kerületben fogyatékkal élőkre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre értékelhető statisztikai adatok, amelyek alapján pontos képet lehetne alkotni a fogyatékkal élők lakhatási, egészségügyi, foglalkoztatási helyzetéről. A 2011. évi népszámlálási eredmények szolgálnak kiinduló pontként.

Az önkéntes adatszolgáltatás az adatvédelmi jogi formarendszerében azt jelenti, hogy az érintett hozzájárul adatainak kezeléséhez, tehát önkéntesen és határozottan kinyilvánítja kívánságát különleges személyes adatai kezeléséhez. A hozzájárulás akkor tekinthető megadottnak, ha az megfelelő tájékoztatáson alapul.

Hiányos adatokkal rendelkezik az önkormányzat a fogyatékkal élők társadalmi esélyegyenlőségét befolyásoló területeket illetően. Módszertani segítséget igényel, hogy milyen körben és eszközökkel alakítható ki a célcsoport helyzetét, társadalmi szerepét, a szolgáltatásokhoz való hozzáférést és a valós igénybevételt bemutató adatbázis. Az erre vonatkozó intézkedés célja, hogy feltételezések, becslések helyett hiteles és releváns adatok alapozzák meg az esélyegyenlőségi intézkedéseket.

Mint általában az esélyegyenlőség területén, a fogyatékoságügyben is a társadalmi szemléletformálás az egyik legnagyobb kihívás. Komoly kihívás, és súlyos feladat hárul a döntéshozókra és végrehajtókra a társadalom egésze tekintetében: mindenki számára világossá kell tenni, hogy a fogyatékos emberek integrációja mindannyiunk feladata, és – bár jelentős anyagi forrásokat emészt fel – nem csupán pénz kérdése. Az egyenlő esélyű hozzáférés nemcsak liftek, rámpák, speciális táblák vagy éppen hangos térkép alkalmazását jelenti, hanem azt a szemléletet is, amely a fogyatékos embert egyenjogúnak és egyenrangúnak tekinti.

A „Mindenkori Társadalmának” létrejöttét, megteremtését elsősorban a „fejekben lévő akadályok” gátolják, amik gyakran negatív attitűdöt mutatnak a többségi társadalom felől a fogyatékos emberek felé. A tudati- akadálymentesítés alapja, hogy a fogyatékos emberek láthatóvá váljanak a többségi társadalom számára. Vagyis a társadalmi kirekesztés, az előítéletek és a diszkrimináció visszaszorítása – csak akkor lehetséges, ha társadalmi láthatóságuk növekszik. Ezért a társadalmi tudatformálás, érzékenyítés kiemelt szerepet kell, hogy kapjon fogyatékosokkal kapcsolatos intézkedésekben, tervekben.

A közösségi alapú szolgáltatások nyújtása, a fogyatékosággal élő személyek társadalmi integrációja érdekében elengedhetetlen a társadalom, a közösségek érzékenyítése, olyan befogadó szemlélet kialakítása, amely a fogyatékos személyekre a társadalom egyenrangú tagjaira tekint, akik másokkal azonos alapon jogosultak a szolgáltatások igénybevételére. A személyre szabott fogyatékosággal kapcsolatos ellátások elfogadtatása döntő jelentőségű a fogyatékos társadalom integrációjának tekintetében. Jellemző ezekre az eszközökre, folyamatokra, hogy a társadalom többsége számára nem ismert vagy nem tömegesen elterjedt.

Az egyenlő esélyű hozzáférés egyik eszköze az akadálymentesítés, amelynek fogalma az utóbbi években teljesen új tartalmat nyert: ma már valamennyi fogyatékosági csoporthoz tartozó ember – azaz a mozgássérült, a látássérült, a hallássérült, az értelmi fogyatékos, autista pszichoszociális fogyatékosággal élő, kommunikációs fogyatékosággal élő és súlyosan-halmozottan fogyatékos emberek – speciális szükségleteinek figyelembevételét kell a komplex akadálymentesítés, azaz az egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése alatt érteni. Ez olyan eszközök és megoldások telepítését jelenti – hangostérkép, indukciós hurok, könnyen érthető tájékoztató füzetek, stb. –, amely lehetővé teszi, hogy egy-egy szolgáltatást a mozgássérült embereken túl látás- vagy hallássérült, valamint értelmi fogyatékos emberek is igénybe vehessenek.

A másik kulcsfontosságú szempont az egyetemes tervezés és az ez által létrejövő akadálymentesség, ahol az akadálymentesítés helyett az akadályok megelőzésére, a prevencióra

kerül a hangsúly. A fő cél az, hogy egy termékkel szolgáljuk ki a használók különböző, időben, szituációban változó igényeit, szükségleteit és ne költséges, sokszor esztétikailag is megkérdőjelezhető, stigmatizáló adaptációval, akadálymentesítéssel. Az akadálymentes tervezés alapkövetelménye, hogy mindenki számára biztosítani kell a kényelmes, biztonságos és önálló élet fizikai feltételeit, függetlenül attól, hogy fogyatékos vagy sem.

a) fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás;

A fogyatékos személyek esetében gyakori probléma, hogy kevés a foglalkoztatási lehetőség, nem megoldott a foglalkoztatáshoz szükséges akadálymentesítés, nem biztosítottak különleges eszközök és feltételek. A védett foglalkoztatás túlsúlya mutatkozik az integrált foglalkoztatással szemben. Nem rendelkeznek olyan foglalkoztatási szakemberrel, aki a fogyatékos személy állapotának ismeretében javaslatot tesz a foglalkoztatás jellegére és helyére. Nincs képzett szakember, aki a munkahelyi beszoktatást kísérelje, ezért a sikertelen beszoktatás következménye a fogyatékos munkavállaló alkalmatlanságának rövid időn belüli megállapítása. Javaslat folyamatos felkutatása a fogyatékos munkavállalókkal is betölthető álláshelyeknek, fogyatékosügyi mentor, tanácsadó foglalkoztatásával a fogyatékos személyek munkahelyi kísérésének biztosítása.¹⁹

Budapest Főváros XV. kerületének Önkormányzata tulajdonában lévő nonprofit gazdasági társasága két a kerületben élő hátrányos helyzetű munkaképes személyek foglalkoztatása az alapító által megfogalmazott elsődleges célkitűzés. Az utóbbi években a megváltozott munkaképességű (MMK) személyek foglalkoztatása is nagy hangsúlyt kapott a kerületi foglalkoztatás elősegítésében. Az 50 éves múltra visszatekintő XV. kerületi Szociális Foglalkoztató megszűnt 2009-ben és annak profilját megújítva, a mai piaci igényeknek megfelelően szélesítve alapította a XV. kerületi Önkormányzat 100% tulajdonban a PALOTA-15 Rehabilitációs és Közfoglalkoztatási Közhasznú Nonprofit Kft-t.

A Bogánics utcai székhelyen, tiszta, rendezett körülmények mellett, klimatizált munkatermekben várják az MMK-s munkavállalókat.

Az Értelmi Fogyatékosok Napközi Otthonában van lehetőség fejlesztő foglalkoztatásra, amelynek finanszírozására minden évben pályázatot nyújtanak be. A fejlesztő foglalkoztatást az Szt. szerinti fejlesztési jogviszonyban illetve a Munka Törvénykönyve szerinti határozott idejű munkaviszony keretében végzik, az intézményen belül.

Fejlesztési jogviszonyban végzett tevékenységek:

- Fűszer-, aroma-, gyógynövény termesztése (TEÁOR 08: 01.28)

¹⁹ A Fot. 15-16. §-a értelmében a fogyatékos személy lehetőség szerint integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatásra jogosult.

A foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását. Az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető.

Ha a fogyatékos személy foglalkoztatása az integrált foglalkoztatás keretében nem megvalósítható, úgy számára speciális munkahelyek működtetésével a munkához való jogát lehetőség szerint biztosítani kell. A védett munkahelyet a központi költségvetés normatív támogatásban részesíti.

Fogyatékkal élő munkavállaló, aki

- a) a nemzeti jog szerint fogyatékosnak elismert, vagy
- b) elismerten fizikai, elméleti vagy pszichológiai károsodásban szenved.

Megváltozott munkaképességű munkavállaló, aki

- a) rehabilitációs ellátásban részesül,
- b) aki 2011. december 31-én III. csoportos rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjban, rendszeres szociális járadékban részesült. (Flt. 57/B §.)

- Egyéb feldolgozóipari tevékenység (TEÁOR 08: 32.99) Ezen belül szivacsfeldolgozás, papíripari tevékenység, gyümölcsaszalás, csomagolás, ajándéktárgy készítés.
- Divatékszer gyártása (TEÁOR 08: 32.13)
- Egyéb kerámiatermék gyártása (TEÁOR 08: 23.49)
- Csomagolás (TEÁOR 08: 82.92)

Mt. szerinti határozott idejű munkaviszonyban végzett tevékenységek:

- Általános épülettakarítás (TEÁOR 08: 81.21)
- Egyéb feldolgozóipari tevékenység (TEÁOR 08: 32.99)
- Zöldterület-kezelés (TEÁOR 08: 81.30)
- Tésztafélék gyártása (TEÁOR 08: 10.73).
- Piaci kiskereskedelem (TEÁOR 08: 47.89)

Az Önkormányzat intézményeiben és gazdasági társaságaiban is alkalmaz fogyatékkal élő munkavállalókat.

b) munkavállalást segítő lehetőségek;

Lásd fenn.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

Nem rendelkezünk információval a hátrányos megkülönböztetésben részesülőkről.

d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok.

Az Egyesített Szociális Intézményen belül működik az Értelmi Fogyatékosok Napközi Otthona (továbbiakban: ÉNO) a 1157 Bp. Árendás köz 4-6. sz. alatti és a Fejlesztő Gondozó Központ (továbbiakban: FENO) a 1158. Bp. Molnár Viktor u. 94-96. sz. alatti telephelyen. Önkormányzatunk a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.) 86. § (4) bekezdésén alapuló kötelező feladatoként látja el a fogyatékos személyek nappali ellátását.

Budapest Főváros XV. kerületének Önkormányzata 1991 tavaszán, 16 fő súlyosan halmozottan sérült 6-16 éves korú gyermek számára nyitotta meg a FENO. Az intézmény működését egy bölcsődeépület egyik megüresedett csoport részében kezdte meg az alábbi célokkal: súlyosan halmozottan sérültek számára létesüljön egy olyan intézmény, mely napközi otthonos rendszerben működik, így a gyermekek nincsenek kiszakítva a családból, és emellett a szülők is tudnak munkát vállalni. A jelenlegi épületbe, amely lényegesen nagyobb, felújított és teljesen akadálymentesített, 1998-ban költözött az intézmény.

A FENO-ban jelenleg 36 férőhelyen 36 fő súlyos, halmozottan sérült személy napközbeni ellátása történik.

A Fejlesztő Gondozó Központ az Önkormányzat által fenntartott személyes gondoskodást nyújtó alapszolgáltatási forma. Az intézményegység a súlyosan halmozottan sérült gyerekek, fiatalok, és felnőttek nappali ellátását biztosítja.

A XV. Kerületi Értelmi Fogyatékosok Napközi Otthona, olyan szociális szolgáltató, ahol a segítséggel élő felnőttek és családjaik megoldást találnak gondjaikra, naprakész információkhoz juthatnak, valamint tevékeny segítséget kaphatnak ahhoz, hogy a normalizációs elveknek megfelelő, életet élhessenek. Gyakorolhassák alkotmányos jogaikat, az esélyegyenlőség részesei legyenek.

Az ÉNO célja Budapest XV. Kerületében, családban élő, középfokban értelmileg akadályozott, illetve autista, felnőtt korú emberek napközbeni ellátása, identitás tudatának kialakítása, életkoruknak és képességeiknek megfelelő foglalkoztatása, szocializálása, minél teljesebb integrációja a társadalomban.

Ennek érdekében, a fizikai-, mentális-, szociális képességük fejlesztése, lelki egészségük megőrzése, társas kapcsolatok biztosítása. A társadalomban való tevékeny részvétel, értelmes munkavégzés, a nagyobb tudás, jobb életminőség, magasabb átlagéletkor, biztosítása.

Az ÉNO-ban jelenleg 32 férőhelyen 33 fő középsúlyos és súlyos értelmi fogyatékos látnak el. A szolgáltatásra a nyilvántartás szerint 23 fő a várakozó, ami azt jelenti, hogy 3 új gondozási csoportot tudnának azonnal indítani, amennyiben rendelkeznének megfelelő tárgyi feltételekkel.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

Jogszabály rendelkezik arról, hogy a fogyatékkal élők milyen támogatásban részesülnek. Az Önkormányzat által biztosított szociális ellátásokat igénybe vevők között nagy valószínűséggel jelen vannak fogyatékos személyek is, de erről nem vezetünk nyilvántartást.²⁰

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

a) egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése;

Kerületünkben az egészségügyi ellátások tekintetében mindenki számára elérhetőek. Az egészségügyi intézmények akadálymentesítettek.

²⁰ Ellátási formák:

Fogyatékosági támogatás

Rokkantsági járadék

Közlekedési

kedvezmény

Parkolási igazolvány

aki közlekedőképességében súlyosan akadályozott,

aki látási fogyatékosnak; értelmi fogyatékosnak; autistának; mozgásszervi fogyatékosnak minősül,

akit a vakok személyi járadékának bevezetéséről szóló rendelet alapján 2001. július 1-jét megelőzően vaknak minősítettek, vagy aki vaknak vagy gyengénlátónak, mozgásszervi fogyatékosnak, értelmi fogyatékosnak vagy autistának minősül

Fogyatékos személyek számára biztosított alap- és szakosított ellátási formák:

Szociális alapszolgáltatások: étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, támogató szolgáltatás
Szakosított ellátási formák: ápolást, gondozást nyújtó intézmények, fogyatékos személyek otthona, rehabilitációs intézmények, fogyatékos személyek gondozóháza, lakóotthon

b) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége;

A közszolgáltatást nyújtó intézmények akadálymentesítése folyamatos. A szociális szolgáltatások, a kulturális programokhoz történő fizikai akadálymentesített helyszínen érhetőek el. Az akadálymentes intézmények száma, minden területen a jogszabályi előírásnak megfelel.

c) közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége;

A hatályos jogszabályoknak megfelelően új beruházás, felújítás akadálymentesített környezet biztosításával történik. Ma már kötelezően, jogszabályban előírt az akadálymentesítettség, amelynek betartatása az építésügyi hatóság feladata.

d) munkahelyek akadálymentesítettsége;

A legtöbb önkormányzati munkahely akadálymentesített.

e) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége;

Az Önkormányzat tulajdonában lévő járdák, zöldterületek, játszóterek felújítása során gondoskodunk a hozzáférés akadálymentességének biztosításáról.

f) fogyatékossgal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékossgal élő személyek nappali intézménye, stb.);

Lásd fenn.

g) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások).

Az Önkormányzat alapvető feladatának tartja a fogyatékosok napközi otthonainak a fenntartást, fejlesztését.

7.4. Fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

Minden évben megrendezésre kerül a SpeciArt művészeti találkozó, ahová a fogyatékossgal élők hozzák el több művészeti ágat érintő alkotásaikat.

7.5 A fogyatékossgal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Nem készült erre irányuló tanulmány.

7.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Még mindig nem teljes az önkormányzati intézményekben az akadálymentesítés.	Teljes akadálymentes környezet a kerületi közintézményekben.
Az önkormányzati honlap nem teljesen akadálymentes.	A honlap akadálymentesítési követelményének való megfelelése.
A kerületi fogyatékkal élők férőhely hiány miatt nem kerülhetnek be a nappali ellátásba.	Férőhelybővítés a kerületi Egyesített Szociális Intézményben.
A fogyatékkal élők foglalkoztatása nehézkes.	A kerületben élő fogyatékosok foglalkoztatásának elősegítése.
A fogyatékkal élők nehezebben jutnak el a szűrővizsgálatokra.	A fogyatékkal élők egészségügyi szűrőprogramokra történő eljutásuk segítése. Mobil szűrő buszok legalább évente két alkalommal való telepítése.
A fogyatékkal élők önálló életvitelének segítése.	Támogatott lakhatás létrehozása.
A fogyatékkal élő számára kevés a speciális játszótér.	Inkluzív játszóterek kialakítása.

Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Magas rezszi költségek.	Az önkormányzati intézmények épületeinek energetikai korszerűsítése, fenntartható városfejlesztés.
A lakosság elöregedése.	Lakásépítés ösztönzése.
A háziiorvosok elöregedése, körzetek betöltetlensége.	Szolgálati lakás biztosításával a praxisok vonzóbbá tétele. Rendelők felújítása.
Kritikussá vált az óvónőhiány.	Külön juttatásokkal, szolgálati lakás biztosításával az álláshelyek vonzóbbá tétele.
Diszfunkcionálisan működő családok.	Szociális munka erősítése, jelzőrendszer aktív működtetése, kapcsolattartás. Fokozott figyelem a veszélyeztetettekre.

A fővárosi egészségügyi alapellátás és járóbeteg-szakellátás fejlesztésének az Egészséges Budapest Program keretében történő megvalósításával kapcsolatos egyes feladatokról szóló 1439/2021. (VII.6.) Korm. határozat alapján a Kormány központi költségvetési támogatást biztosított Budapest XV. kerület egészségügyi alapellátás és járóbeteg-szakellátás fejlesztésére. A beruházás részben az Egészséges Budapest Program keretében, részben önkormányzati saját forrásból történt. Az épületek teljes körű külső és belső felújítása valósult meg több ütemben.

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

- a) a 3-7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (közfeladatot ellátó szervezetek, közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma);**

Kerületünkben a civil szervezetek aktív tevékenységet folytatnak. A helyi lakosság részt vesz a civil szervezetek programjain. Az Önkormányzat helyi rendeletben meghatározottak szerint pályázati úton támogatja a szervezeteket, azok rendezvényeit. A civil szervezetekkel való szoros együttműködés érdekében, civil referens dolgozik a Polgármesteri Hivatalban.

Jelentős civil szervezetek a kerületben: Szociális és Rehabilitációs Alapítvány, ÉTA, Gondoskodás Gyermekeinkért Alapítvány, Tovább Élni Egyesület, Értelmes Életért Alapítvány, Hosszútávú Egészségvédelmi Program Egyesület, Hétszín-virág Alapítvány, Madárbarát Egyesület, Meixner Alapítvány, Nagycsaládosok Újpalotai Egyesülete, Újpalotaiak Baráti Köre, , Vöröskereszt XV. kerületi Szervezet, stb...

A XV. kerületi Polgárőr Szervezet a bűnmegelőzésben, az Idősek és Nyugdíjasok Egyesülete, a Szolidáris kisnyugdíjasok Egyesülete az idősek mindennapi életében, a Református Misszió Alapítvány a szenvedélybetegeknek nyújtanak segítséget. Összesen cca. 115 alapítvány, egyesület működik a kerületben.

A Pólus Center, az Ázsia Center támogatja a sport és kulturális rendezvényeinket, ezzel ingyenesen férhetnek hozzá a kerület lakói és a rendezvények látogatói több kulturális programhoz, szolgáltatáshoz (pl. Újpalotai Napok).

Önkormányzat Szociális és Civil Kerekasztalt működtet, ahol véleményezésre kerülnek a vonatkozó döntések.

A XV. kerületben Bolgár, Cigány, Görög, Horvát, Német, Örmény, Szerb Nemzetiségi Önkormányzat működik. Az Önkormányzat pénzügyi eszközökkel biztosítja a nemzetiségi önkormányzatok működési feltételeit, a nemzetiségek számára a városban elérhető közszolgáltatásokhoz történő egyenlő esélyű hozzáférést, támogatja a nemzetiségek szellemi, épített- és tárgyi örökségük védelmét.

For-profit szektor (piaci szereplők, kis- közép- és nagyvállalatok, vállalkozások, amelyeknek elsődleges céljuk a profitszerzés, a nyereség) is egyre nagyobb szerepet vállal a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában. Pl. A Thyssenkrupp Materials Hungary XV. kirendeltségének munkatársai a Fő utcai bölcsődében dekoralfestést ajándékoztak az odajáró gyermekeknek és az ottdolgozó munkatársaknak.

b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi, civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása;

Az Önkormányzat a nemzetiségekkel, az egyházakkal, a civilekkel partnerségi viszonyt ápol. Lehetőségeihez mérten támogatja, mind a nemzetiségi, mind a civil, mind az egyházi kezdeményezéseket.

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása;

Az Önkormányzat más önkormányzatokkal közötti partnerség a jellemző. Közös társadalmi felzárkóztatást segítő program nincsen.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A kerületben működő nemzetiségi önkormányzat esélyegyenlőségi tevékenységéről nincs adat.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége;

A kerületben működő civil szervezetek minden korosztály számára elérhető, azokban való önkéntes a részvétel, melyek időnként esélyegyenlőségi tevékenységet is végeznek.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába;

A települési esélyegyenlőségi program készítését az adattáblák kitöltése alapján létrejött helyzetelemzés alapozta meg. Az Önkormányzat a helyi esélyegyenlőségi programot a település a helyben szokásos módon közzéteszi, az esetleges módosítási javaslatokat a képviselő-testület elé terjesztik. A képviselő-testület dönt a módosítások bevezetéséről.

Az esélyegyenlőségi program öt évre készül. Időarányos megvalósítását, illetve a helyzetelemzésben feltártak esetleges megváltozását két évente át kell tekinteni, és a helyi esélyegyenlőségi programot felül kell vizsgálni. A HEP a helyben szokásos módon kerül közzétételre.

b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot.

c) A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hitelesített határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF az települési önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenteti.

Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Csökkent ugyan, de még így is jelentős a munkanélküliek száma, ami tovább generálja az elszegényedést	Közfoglalkoztatás rendszerének fenntartása, a rehabilitációs foglalkoztatottak számának növelése a mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlőségének fenntartása érdekében.
	Lakhatási esélyek csökkenése.	Évente több alkalommal önkormányzati bérlakáspályázat kiírása.
	Lakhatási szegény.	A leromlott, alacsony komfort fokozatúak bérlakások tervezett felújítása.
	A lakhatási költségek emelkedése, a hiteltörlesztő részletek fizetésének elmaradása miatti eladósodás. (Lakhatás elvesztése.)	Életvezetési tanácsok. Beavatkozás az adósságkezeléssel.
	Munkaerő-piaci integráció.	Palota-15 Nkft., RÉPSZOLG
	Krónikus betegségek számának emelkedése	Rendszeres prevenciók szűrővizsgálatok népszerűsítése a mélyszegénységben élők és a romák

		között.
Gyermekek	A kerületi demográfiai mutatók szerint csökken a gyermekek létszáma.	A gyermekvédelmi intézményhálózat átalakítása.
	Sok a veszélyeztetett gyermekek a kerületben.	A gyermekek esélyegyenlőségének fenntartása érdekében a jelzőrendszer tagjaival évente több alkalommal munkaértekezlet tartása.
	A diákok továbbtanulási esélye romlik.	Ösztöndíj programok fenntartása.
	A nyári szünet ideje alatt sok a csellengő gyermek.	A siófoki és bernecebaráti nyári táborok, valamint a nyári napközis tábor működtetése.
Nők	A családon belüli erőszak jelen van a mindennapokban.	Védett lakások létrehozása. Széleskörű tájékoztatás az igényelhető segítségekről.
	A gyermek születése után az anyák visszatérése a munkaerő piacra csökkenti az elszegényedés kockázatát.	Bölcsődei intézményhálózat fenntartása. A munkavállalás esélyeinek növelése.
	A család és a munka minél kedvezőbb összehangolása.	Atipikus foglalkoztatás támogatása.
	Alacsony jövedelemmel rendelkező gyermekét egyedül nevelő vagy több gyermeket nevelő család esetében magas az elszegényedés kockázata.	Prevenció. Rendszeres tájékoztatás az igénybe vehető támogatásokról. Szociális munka erősítése.

Idősek	Magas az egyedül élők száma.	Az idősek esélyegyenlőségének fenntartása érdekében programszervezés, programbővítés.
	Könnyen válnak bűncselekmények áldozatává.	Bűnmegelőzési tájékoztatás, figyelem felhívás az áldozattá válás elkerülése érdekében.
	Rosszak a morbiditási mutatók.	Prevenció, rendszeres egészségügyi szűrés az egészség megőrzése érdekében.

	A rezsiárak drasztikus emelkedése, az infláció veszélyezteti az alacsony nyugellátással rendelkezők megélhetését.	A szociális támogatások igénybevétele esetén előnyben részesítés.
	Emelkedni a magáról gondoskodni nem képes idősök száma.	Szociális szolgáltatások bővítése, a területi gondozás megerősítése.
Fogyatékkal élők	Még mindig nem teljes az önkormányzati intézményekben az akadálymentesítés.	Teljes akadálymentes környezet a kerületi közintézményekben.
	Az önkormányzati honlap nem teljesen akadálymentes.	A honlap akadálymentesítési követelménynek való megfeleltetése.
	A kerületi fogyatékkal élők férőhely hiány miatt nem kerülhetnek be a nappali ellátásba.	Férőhelybővítés a kerületi Egyesített Szociális Intézményben.
	A fogyatékkal élők foglalkoztatása nehézkes.	A kerületben élő fogyatékosok foglalkoztatásának elősegítése.
	A fogyatékkal élők nehezebben jutnak el a szűrővizsgálatokra.	A fogyatékkal élők egészségügyi szűrőprogramokra történő eljutásuk segítése. Mobil szűrő buszok legalább évente két alkalommal való telepítése.
	A fogyatékkal élők önálló életvitelének segítése.	Támogatott lakhatás létrehozása.
	A fogyatékkal élő számára kevés a speciális játszótér.	Inkluzív játszóterek kialakítása.
	A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése magas összegű, de a szülők nem rendelkeznek kellő anyagi erőforrással.	SNI pályázati rendszer fenntartása.
	Magas rezsi költségek.	Az önkormányzati Intézmények épületeinek energetikai korszerűsítése, fenntartható városfejlesztés.
	A lakosság előregedése.	Lakásépítés ösztönzése.

Több célcsoportot is érint	A házi orvosok előregedése, körzetek betöltöttségének hiánya.	Szolgálati lakás biztosításával a praxisok vonzóbbá tétele. Rendelők felújítása.
	Kritikussá vált az óvónői hiány.	Külön juttatásokkal, szolgálati lakás biztosításával az álláshelyek vonzóbbá tétele.
	Diszfunkcionálisan működő családok.	Szociális munka erősítése, jelzőrendszer aktív működtetése, kapcsolattartás. Fokozott figyelem a veszélyeztetettek felé
	Az idős korosztály digitális kompetencia hiánya.	Informatikai képzések az idősek számára.
	Az elszegényesedés veszélye a hátrányos helyzetű lakosság esetében.	Pénzügyi és természetbeni támogatások biztosítása.
	Közterületek fásítása, virágosítása, kipusztult fák, bokrok, virágok pótlása, esetlegesen utcabútorok cseréje, újak kihelyezése. parkok, közterületek megújítása (nyilvános WIFI)	A kerület szebbé, élhetőbbé tétele szépítéssel.
	Különösen a lakótelepeken súlyos parkolási gondok jelentkeznek.	Új parkoló létesítése, a régiók felújítása, racionalizálása.
A belterületi utak felújításra szorulnak.	Az utak tervezett felújítása, folyamatos karbantartása.	

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák a társadalom teljes jogú, aktív, a közösségért tenni akaró lakosok.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben és a létminimum alatt élők felzárkózását segítsük.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek egészséges életvitelre, a sportra való nevelését, valamint a közösségi programokon keresztül a XV. kerülethez való kötődésüket kívánjuk erősíteni.

Folyamatosan odafigyelünk az idősek biztonságára, elmagányosodásuk mérséklésére, támogatást biztosítunk számukra.

Elengedhetetlennek tartjuk, hogy a nők munkavállalási esélyeit a család és a munka összeegyeztethetősége ne csökkentse.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők szükségleteire, önálló életvitelük fenntartására.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	0. Településszintű probléma											
--	------------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Az önk. épületek energetikai korszerűsítése.	Magas rezszi költségek. Az önkormányzati intézmények épületeinek energetikai korszerűsítése, fenntartható városfejlesztés.	Csökkennek a költségek, Korszerűsödnek az épületek.	Gazdasági Program, ITS	Országos Fejlesztési Területfejlesztési Konceptió	Állapotfelmérés, korszerűsítés, forrás keresése.	polgármester	2027.12.31.	Korszerűsített épületek száma.	Pályázati és önkormányzati forrás.	5 év	nem releváns
Fogyó, előregedő népesség.	A kerületi népesség száma folyamatosan csökken. Az idős lakosság száma nő.	Nő, vagy legalább stagnál a népesség száma.	Gazdasági Program, ITS	nincs	Lakásépítés ösztönzése.	polgármester	2027.12.31.	Lakások száma.	Pályázati és önkormányzati források.	5 év	nem releváns
Szolgálati lakás orvosoknak	A házi orvosok előregedése, körzetek betöltetlensége.	Az üres praxisok betöltődnek.	Lakás-gazdálkodási Konceptió	nincs	Szolgálati lakás építése és/vagy kijelölése.	polgármester	2027.12.31.	Szolgálati lakások száma.	Pályázati, önkormányzati források.	5 év	nem releváns
Szolgálati lakás óvónőknek.	Kritikussá vált az óvónőhiány.	Betöltődnek az üres álláshelyek	Lakás-gazdálkodási Konceptió	nincs	Szolgálati lakás építése és/vagy kijelölése.	polgármester	2027.12.31.	Szolgálati lakások száma.	Pályázati, önkormányzati források.	5 év	nem releváns
Diszfunkcionális családok	Széteső, anyagi és mentális problémával küzdő családok száma nő.	Csökken a diszfunkcionálisan működő családok száma.	Szolgáltatás-tervezési Konceptió. Gyermekvédelmi beszámoló	Legyen jobb a gyermekeknek	Szociális munka erősítése, jelzőrendszer aktív működtetése, kapcsolattartás. Fokozott figyelem a veszélyeztetettekre	polgármester	2027.12.31.	Statisztika	Szociális és egészségügyi szakemberek.	5 év	nem releváns
Idősek digitális fejlesztése.	Az idős korosztály digitális kompetencia hiánya.	Az idős korosztály digitális kompetenciája nő.	Idősügyi Konceptió, Szolgáltatás-tervezési Konceptió	Idősügyi Nemzeti Stratégia	Ingyenes tanfolyamok szervezése az időseknek.	polgármester	2027.12.31.	Emelkedik az informatikai jártasságú idősök száma.	Önkormányzati források, informatikai szakemberek.	5 év.	nem releváns
Létfenntartás bizonytalansága.	Az elszegényesedés veszélye a hátrányos	Csökken a hátrányos helyzetű családok	Gazdasági program,	Magyar Nemzeti	Célzott támogatások a	polgármester	2027.12.31.	Csökken a hátrányos	Önkormányzati források.	5 év.	nem releváns

		helyzetű lakosság esetében.	száma.	Szolgáltatás-tervezési Koncepció	Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	rászorulóknak.			helyzetű családok száma.			
	Kerület élhetőbbé tétele.	Közterületek fásítása, virágosítása, kipusztult fák, bokrok, virágok pótlása, esetlegesen utcabútorok cseréje, újak kihelyezése. parkok, közterületek megújítása (nyilvános WIFI)	Zöldül, virágosodik a kerület, megújulnak a terek, parkok.	ITS, Gazdasági Program	nincs	Közterületek felújítása.	polgármester	2027.12.31.	Megújulnak a közterületek.	Pályázati/önkormányzati források.	5 év.	nem releváns
	Parkolók építése.	Különösen a lakótelepeken súlyos parkolási gondok jelentkeznek.	Enyhülnek a parkolási gondok.	ITS, Gazdasági Program	nincs	Parkolók építése.	polgármester	2027.12.31.	Bővül a parkolók száma.	Pályázati/önkormányzati források.	5 év.	nem releváns
	Utak felújítása.	A belterületi utak felújításra szorulnak.	Megújulnak a kerületi utak.	ITS, Gazdasági Program	nincs	Belterületi utak felújítása	polgármester	2027.12.31.	Felújított utak száma nő.	Pályázati/önkormányzati források.	5 év.	nem releváns
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége												
	Közmunka fenntartása.	Csökken ugyan, de még így is jelentős a munkanélküliek száma, ami tovább generálja az elszegényedést	Közfoglalkoztatás rendszerének fenntartása, a rehabilitációs foglalkoztatottak számának növelése a mély szegénységben élők és a romák esélyegyenlőségének fenntartása érdekében.	Szolgáltatás-tervezési koncepció	Egységes közfoglalkoztatás rendszere	Közfoglalkoztatás fenntartása a Palota-15-nél és a GMK-nál.	polgármester	2027.12.31.	Munkanélküliek száma csökken	Pályázati/önkormányzati források.	5 év.	nem releváns
	Lakáspályázat.	Lakhatási esélyek csökkenése.	Csökken a lakásra várók száma.	Lakás-gazdálkodási Koncepció	nincs	Évente legalább 2 alkalommal önkormányzati bérlakás-pályázat kiírása.	polgármester	2027.12.31.	Csökken a hajléknélküliek száma.	Pályázati/önkormányzati források.	5 év.	nem releváns
	Bérlakások	Lakhatási szegénység.	A leromlott, alacsony	Lakás-	nincs	Tervezett	polgármester	2027.12.31.	Bérlakások	Pályázati/	5 év.	nem releváns

felújítása.		komfort fokozatúak bérlakások tervezett felújítása.	gazdálkodási Koncepció		lakásfelújítási program.			megújulnak.	önkormányzati források.		
Lakhatási bizonytalanság.	A lakhatási költségek emelkedése, a hiteltörlesztő részletek fizetésének elmaradása miatti eladósodás. (Lakhatás elvesztése.)	Életvezetési tanácsok. Beavatkozás az adósságkezeléssel.	Lakás-gazdálkodási Koncepció	nincs	Célzott önkormányzati támogatások.	polgármester	2027.12.31.	Bérlakásban élők száma.	Pályázati/ önkormányzati források.	5 év.	nem releváns
Integráció.	Munkaerő-piaci integráció.	Palota-15 Nkft., RÉPSZOLG	Szolgáltatás-tervezési Koncepció	nincs	Célzott önkormányzati támogatások.	polgármester	2027.12.31.	Bérlakásban élők száma.	Pályázati/ önkormányzati források.	5 év.	nem releváns
Szűrő-vizsgálatok.	Krónikus betegségek számának emelkedése	Rendszeres preventív szűrővizsgálatok népszerűsítése a mélyszegénységben élők és a romák között.	Gazdasági program	Egészséges Magyarország 2021–2027” Egészségügyi Ágazati Stratégia	Évente legalább 2 alkalommal szűrőprogram szervezése	polgármester	2027.12.31.	Morbiditási mutatók.	Pályázati/ önkormányzati források.	5 év.	nem releváns
II. A gyermekek esélyegyenlősége											
Csökken a lakosság száma.	A kerületi demográfiai mutatók szerint csökken a gyermekek létszáma.	Az érintett intézményhálózat átalakítása.	Szolgáltatás-tervezési Koncepció, Gazdasági program	nincs	Az intézmény-hálózat átszervezése	polgármester	2027.12.31.	Fenntartási mutatók.	Önkormányzati források.	5 év.	nem releváns
Prevenció.	Sok a veszélyeztetett gyermek a kerületben.	A gyermekek esély-egyenlőségének fenntartása érdekében a jelzőrendszer tagjaival évente több alkalommal munkaértekezlet tartása.	Szolgáltatás-tervezési Koncepció, Gazdasági program	nincs	Évente több alkalommal szakmai konzultáció.	polgármester	2027.12.31.	Csökken a védelembe vett gyermekek száma.	Önkormányzati források. Szakemberek	5 év.	nem releváns

Ösztöndíj	A hátrányos helyzetű diákok továbbtanulási esélye romlik.	A családok pénzügyi terhe csökken.	Szolgáltatás-tervezési Konceptió, Gyermekvédelmi beszámoló	Legyen jobb a gyermekeknek	A vonatkozó rendelet fenntartása, bővítése.	polgármester	2027.12.31.	Ösztöndíjban részesülők száma.	Önkormányzati források.	5 év.	nem releváns
Táborok	A nyári szünet ideje alatt sok a csellengő gyermek.	A siófoki és bernecebaráti nyári táborok, valamint a nyári napközis tábor működtetése.	Szolgáltatás-tervezési Konceptió, Gyermekvédelmi beszámoló	Legyen jobb a gyermekeknek	Pályázati/Önkormányzati források	polgármester	2027.12.31.	Táborozók száma.	Önkormányzati források.	5 év.	nem releváns
III. A nők esélyegyenlősége											
Családon belüli erőszak	A családon belüli erőszak jelen van a mindennapokban.	Védett lakások létrehozása. Széleskörű tájékoztatás az igényelhető segítségekről.	Lakásgazdálkodási Konceptió, Szolgáltatás-tervezési Konceptió	Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia	Felvilágosító, ismeretterjesztő programok szervezése.	polgármester	2027.12.31.	Védett lakások száma.	Önkormányzati források.	5 év.	nem releváns
Munkavállalás segítése	A gyermek születése után az anyák visszatérése a munkaerő piacra csökkenti az elszegényedés kockázatát.	Bölcsődei intézményhálózat fenntartása. A munkavállalás esélyeinek növelése.	Szolgáltatás-tervezési Konceptió, Gazdasági Program	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	A bölcsődei férőhelyek igény szerinti fenntartása.	polgármester	2027.12.31.	Bölcsődések száma.	Önkormányzati források.	5 év.	nem releváns
Atipikus foglalkoztatás	A család és munka minél kedvezőbb összehangolása.	Atipikus foglalkoztatás támogatása.	Szolgáltatás-tervezési Konceptió	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Az önkormányzati munkahelyeken a 4, 6 óras munkaidő kiterjesztése.	polgármester	2027.12.31.	4-6 órában foglalkoztatottak száma.	Önkormányzati források.	5 év.	nem releváns
Elszegényedés	Alacsony jövedelemmel rendelkező gyermekét egyedül nevelő vagy több gyermeket nevelő család esetében magas az elszegényedés kockázata.	Prevenció. Rendszeres tájékoztatás az igénybe vehető támogatásokról. Szociális munka erősítése.	Szolgáltatás-tervezési Konceptió, Gazdasági Program	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Szociális támogatási rendszer fenntartása, szociális segítségnyújtás.	polgármester	2027.12.31.	Támogatottak számának csökkenése.	Önkormányzati források.	5 év.	nem releváns
IV. Az idősek esélyegyenlősége											
Magány	Magas az egyedül élők száma.	Az idősek esélyegyenlőségének	Szolgáltatás-tervezési Konceptió,	Idősügyi Nemzeti Stratégia	Klubok népszerűsítése, programok	polgármester	2027.12.31.	Programok száma.	Önkormányzati források.	5 év.	nem releváns

			fenntartása érdekében programszervezés, programbővítés.	Gazdasági Program		szervezése.						
Áldozattá válás	Könnyen válnak bűncselekmények áldozatává.	Bűnmegelőzési tájékoztatás, figyelem felhívás az áldozattá válás elkerülése érdekében.	Település-biztonsági stratégia	Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia (2013-2023)	Ismeretterjesztő előadások szervezése, kiadványok szerkesztése.	polgármester	2027.12.31.	Bűncselekmények száma.	Önkormányzati források.	5 év.	nem releváns	
Szűrések	Roszsak a morbiditási mutatók.	Prevenció, rendszeres egészségügyi szűrés az egészség megőrzése érdekében.	Gazdasági Program	„Egészséges Magyarország 2021–2027”	Rendszeres szűrőnapok szervezése.	polgármester	2027.12.31.	Morbiditási mutatók.	Önkormányzati források.	5 év.	nem releváns	
Célzott támogatások	A rezsiárak drasztikus emelkedése, az infláció veszélyezteteti az alacsony nyugellátással rendelkezők megélhetését.	A szociális támogatások igénybevétele esetén előnyben részesítés.	Szolgáltatás-tervezési Konceptió, Gazdasági Program	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	A szociális támogatási rendszer fenntartása, bővítése.	polgármester	2027.12.31.	Támogatottak száma.	Önkormányzati források.	5 év.	nem releváns	
Házi segítségnyújtás	Emelkedik a magáról gondoskodni nem képes idősök száma.	Szociális szolgáltatások bővítése, a területi gondozás megerősítése.	Szolgáltatás-tervezési Konceptió, Gazdasági Program	nincs	A területi gondozás bővítése.	polgármester	2027.12.31.	Ellátottak száma.	Önkormányzati források.	5 év.	nem releváns	
V. A fogyatékossgal élő személyek esélyegyenlősége												
Akadálymentesítés	Még mindig nem teljes az önkormányzati intézményekben az akadálymentesítés.	Teljes akadálymentes környezet a kerületi közintézményekben.	Szolgáltatás-tervezési Konceptió, Gazdasági Program	nincs	Az intézmények akadálymentesítése.	polgármester	2027.12.31.	Akadálymentesített épületek száma.	Önkormányzati források.	5 év.	nem releváns	
A honlap akadálymentesítése	Az önkormányzati honlap nem teljesen akadálymentes	A honlap teljes akadálymentesítése		nincs	A honlap akadálymentes lesz.	polgármester	2027.12.31.	Honlap megfelelősége.	Önkormányzati források.	5 év.	nem releváns	
Férőhelybővítés	A kerületi fogyatékkal élők férőhely hiány miatt nem kerülhetnek be a nappali ellátásba.	Férőhelybővítés a kerületi Egyesített Szociális Intézményben.	Szolgáltatás-tervezési Konceptió, Gazdasági Program	nincs	Férőhelybővítés	polgármester	2027.12.31.	Férőhelyek száma.	Önkormányzati források.	5 év.	nem releváns	

Foglalkoztatás	A fogyatékkal élők foglalkoztatása nehézkes.	A kerületben élő fogyatékosok foglalkoztatásának elősegítése.	Szolgáltatás-tervezési Konceptió, Gazdasági Program	nincs	Szociális foglalkoztatás fenntartása	polgármester	2027.12.31.	Foglalkoztatottak száma.	Önkormányzati források.	5 év.	nem releváns
Szűrővizsgálat	A fogyatékkal élők nehezebben jutnak el a szűrővizsgálatokra.	A fogyatékkal élők egészségügyi szűrőprogramokra történő eljutásuk segítése. Mobil szűrő buszok legalább évente két alkalommal való telepítése.	Szolgáltatás-tervezési Konceptió, Gazdasági Program	„Egészséges Magyarország 2021–2027”	A fogyatékkal élők segítése, hogy eljussanak a szűrővizsgálatokra.	polgármester	2027.12.31.	Szűrővizsgálatokon részt vevők száma.	Önkormányzati források.	5 év.	nem releváns
Támogatott lakhatás	A fogyatékkal élők önálló életvitelének segítése.	Támogatott lakhatás létrehozása.	Szolgáltatás-tervezési Konceptió, Gazdasági Program	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	A fogyatékkal élők számára lakás biztosítása.	polgármester	2027.12.31.	Támogatott lakhatásban részt vevők száma.	Pályázati/Önkormányzati források.	5 év.	nem releváns
Inkluzív játszótér	A fogyatékkal élő számára kevés a speciális játszótér.	Inkluzív játszótérek kialakítása.	Szolgáltatás-tervezési Konceptió, Gazdasági Program	nincs	Köztéri játszótér építése a fogyatékkal élők részére.	polgármester	2027.12.31.	Inkluzív játszótérek száma	Pályázati/Önkormányzati források.	5 év.	nem releváns

3. Megvalósítás

3.1 A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akciótterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására **Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot** hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

3.2 A megvalósítás folyamata

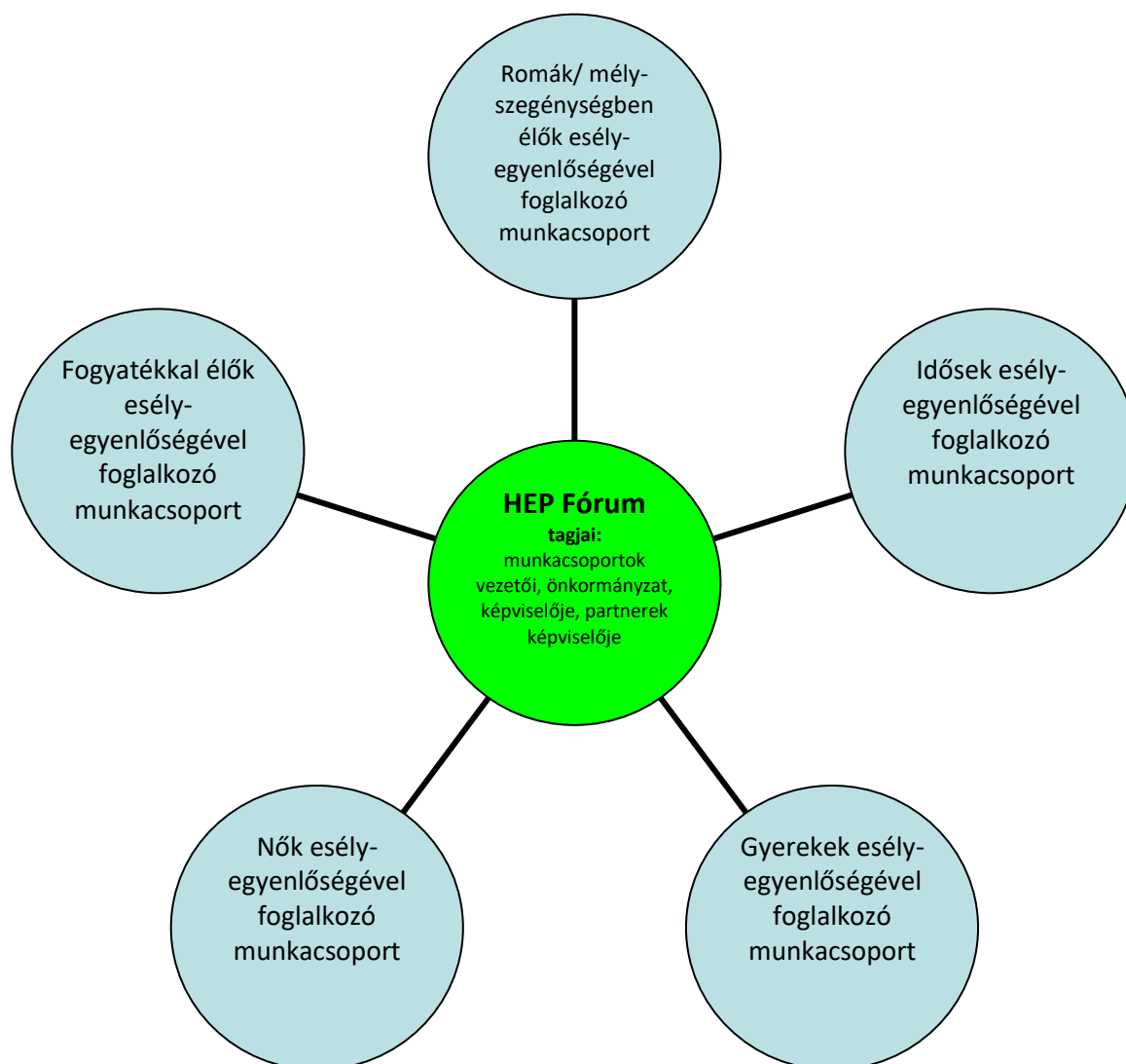
A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakíthatunk 2 ezer fő feletti településeken

(opcionális) az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább két évente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

A HEP Fórumok javasolt összetétele:

Tagok

- a település polgármestere,
- a település/közös önkormányzatok jegyzője,
- helyi nemzetiségi önkormányzatok vezetői,

- beavatkozási területekhez kapcsolódó önkormányzati bizottságok képviselői,
- helyi/térségi releváns közszolgáltató intézmények képviselői,
- meghatározó helyi/térségi gazdasági szereplők, munkáltatók képviselői,
- 2 000 fő lakosságszám feletti települések esetében a Szociálpolitikai Kerekasztal képviselői,
- helyi jelzőrendszeri felelős,
- a településen működő - a HEP célcsoportjai kapcsán érintett - civil szervezetek és egyházak képviselői,
- A HEP intézkedési tervében szereplő intézkedések végrehajtásáért felelős intézmények, szervezetek képviselői,
- a település HEP referense,
- a rendvédelmi és közbiztonsági szervezetek képviselői,
- egyéb tagok (pl. tapasztalati szakértőként valamely célcsoportban érintett személy, vagy a településen aktív szerepet vállaló személyek).

Állandó meghívottak

- a település képviselő-testületének tagjai,
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,
- tankerületi központ képviselője,
- környező települések önkormányzati szereplői,
- járási jelzőrendszeri tanácsadó,
- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).

3.3 Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

3.4 Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5 Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így
 - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
 - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
 - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
 - o Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

3.6 Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a **kétévente előírt** – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - **felülvizsgálat** során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, **a HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát** annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. A Budapest Főváros XV. Kerület Rákospalota, Pestújhely, Újpalota Önkormányzatának Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Budapest Főváros XV. Kerület Rákospalota, Pestújhely, Újpalota Önkormányzat képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és számú határozatával elfogadta.

Csatolt melléklet:

- képviselő testület elfogadó határozatának kivonata

Dátum

Aláírás

A KÉPVISELŐ TESTÜLET ELFOGADÓ HATÁROZATÁNAK KIVONATA